

fuzinar

Leto XXIII

Ravne na Koroškem, 15. julija 1986

Št. 7

NOB skozi čas

Naš pogled na NOB v minulih 41 letih ni bil vedno enak. V gimnaziji l. 1947 smo se npr. učili o vseh sovražnikovih ofenzivah, nismo pa jih razločevali po pomenu in teži kot danes.

Poleti 1952 je četa ravenških gimnazijcev v sestavi celjske MDB mesec dni delala na progi Konjic—Jablanica zelo blizu zgodovinskega mostu čez Neretvo, pa nas ves čas ni kdo opozoril na njegovo vlogo v bitki za ranjence.

Veličastni spomeniki so začeli rasti šele pozneje, filmske epopeje o Neretvi, Sutjeski in Drvarju so nastale še kasneje. Bili pa so takrat domala že vsi državni, republiški, občinski in krajevni prazniki povezani z dogodki iz NOB, in je zato od tlej vsako naše leto resnično označeno z NOB.

Ko pa se je zdelo, da je podoba tega obdobja zaokrožena, so med monografijami o partizanskih enotah in šolskimi učbeniki začeli izhajati spomini upokojenih politikov in generalov z nekaterimi manj učbeniški dejstvi, po malem so se tiskali prevodi tujih piscev in manj ortodoksna leposlovna dela v zvezi z NOB, dokler ni pred nekaj leti sledil pravi val romanov, ki so se po vrsti kritično lotevali tabu tem iz časa NOB in neposredno po njem.

Čeprav se je torej obdobje NOB pred več kot 41 leti nepreklicno končalo, čeprav so zgodovinarji v tem času zbrali, uredili, ovrednotili in določili vsa pomembna in manj pomembna dejstva, čeprav se natančno ve, kdo so bili partizani, kdo pa okupatorji in njihovi služabniki, podoba tega obdobja očitno le še ni podana enopomensko dokončno za vse veke.

Borce NOB čisto razumljivo in človeško prizadene, če nekateri mladi obravnavajo to obdobje brez posebnega spoštovanja in če ob vseh zgodovinsko nespodbitnih dejstvih hočejo še nadčasovna moralno-

etična tehtanja in vrednotenja posameznih dogodkov. Prav tako pa borce vznemirja, če je večji del mladih ravnodušen do preteklosti, usmerjen naprej, ne nazaj, in jih bolj kot daljna NOB zanimajo jutrišnje delo, kruh, onesnaženo okolje in grožnje novih Černobilov.

Ena od posebnosti človeške vrste (nekateri pravijo temu prekletstvo, drugi sreča) je dejstvo, da otroci hkrati z geni, ki jim določajo celo vrsto lastnosti, ne morejo podedovati tudi življenjskih izkušenj, spoznanj in verovanj svojih staršev, ampak jih od roda do roda morajo in hočejo vedno od kraja pridobivati sami. Ker pa ni možen niti prenos načina življenja in vedenjskih vzorcev iz enega obdobja v drugo, mladim ni mogoče po nobeni udobni poti posredovati revolucionarnih izkušenj NOB.

Možno je samo zelo pretanjeno in zelo diferencirano, nedemagoško in nepoenostavljeno, a zelo potrpežljivo podajanje vseh resnic in kvalitet naše NOB. — Ta pa je zunaj dvoma dovolj bogata za to.

Marjan Kolar

Smeri petletne rasti

Srednjeročni plan 1986—1990 smo pred nedavnim sprejeli po tozdih in delovnih skupnostih. Za njegovo uresničitev bodo izdelani akcijski programi. Ker pa je (ne)izpolnitev v veliki meri odvisna od nas vseh, je prav da spoznamo vsaj nekaj glavnih ciljev.

Načrtovanje prihodnosti na podlagi sedanjega stanja je že v normalnih razmerah težavna stvar, v nestabilnih zato še težja. Pri razgledu po naši viziji naslednjih petih let tako ne kaže uporabljati preveč števil, saj so te pač največja spremenljivka našega časa.

Tonaže ne nameravamo bistveno povečati, zato pa hočemo resno izboljšati asortiment izdelkov in kvaliteto jekel. Pogumno uporabljamo frekventno besedo »prestrukturiranje«: proizvodnje, čeprav bi komaj kje lahko videli, kakšna je ta reč v praksi. Ko bomo uspeli, ne bomo prvi inovatorji.

Kako zmanjšati število zaposlenih, vedo Jeseničani, mi načrtujemo povečanje, res pa počasnejše kot nekoč. Kako to uskladiti s prestrukturiranjem, s prodajo več znanja in manj znoja pa s pocenitvijo naših izdelkov, ki postaja vse večji pogoj za nadaljnjo konkurenčnost, to bo zagotovo še večkrat tema strokovnih tehtanj.

Ze prihodnje leto naj bi se začel tisti premik, ki ga pri izvozu dolgo čakamo, da bi se namreč občutno povečal izvoz izdelkov mehanških tozdov. Vse predolgo nas tu pač krepko rešujejo metalurški tozdi, predvsem Valjarna in Kovačnica. To je zanesljivo povezano z omenjenim prestrukturiranjem, večja in pestrejša ponudba mehanskih tozdov pa ima svoje ozko grlo (dvakrat grd izraz) v pomanjkanju konstrukterjev teh izdelkov, saj jih kar precej še drgne študentske klopi.

Čaka pa nas v tem srednjeročnem obdobju tudi temeljita reorganizacija. Pravzaprav bo prišla zadnji čas za kolektiv, ki se bliža 7000 zaposlenim, koordinacija silno raznolike proizvodnje pa včasih povzroča kar težave.

Seveda je nujno (in zato predvideno), da ob napredku proizvodnje skrbimo tudi za posodabljanje naših laboratorijev. Brez tega ni kakovostnih raziskav ne zahtevam kupcev prilagojene kontrole kvalitete. Potrebujemo novo merilnico, pilotsko delavnico, razvijati moramo naprej računalništvo in informatiko itn.

Ob sprotne zagotavljanju likvidnosti, dohodkovne uspešnosti in rasti OD so vse to veliki zalogaji. Tudi zato, ker imamo precejšnje ambicije pri nadaljnji izgradnji objektov počitniškega doma v Portorožu in centra Ivarčko — Ošven. Načrtovanih 66 stanovanj za delavce letno ima tu nemara takšno prednost pred drugim, kakršno pač imajo osnovni življenjski pogoji pred oddihom in zabavo.

Ni pomembno, ali bomo vse naštetu dosegli v petih, šestih ali sedmih letih. Pomembno je, da je smer pravilna, vse, kar smo doslej že dosegli, pa bo porok za optimizem.

Gozdov in ljudi spomin

Srečanje, delo, praznik

V tistih dneh je bilo na Ravnah pristno srečanje, zagnano delo in lep praznik.

Bilo je 10. jubilejno srečanje slovenskih kovinarjev, imenovano Memorial Franca Leskoška-Luke.

Bil je praznik dela, te največje človekove vrednote, in bil je praznik spomina na Franca Leskoška-Luko, starosto slovenskih kovinarjev in delavskega voditelja. Zato bo odslej pred upravno zgradbo železarne njegov doprsni kip, trajen pomnik njegovemu življenju in delu.

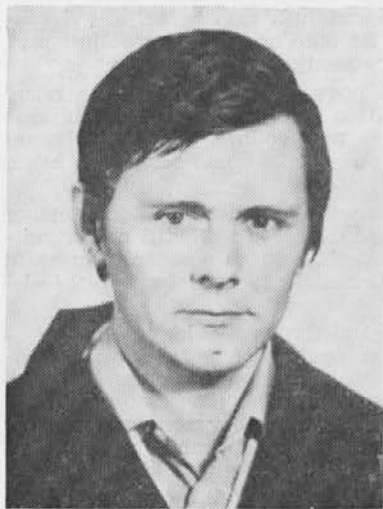

Alojz Janežič, predsednik sekretariata, in Ivan Kramar, predsednik organizacijskega odbora, gonilni sili srečanja.

Prvi dan srečanja, 5. junija, dopoldne so gostje prišli, se nastanili v penzionih od Planinke do Smučarske kočice, si ogledali tekmovalna mesta v Železarni Ravne, tozdu TRO in Integralu, DO Delavnice, na Prevaljah ter Srednji

ček srečanja s podelitvijo priznanj najboljšim.

Poleg tega so si udeleženci lahko v dneh srečanja ogledali razstavo likovnih del slovenskih kovinarjev v Likovnem salonu na Ravnah (razstavljalo je 17 delavcev), razstavo inovacij v kovinsko predelovalni industriji 1986 v jedilnici ob Valjarni, Koroško osrednjo knjižnico Dr. Franc Sušnik, več filmskih predstav itd.

Dušan Pahor, član sekretariata: »Čeprav so republiški pogoji ostri, nam jih je uspelo izpolniti.«

šoli TNPU Ravne. Še istega dne so se pomerili v teoriji, se udeležili odkritja kipa Franca Leskoška-Luki pred upravno zgradbo železarne in sprejema pri predsedniku skupščine občine.

V petek, 6. junija, so ves dan merili svoje delovne sposobnosti, zadnji dan srečanja, v soboto, 7. junija, pa so si ogledali železarno ter počakali na slovesni zaključ-

In je bilo srečanje delo, tekma v njem. Med sabo se je pomerilo 325 delavcev, najboljših slovenskih kovinarjev in metalurgov, 325 finalistov izmed 1400 vseh sodelujočih na regijskih in občinskih delovnih srečanjih predtem v Sloveniji, tudi na našem.

In je bila manifestacija srečanje, srečanje mojstrov enakih in različnih let, bilo je spoznavanje, tovarištvo, izmenjava mnenj in izkušnji najboljših med dobrimi.

Vsaj dvoje, čeprav na prvi pogled obrobno, da človeku misliti prireditev, kot je republiško delovno srečanje.

Prvič da misliti na naš odnos do dela in njegovih pojavnih oblik, tudi do tekmovanja v njem.

Različno navdušeni smo bili v železarni nad srečanjem kovinarjev in metalurgov: 300 tekmovalcev in 200 drugih, ki so bili vanj kakorkoli vpleteni, zelo, drugi tako ali tako. Veliko jih je bilo »neprizadetih«, veliko pa tudi — in prav ti skrbijo — zelo slabo razpoloženih. Stali so ob strani in govorili, da je takšno srečanje v stabilizaciji neprimerno; da velja ogromno zapravljenega časa in denarja, da ni realno, saj se navadno najboljši delavci sploh prijavijo ne, kajti njim je največ do njihovega dobro opravljenega dela, ne pa do preverjanja v teoriji in kazanja sposobnosti v trenutku.

Kako zmotno in kratkovidno! Edino prav je, da ima v poplavi vse mogočih tekmovanj in srečanj tudi delo, pa ne samo v kovinarstvu in metalurgiji, ampak tudi na drugih področjih — svojo manifestacijo. Tudi zanj — ali predvsem zanj — je nujna popularnost. Kajti po naravi pridnim se bodo morali sčasoma pridružiti tudi taki, ki zdaj dela še ne jemljejo kot naše največje možnosti.

In da je teorija na delovnih srečanjih nepotrebna, da je njeno poznavanje odveč, da nam je potreben robot za strojem? Nikakor, teorija je nujna. Samo delavec, ki je dobro podkovan v varstvu pri delu, v samoupravljanju in v drugih teoretičnih znanjih, ki jih zahteva tudi izpit teorije na srečanju, je šele pravi delavec, in šele takemu lahko rečemo dober, najboljši.

Drugič pa da srečanje, izvedeno v republiškem merilu, misliti na odnos »republike« do »provinc«. S koliko veselja, zaupanja vase in v svoje sposobnosti smo se lotili dela! Danes vemo, da s preveč, kajti pozabili smo, da je akcija republiška.

Ne razumeti napak: ne zdi se nam škoda veselja in zaupanja vase, ampak tiste brezhibnosti, ki jo je naše regijsko srečanje imelo, republiško pa ne.

Najboljši slovenski livarji: Jože Razdevšek (1.), Horst Kasper (3.) in Bernard Hovnik (2.) iz tozda Jekloličvarna: »Če bomo na državnem srečanju delali z jeklom in ne s sivo litino, ne bo težav.«

In tistim, ki so prišli na srečanje, je bil program vseč, tudi organizacija, čeprav je v sklepnem delu iz objektivnih razlogov imela nekaj spodrsrlajev.

Prav zadovoljstvo tekmovalec in izjave, kot je izjava predsednika osrednje ocenjevalne komisije Danila Zupančiča, da je bila

vedal **Dušan Pahor**, član sekretariata organizacijskega odbora in predstavnik domačinov v žiriji, v železarni nismo dvomili, da bi bili sposobni organizirati srečanje. »Seveda pa smo takoj pomislili na težave, ki nas čakajo, predvsem s pripravo delovnih mest v smislu zagotavljanja enakih pogojev de-

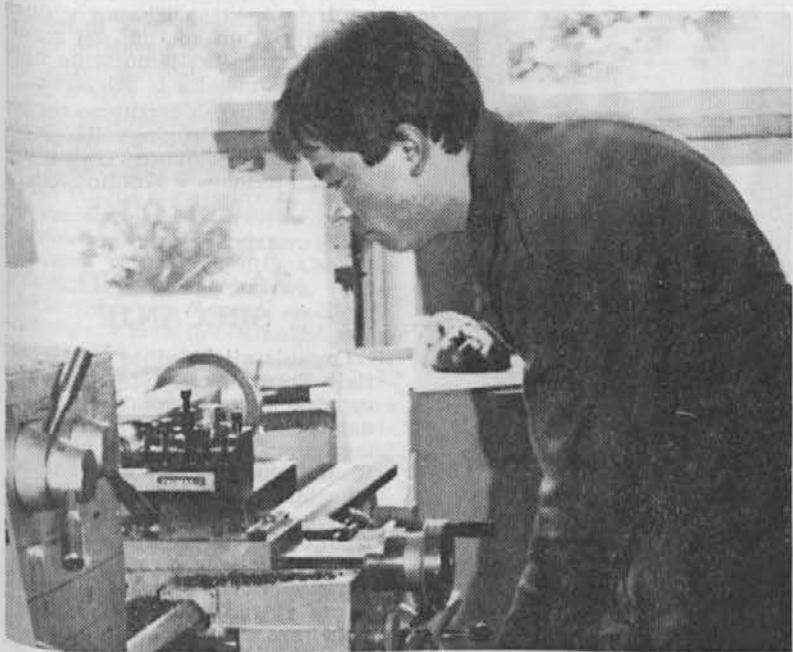

Tretjevrščeni med strojnimi kovači Ivan Praznik, tozd SGV: »Na prihodnjem delovnem srečanju bi si želel več sreče kot letos.«

»organizacija letošnjega srečanja boljša v primerjavi s srečanji prejšnjih let«, pa je bilo — poleg nekaterih podeljenih plaket — plačilo množici ljudi, vpletenih v pripravo in izvedbo srečanja na Ravnah.

Kajti pripraviti takšno manifestacijo ni mačji kašelj. Kot je po-

la vsem, kajti pri nas je enotnost strojnega parka izredno problematična. Kljub vsemu pa smo to težavo uspeli rešiti. Nekaj ključnih strojev so nam posodili proizvajalci opreme, nekatere manjše stvari, kot je orodje, pa smo na novo nabavili. Drugih ovir s tehničnega področja ni bilo.

Najboljši med slovenskimi kovinostrugarji Jože Kaučič iz tozda SGV: »Poznal sem stroj in imel sem srečo, pa je šlo.«

Prvi kovač v Sloveniji Branko Rozman: »Nimam občutka, da sem najboljši, kovači smo vsi dobri.«

Tekmovanje je na vseh delovnih mestih v redu potekalo, bil je samo en zastoj pri rezkalcih (okvara stroja).

Bilo je ogromno dela s pripravo in razmnoževanjem tehnične dokumentacije, veliko energije vložene, da so bile spremembe na osnovi pripomb žirije in regijskih srečanj uvedene v dokumentacijo.

nejše ljudi za pripravo in izvedbo. V Železarni Ravne nam jih je zagotovo uspelo: Alojza Janežiča, predsednika sekretariata organizacijskega odbora, Dušana Pahorja, Franja Miklavca, da več ne naštevamo, saj se vseh ne da. Za vse je **Alojz Janežič** rekel: »Hvala, predvsem tistim, ki jih nismo uspeli na kakršenkoli način po-

Peter Zaponšek iz tozda Energija, 3. med plamenskimi varilci: »Tekmovati doma pred znano publiko je zame najtežje.«

Kljub vsemu temu posebne materialne koristi železarna po srečanju nima. Nas je pa mnogo ljudi na ta način spoznalo, kar ni nepomembno.

Ker torej ni preprosto izvesti republiškega delovnega srečanja, je zaupanje slovenskih sindikatov resnično poverjeno samo najboljšim v Sloveniji. To pa še ni dovolj. Pomembno je, da tudi organizatorju uspe najti najsposob-

imenovati. Gostje so me pooblastili, da se v njihovem imenu zahvalimo vsem, ki so sodelovali pri organizaciji srečanja, tudi občanom za gostoljubje. V imenu sekretariata in organizacijskega odbora se zahvaljujem vsem udeležencem, ki so s svojim strokovnim znanjem, delovno sposobnostjo in zagnanostjo dokazali, da srečanje vendarle ne pomeni kopičenja nepotrebnih stroškov, ampak da je

Mirko Kupljen iz tozda ETS, najboljši med obratnimi električarji: »Ni mi žal, da sem tekmoval, čeprav v začetku nisem bil navdušen za takšno preverjanje znanja.«

pomemben kazalec, kako se da z zagotovitvijo vsega, kar je potrebno za produktivno delo, pomembno vplivati na produktivnost samo. Srečanje je dokazalo, da znajo naši gradbeniki na rok graditi tudi doma, ne le v tujini (pravočasno zgrajeno skladišče zvarjenecv tozda Stroji in deli, hale, v kateri so tekmovali varilci), da znajo biti naše strokovne službe zelo uspešne in ekspeditivne, da še ni zamrlo udarništvo, verjetno zato, ker smo vsi, od sindikalnih delavcev do scenaristov, težili k istemu cilju: gostje si nas morajo zapomniti kot dobre organizator-

je. Danes lahko z gotovostjo trdimo, da smo ta cilj dosegli in celo presegl.

Zaradi utrditve prihodnjih srečanj pa bi bilo treba nekatere stvari dopolniti ali celo spremeniti. Več poudarka je treba dati regijskim srečanjem in jih tudi prej izvesti; dostop do delovnih mest je treba zelo dobro označiti; pravila je treba dopolniti tako, da v pripravi ali v ocenjevanju ne bo možno uporabljati alternativ; republiško srečanje bi kazalo razdeliti med več občin in regij in s tem poenostaviti organizacijo (le tako bi se resnično srečali delavci

istih strok, kajti zdaj so ljudje kljub temu razkropljeni, saj naša turistična ponudba ni zadostna).

Na koncu moramo priznati, da se nam je nepričakovano zapletlo pri računalniški obdelavi. Toda

niške opreme v železarni — nekoliko drugačen način definiranja vhodnih in izhodnih informacij. Ker zaradi velike časovne stiske nismo uspeli pravilno definirati vseh vhodnih informacij, je bilo

Drugi v vrsti najboljših slovenskih ključavničarjev Maksimilijan Skuk iz Orodjarne: »Domačini smo bili na boljšem, saj smo že na regijskem srečanju imeli tak predmet dela kot na republiškem.«

pripravljenost programerja Ernesta Kocuvana, da se vključi v računalniško obdelavo rezultatov že na regijskem srečanju, je pomenila — glede na razpoložljivo tehnično možnost procesne računal-

neka zelo vročih reakcij v času računalniške obdelave. Lahko pa rečemo, da je ob definiranju pravil železarna s svojim računalniškim sistemom sposobna že danes ponuditi vsem prihodnjim organizatorjem srečanj najkvalitetnejšo računalniško opremo.«

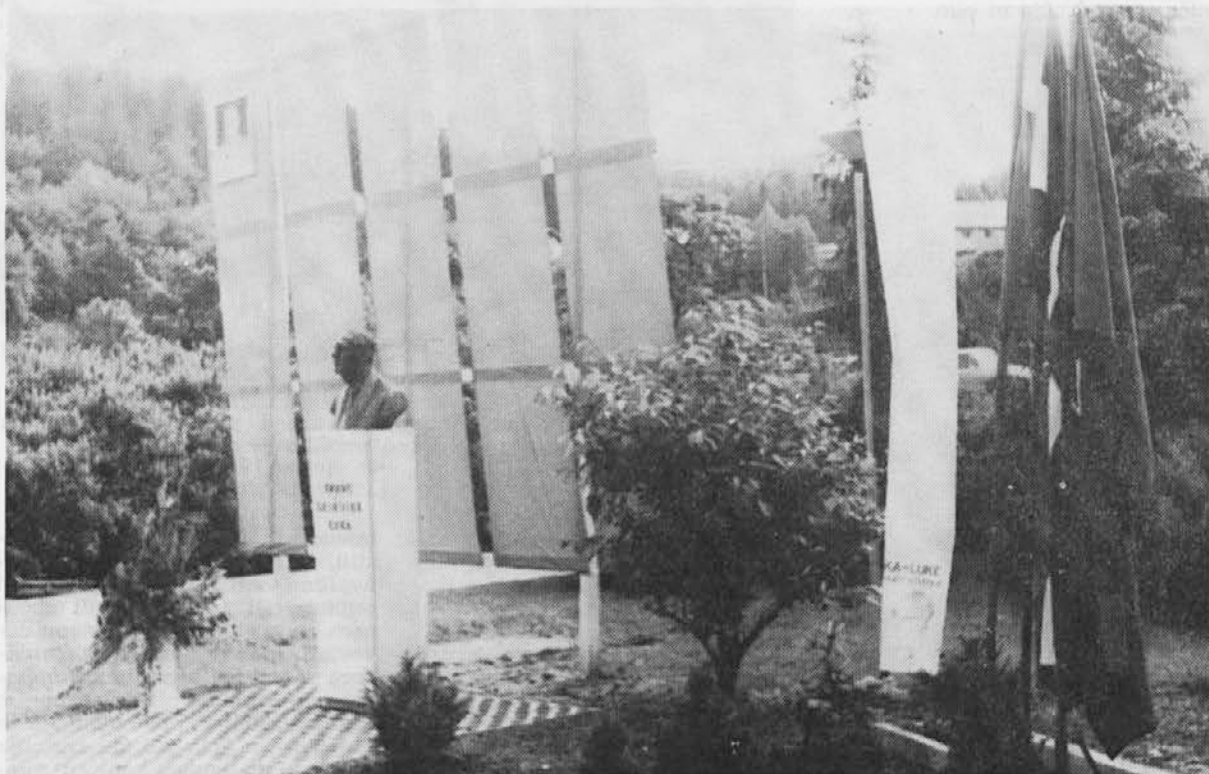
P. S. — Toliko s srečanja v Informativnem fužinarju. Če koga še kaj bolj podrobno zanima, si lahko priskrbi bilten KOVINAR od 1 do 4, ki so izhajali v dneh srečanja. Tam so tudi vsi rezultati. Mi predstavljamo samo najboljše tekmovalce iz železarne.

Vsem za uspeh čestitamo ter želimo prvim in drugim veliko sreče na zveznem delovnem srečanju v začetku oktobra v Kragujevcu.

PRIZNANJE ZA USPEŠNO SREČANJE

Organizacijski odbor 10. Memorijala Franca Leskoška-Luke je za uspešno izvedbo srečanja na Ravnah podelil srebrno plaketo delavskemu svetu, konferenci OSS, 16 tozdom in delovnim skupnostim ter nekaterim posameznikom iz Železarne Ravne. Posebno priznanje je dobil Alojz Janežič, predsednik sekretariata organizacijskega odbora, in tozdek Jeklovarna »turistični nagelj« za najboljše urejeno delovno mesto. Za to velja pohvaliti vse delavce inilivarne, posebno vodstveni kader.

Helena Merkač

Spomin na začetek srečanja in na odkritje spomenika Francu Leskošku-Luku pred upravo

Naše delo v maju

Plan skupne proizvodnje je bil maja presežen za 2,0 odst., v kumulativni 0,1 odst. Količinsko odpremo smo presegli za 12,9 odst., v kumulativni 6,8 odst. Pri fakturirani realizaciji smo zaostali 1,9 odst., v kumulativni 7,4 odst. Dolarski izvoz smo dosegli 57,0 odst., v kumulativni 62,2 odst., dinarskega pa 48,3 odst., v kumulativni 49,0 odst. Na domačem trgu smo vrednostni plan presegli za 12,2 odst., v kumulativni 5,0 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

Jeklarna je presegla predvideno dvanajstino proizvodnje za 3,8 odst., v kumulativni 2,7 odst. Za planiranim odvzemom sta zaostali Jeklolivarna in Valjarna. Dalj časa je bila v okvari tudi indukcijska peč SIEMENS (motor generatorja). Založenost z materiali je bila zadovoljiva, še največkrat je vprašljiva granulacija. Izplen je bil nekoliko nižji od načrtovanega, vendar višji kakor preteklo leto. Zadovoljiva je tudi višina izmečka, ki pa je nekoliko nad načrtovanim. Tozđ še nadalje pestita visoka fluktuacija in bolniška.

Jeklolivarna je v maju dosegla 91,5 odst. predvidenega plana skupne proizvodnje, v kumulativni 86,2 odst. Dobro je izvršila plan izvoza ter presegla eksterno realizacijo. Zaradi izpada VF peči SIEMENS v Jeklarni so v Jeklolivarni izgubili precejšnjo količino tekočega jekla, ki ga bo težko nadoknaditi. Delno so to izgubo ublažili z drastičnim zmanjšanjem medfaznih zalog v čistilnici, posledica tega bo nižja proizvodnja jekla v juniju. Problem pa bo povečal izpad proizvodnje VF peči še v juniju. Takšni veliki izpadi dobav tekočega jekla ob že tako kritičnem pomanjkanju letnega bodo verjetno povzročili ob polletju ponovno poslovno izgubo.

Proizvodnja gredic v Valjarni je za 13,6 odst. nad načrtovano, v kumulativni 9,0 odst., saj je bilo zaradi rednega dotoka in hladnih ingotov na zalogi dovolj vložka. Proizvodnja srednjih profilov je za planom zaostala 5,7 odst., lahkih za 51,8 odst. Za planom so zaostali predvsem zaradi zastojev na ogrevnih pečeh. Ob povečanem deležu visoko legiranih jekel se je znano povečala fakturirana realizacija, tako da znaša prekoračitev v maju 32,2 odst., v kumulativni 19,2 odst.

V Kovačnici so presegli predvideni plan skupne proizvodnje za 3,7 odst., v kumulativni 2,9 odst. Nekoliko večji problem je pri krčilnih strojih, kjer občasno primanjkuje dela. Oskrba z vložkom je bila zadovoljiva, vendar so še vedno težave zaradi neočiščenih ingotov. V maju so se nekoliko znižale medfazne zaloge, nekoliko nižja kot poprečno je tudi neuspela proizvodnja. Skupni izmeček je znatno nižji kot v prejšnjem mesecu. Predvsem se je znižal izmeček, ki je nastal po krivdi Jeklarne, kovaški je isti kot prej, vendar še zmeraj pod poprečkom.

V Jeklovleku se razmere za redno in nemoteno proizvodnjo nikakor ne morejo izboljšati. Ob pomanjkanju vložka je bil predvideni plan dosežen le 66,6 odst., v kumulativni 66,2 odst., saj je Valjarna pričela dobavljati vložek šele po dvajsetem maju, pomanjkanje vložka je bilo na vseh agregatih.

Od mehansko predelovalnih tozđov so predvideni plan skupne proizvodnje presegli: Orodjarna 16,5 odst., Pnevmatični stroji 13,5 odst., in TRO 3,6 odst.

Za planom so zaostali: TSD 37,4 odst., Stroji in deli 0,8 odst., Ind. noži pri proizvodnji nožev in brzoreznega orodja 22,8 odst., Vzmetarna 13,1 odst., Kovinarstvo 6,7 odst., Armature 2,3 odst., Bratstvo — pile 11,5 odst. in Monter 5,2 odst. Težave po tozđih so različne. Tako v Strojih in delih primanjkuje naročil za obdelane ulitke in pilger valje, Ind. nože pesti slab in droben asortiment, Pnevmatične stroje razdrobljen asortiment, kar povzroča precej dodatnega dela. Neugoden asortiment ima tudi Vzmetarna. V Armaturah je izpadel del proizvodnje zaradi nerešenih dobav litine.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Količinska prodaja na domačem trgu je bila maja dosežena 129,3 odst., v kumulativni 119,5 odst., vrednostni plan pa 112,2 odst., v kumulativni 105,0 odst. Za količinskim planom so zaostali tozđi Jeklolivarna 9,6 odst., Jeklovlek 17,8 odst., Stroji in deli 1,9 odst., Ind. noži 26,7 odst., Pnevmatični stroji 1,4 odst., Vzmetarna 14,4 odst., Monter 2,2 odst. in Bratstvo pri proizvodnji pil za 30,3 odst. Plan pa je bil presežen v Valjarni 53,2 odst., Kovačnica 7,6 odst., Težkih strojnih delih 87,9 odst., Orodjarni 15,6 odst., TRO 49,2 odst., Kovinarstvu 1,6 odst. in Armaturah 4,5 odst. Vrednostni plan pa je bil dosežen v vseh ostalih tozđih razen v Jeklolivarni 98,2 odst., Jeklovleku 76,8 odst., Strojih in delih 93,5 odst., Ind. nožih 95,9 odst., Pnevmatičnih strojih 91,7 odst., Vzmetarni 99,1 odst. in Armaturah 82,3 odst.

NABAVA

Prekomerne dobave starega železa smo z ustavitvami uspeli zmanjšati, s tem pa smo tudi zmanjšali zaloge na obeh skladiščih. Povečale so se dobave ferolegur, nekoliko težav je le še pri FeCr suraffine. Dobavitelj obljublja, da se bo stanje tudi tu izboljšalo.

Oskrba s pomožnimi materiali se je nekoliko stabilizirala. Opaža pa se, da se večja ponudba tudi za nekatere materiale, ki so bili doslej izredno kritični, predvsem bakreni izdelki in zlitine iz bakra. Težave pri nabavi nastajajo v glavnem pri tistih materialih, kjer so dobavitelji v svoji proizvodnji vezani na uvozne komponente. Tu so mišljena razna specialna tesnila iz teflona in izdelki iz koterma ter razni polizdelki, ki jih naši kooperanti kljub obveznostim ne dobavljajo pravočasno. Tako kasni dobava zvarjenecv za program stiskalnic.

Kritična ostaja dobava elektromotorjev iz Severa Subotica, kjer je za večino el. motorjev dobavni rok spet podaljšan v julij.

UVOZ

Za maj še lahko ugotovimo, da je bila oskrbljenost z uvoznimi materiali relativno dobra, saj smo imeli še na zalogi A-materiale iz preteklega leta, pa tudi uvoz po kooperaciji S & B je bil precejšen.

Težave pa so se pričele pri direktnem uvozu rezervnih delov in manjšega repromateriala, saj LB Ljubljana že nekaj časa ne izvršuje nobenih plačil v tujino. Tako smo konec maja pri tej banki imeli za 1,5 mio \$ neizvršenih plačil (nakazila od februarja naprej, akreditivi od aprila naprej), pri kooperaciji S & B pa smo zaradi povečanega uvoza zabeležili negativen saldo v višini 2,1 mio DM.

Ostale kooperacije: Schmidt, Leuco in Inteco so premajhne, da bi prek

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V maju je znašal izkoristek delovnega časa 77,36 odst., odsotnosti 22,64 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

— letni dopust	5,58 %
— izredno plačani dopust	0,78 %
— službena potovanja	0,36 %
— prazniki	7,95 %
— bolezn	6,60 %
— druge plačane odsotnosti	1,22 %
— neplačane odsotnosti	0,15 %
— ure v podaljšanem delovnem času	0,29 %

njih reševali celoten uvoz in zato lahko v juniju in juliju pričakujemo resnejše težave z oskrbo.

V začetku maja smo po dolgotrajnih intervencijah končno uspeli plačati uvoz opreme po projektu »K« in po projektu TRO — IFC, tako da bo ta oprema lahko uvožena v juniju in juliju.

IZVOZ

Operativni plan izvoza za maj na konvertibilno tržišče je bil tudi tokrat nekoliko presežen. Večinoma so vsi tozđi izvozniki svoje planske cilje izpolnili.

Problemi, s katerimi se soočamo med mesecem, da nato zastavljeni izvozni cilj le s težavo v zadnjih dneh dosežemo, so še vedno v kampanjskih dobavah v špediciji in prekoračevanju dobavnih rokov. Veliko je tudi administrativnih težav, predvsem pri dobavitelju soglasij, ki so potrebna pri kooperacijskih poslih na vzhodu, pri zveznih institucijah. V mnogih primerih je material že izdelan, ko nam po večkratnih urgencah in intervencijah uspe pridobiti zahtevano soglasje SSST, da lahko posel prijavimo in realiziramo.

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir	MAJ	zbir
JEKLARNA	103,8	102,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	91,5	86,2	101,1	89,4	103,4	78,1	180,9	184,2	147,3	139,0	98,2	70,9
VALJARNA	104,2	101,5	131,4	120,4	132,2	119,2	116,1	108,0	93,2	81,6	141,8	128,5
KOVAČNICA	103,7	102,9	99,1	100,5	102,5	98,4	84,4	104,5	66,8	77,9	107,8	101,4
JEKLOVLEK	66,6	66,4	64,0	68,7	72,3	80,7	57,8	44,8	46,5	34,1	76,8	89,0
TEŽKI STROJNI DELI	62,6	89,5	99,8	101,6	64,4	62,1	1,8	16,2	1,9	14,7	130,6	112,2
ORODJARNA	116,5	121,7	115,9	120,6	168,4	124,4	120,0	148,8	104,4	108,7	170,1	124,8
STROJI IN DELI	99,2	84,2	75,6	80,9	68,6	78,8	16,3	34,6	13,9	27,7	93,5	102,0
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	77,2	86,7	71,2	84,5	86,8	91,1	86,6	65,5	71,8	49,5	93,8	110,4
- GREĐICE	-	49,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	42,6	71,0	74,8	96,5	88,3	93,5	86,9	72,3	72,0	54,4	95,9	111,4
PNEVMATIČNI STROJI	113,5	111,9	97,9	108,6	90,1	96,6	42,9	160,1	35,8	118,3	91,7	96,0
VZMETARNA	86,9	88,3	87,5	89,4	99,2	96,7	123,3	98,1	102,3	73,5	99,1	97,7
REZALNO ORODJE	103,6	107,1	107,0	105,0	104,9	85,7	79,4	56,9	63,5	42,9	114,6	95,8
KOVINARSTVO	93,3	90,5	100,7	103,3	118,2	88,3	-	57,1	-	46,9	122,4	98,8
ARMATURE	97,7	73,7	100,0	64,5	66,4	52,5	63,6	56,1	55,5	42,3	82,3	67,2
BRATSTVO PILE (ton)	88,5	81,4	69,7	85,1	196,3	164,8	-	-	-	-	196,3	164,8
MONTER	94,8	87,5	102,2	92,8	106,4	98,6	64,6	39,3	49,7	28,8	117,6	112,4
KALILNICA	-	-	-	-	311,2	181,2	-	-	-	-	311,2	181,2
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	97,9	78,5	-	-	-	-	97,8	78,3
DELOVNA ORGANIZACIJA	102,0	100,1	112,9	106,8	98,1	92,6	57,0	62,2	48,3	49,0	112,2	105,0

Delavci imajo besedo

OŠVEN — IVARČKO '86

O mladinskih delovnih akcijah smo pred kratkim prav v tej rubriki že pisali. Predvsem smo iskali vzroke, zakaj je zanimanje za te množične akcije tako upadlo.

Da pa le ni vse tako črno, se je prav letos pokazalo pri nas.

6. julija se je na Koroškem začela mladinska delovna akcija Ošven—Ivarčko '86. Trajala bo do 27. julija. Na njej sodeluje okrog 60 brigadirjev.

Milenko Kobal

Komandant akcije je **Milenko Kobal**, strojni ključavničar v tozdu Energija. Bil je tudi član pripravljalnega odbora.

»V odboru so bili še član poslovodnega odbora, Jože Šater, Jože Kert in Božo Šetina. Brigadirji prihajajo iz drugih slovenskih

železarn, Gorenja Velenje, Metalurškega zavoda TITO Skopje, Jelšingrada in TAM Maribor. Seveda so se akcije udeležili še mladi iz naše železarne in občine Ravne.

Kaj delamo? Sekamo šibje in grmičevje, kopljemo jarke za napeljavno telefona, elektrike in vodovoda, uredili bomo parkirne prostore in ceste. V popoldanskem času smo organizirali razne tečaje in športne prireditve, odvisno od interesa brigadirjev. Za boljše razpoloženje bodo ob večerih poskrbele glasbene skupine. Udeleženci si bodo lahko ogledali še kulturne znamenitosti Koroške.

Pri pripravi akcije smo imeli nekaj težav. Obljubili so nam namreč, da bo lahko na akciji sodeloval en mladinec iz vsake OO ZSMS. Zgodilo pa se je, da kasneje nekateri ravnatelji izbranim delavcem niso odobrili odsotnosti. To je takoj povzročilo še drugi problem: kje dobiti ljudi za postavitev tabora (le-ta je v neposredni bližini Rimskega vrelca, imenuje pa se SVOBODI IN MIRU). No, na koncu se je vse dobro izteklo.

Pa še brigadirsko vabilo!

»19. julija je udarniški dan. Upamo, da se ga bo udeležilo čim več naših delavcev, saj več rok več naredi. S tem bomo vsi prispevali, da bo delovna akcija čim bolj uspešna.«

gočili napeljavno telefona, letos pa dokončali strelvod.

Največ sodelujemo s Planinskim smučarskim društvom iz

Goražde. Redno se udeležujemo spominskega vzpona na Maglič, letos pa pripravljamo pohod na Triglav.«

KAKŠNI SO ODNOSI MED LJUDMI

Pomemben, če ne že najpomembnejši člen v družbeni verigi so humani medčloveški odnosi. Brez teh tudi dobra družba ne more obstajati, pa čeprav družba samo dveh ali treh ljudi. Največji problem današnjega časa je, da se iz dneva v dan bolj in bolj odtujujemo drug od drugega. Ali je temu res kriv le hiter tempo življenja? Verjetno ne.

»Odnos do človeka je najvažnejši del verige v življenju in družbi. Od odnosa je odvisno, kakšna družba bo nastala in kako se bo v njej živelo.

Bolj odkriti in do neke meje sproščeni odnosi bodo, lažje bomo našli stik za komuniciranje med seboj. Najbolj važno je, da imajo ljudje, ki delajo skupaj, tovariške, humane odnose, torej takšne, ki vežejo verigo družbe, v kateri ustvarjaš. Vemo, da je delo tesno povezano z odnosom — boljši je odnos, boljše je delo.

Današnje življenje res teče v hitrem tempu, vendar se je treba truditi, si vzeti čas in zavrniti stari rek: človek, človeku volk! Odnos do človeka je treba začeti negovati že pri najmanjši stvari. Pomembna je vzgoja otrok, za to se morajo zavzemati matere, ženske, ne smemo se sramovati in zanikati največje človekovo bogastvo, katerega ni mogoče umetno ustvariti — čustva višje razvityh bitij — ljubezni. To je edina stvar, ki ima glavno vlogo pri nastanku življenja, pri nastanku in nadaljevanju vsega lepega. Odnos do človeka ni le reakcija na določen impulz. To je negovane povezave dveh ali več ljudi.«

Rahela Lešnik

Rahela Lešnik je tajnica v tozdu Vzmetarna. Povedala nam je, kaj zanjo pomeni human, topel človeški odnos:

V NAŠEM DRUŠTVU JE PREMALO SREDNJEŠOLCEV

Da ljudje radi hodijo v planine, kaže tudi število članov v planinskih društvih. Tako je v Planinskem društvu Ravne okrog 1520 članov. Največ je odraslih, kar 1100, 300 pa je pionirjev. Zelo malo pa je mladincev.

Zakaj je tako? Res je, da mladi po končani srednji šoli odhajajo študirat v Ljubljano, Maribor ali kam drugam, in tako nekoliko izgubijo stik z domačim krajem. Kljub temu pa to ne bi smel biti edini in opravičljivi razlog, da se ne vključujejo v taka in podobna društva.

Vinko Krevh, vodja prodaje odkovkov v tozdu Komerciala:

»Predsednik Planinskega društva Ravne sem že tri leta. Opazam, da se najbolj obrestuje delo z osnovnošolsko mladino, odvisno pa je seveda od učiteljev, ki so mentorji društev na šolah. Kjer je njihov interes velik, so tudi vsi učenci v razredu člani. Pogrešamo pa srednješolsko mladino. Ali niso zainteresirani ali pa jih sami ne znamo pritegniti. Zavedamo se, da bomo morali na tem področju še marsikaj narediti.

Poprečno organiziramo od 10 do 15 izletov letno, in sicer od aprila do oktobra. O pohodih, akcijah in letnem programu obveščamo člane propagandni odsek. Pozimi ne organiziramo izletov

zaradi zahtevnosti poti, pa tudi pravega interesa ni. Kljub temu bi se prihodnje leto radi udeležili zimskega pohoda na Snežnik, ki ga organizira Planinsko društvo Ilirska Bistrica, in pohoda na Blegoš.

Vinko Krevh

V upravljanju imamo planinsko postojanko na Naravskih ledinah. Poleti je redno oskrbovana in odprta vsak dan, pozimi pa ob sobotah in nedeljah dežuramo člani upravnega odbora. Zelo radi bi koč razširili in v njej uredili sanitarije.

V preteklih dveh letih smo člani s prostovoljnimi delom omo-

ŠE ENKRAT O NOvem SISTEMU DELITVE OSEBNIH DOHODKOV

Kako delavci sprejemamo neko noviteto, je seveda odvisno tudi od načina in kvalitete podajanja gradiva. 16. 6. smo v železarni z referendumom sprejeli samoupravne splošne akte s področja sistema osebnih dohodkov. Pred tem je bilo veliko razprav in obravnav. Res pa je, da je novo lažje razumeti, če dobro poznamo staro in »njegove napake«.

Tozdr Težki strojni deli je mlad tozdr. V njem je zaposlenih veliko delavcev, ki so prišli iz drugih delovnih organizacij, zato marsikdo ne pozna dobro nekaterih samoupravnih splošnih aktov.

Maks Krajnc, rezkalec in predsednik sindikata v tozdu TSD:

»Ravno zaradi slabega poznavanja samoupravnih splošnih aktov smo se na izvršnem odboru dogovorili in predlagali, da bi na zboru in delovne skupine povabili predstavnika iz centra za samoupravo, ki bi podrobneje razložil nekatere samoupravne akte in odgovoril na najbolj pogosta vprašanja.

V zvezi z referendumom, ki je bil 16. 6., naj povem, da so bile prve razprave zelo nekvilitetne, predvsem kar se tiče minulega dela. Zato tudi delavci v njih niso aktivno sodelovali. Drugič je bilo mnogo boljše. Največ pripomb je bilo na kadrovski razvoj delavca in še vedno na minulo

delo. Pri nas je 33 delavcev takih, ki zaenkrat ne bodo dobili 10%. Opozarjali smo, da je naš tozdr mlad, da nihče na tem delovnem mestu, kjer je sedaj, seveda še ni dosegel desetih let. Torej nam štetje delovne dobe namesto izobrazbe ne prinese nič.

Maks Krajnc

Pri nas se še mnogo delavcev izobražuje ob delu, predvsem na prvi stopnji. Težave pa so že sedaj zaradi troizmenskega dela. Ker ne gre drugače, se delavci sami dogovarjajo za menjavo šiheta, ko imajo predavanja. Zaradi takih in podobnih stvari obstaja bojazen, da bomo izgubili nekaj delavcev.«

Nada Zunec

BESEDA TOZDOV

Dobrodošlo počitniško delo

Julij in avgust sta toliko posebna meseca, da se za delo v njiju vsako leto pozanimamo v tozdih.

Njune značilnosti, kot so: vročina in zato slabši delovni pogoji, dopusti in zato pomanjkanje delovne sile, remont in zato zastoji v proizvodnji, so takšne, da zahtevajo od tozdov posebno načrtovanje dela. To največkrat obsega: na račun ugodnejših letnih mesecev znižan plan, odpravo zalog, pomembnejša popravila ter zaposlovanje dijakov in študentov. Prav slednje — počitniško delo — pa postaja po besedah vodilnih delavcev naših glavnih metalurških tozdov vse pomembnejše.

Ivan Pungartnik, namestnik ravnatelja tozda Kovačnica:

»Zaradi slabših pogojev dela (visoke temperature) in dopustov je v poletnih mesecih v Kovačnici proizvodnja vedno nekoliko manjša. Letos je načrtovana 2850 ton za julij in avgust, kar je 150 ton manj kot v drugih mesecih. Na zmanjšan plan bo vplival tudi remont 1800-tonske stiskalnice v avgustu, ki ga naš tozd sicer ni načrtoval, je pa nujen po ugotovitvah tozda SGV. Remont bo trajal ves mesec, pomenil bo 1300 ton izdelkov manj, izpad zaradi njega pa bomo skušali nadoknaditi v jesenskih mesecih.

Ze med letom je v Kovačnici pereče pomanjkanje kadrov, v poletnih mesecih pa se ta problem še poveča.

in od kadra. Proizvodni kader, ki ga imamo zdaj, nam sicer kvalifikacijsko ustreza, a ga nam nekaj manjka in precej fluktuirajo. Predvsem nekaj strokovnih delavcev trenutno najbolj pogrešamo.«

Vlado Macur, vodja proizvodnje v tozdu Jeklarna:

»V Jeklarni bodo težave letos podobne kot vsako leto. Ker so pričakovane, se že v mesecih pred poletjem trudimo, da bi jih omilili. Tako smo vključno z majem letni plan za 250 ton presegli, operativnega pa dosegli 99-odstotno, čeprav je bil zelo zahteven.

Da smo ga dosegli tako visoko, je zelo lep uspeh, kajti ne smemo pozabiti, da je v Jeklarni zelo pereč ka-

Delno bomo skušali tudi v Jeklarni pomanjkanje delavcev zaradi dopustov nadomestiti s praktikanti. Imamo okoli 30 študentov in dodatno 7 mlajših kot 18 let za razna pomožna dela. Njihova pomoč nam je vsako leto zelo dobrodošla, saj so pridni. Na kvaliteto našega dela nimajo posebnega vpliva, zaposlimo jih le za manj pomembna dela.«

Franc Hartman, vodja proizvodnje tozda Valjarna:

»V poletnih mesecih so v Valjarni značilni remont. Tako ravno v tem času, od 7. do 21. 7., izvajamo remont srednje in lahke proge, remont bluminga pa bo od 17. 8. do 7. 9.

Izpad proizvodnje profilov bodo delno nadomestile zaloge teh izdelkov

čitniškem delu, predvsem za manj zahtevna dela. Da je poleti pri nas dovolj delavcev, je zelo važno, kajti v najbolj vročih dnevih se delovni pogoji zelo poslabšajo, in storilnost pade. Prav zaradi težkih delovnih pogojev pa je še toliko pomembnejše, da imajo delavci svoj »oblez« (počitek med delom) in jih zanj na račun čim boljše izpolnjevanja plana ne smemo prikrajšati.«

Jože Matitz, ravnatelj tozda Jeklovivarna:

»Za poletne mesece imamo v Jeklovivarni velike načrte. Tako kot vsa pretekla leta bomo skušali vrzel zaradi dopustov zapolniti z dijaki in študenti na počitniškem delu. Vzeli jih bomo od 60 do 70 vsak mesec, nekaj tudi v juniju in septembru. Zanje imamo zelo stroge kriterije. Iščejo predvsem take, ki so se pri nas že kdaj izkazali, in jih sploh ni malo. Prav tako želimo z njimi zasesti delovna mesta naših delavcev, torej gre za pravo nadomeščanje. Ker je večina praktikantov že delala pri nas, jih je razmeroma lahko uvesti. Sicer pa so vsi deležni temeljite instrukcije na začetku, potem pa jih nadzorujejo mentorji — delovodje. Čeprav počitniški delavci nimajo takšne ročne spretnosti kot stalni, s svojo pridnostjo to negativno plat odpravljajo. Ker so to ljudje z razmeroma visoko inteligenčno stopnjo, se zelo hitro naučijo večinoma rutinskih opravil. Angažiranje stro-

Ivan Pungartnik

Vlado Macur

Franc Hartman

Jože Matitz

Tako nam po planu manjka 16 ljudi, največ v težki kovačnici, za brušenje, čiščenje, žaganje in nekaj v adjustaži. Da bi težave omilili, si že nekaj let prizadevamo. Rešitev vidimo v avtomatiziranem čiščenju gredic in ingotov v centromaskinah, za katere pa zaenkrat ni denarja.

Pomanjkanje kadrov se seveda v poletnih mesecih še zaostri. Izpad rešujemo z dijaki in študenti, ki pridejo na proizvodno delo. Letos jih je 13 ali 14 na mesec. Največ jih zaposluje v avtomatski kovačnici, nekaj pri brušenju in v lahki kovačnici, v težki ne, ker je tam delo zelo specifično. Predvsem delajo praktikanti na mestih, kjer je največ šesta skupina sestavljenosti dela. Tam, kjer je odločilen vpliv na kvaliteto, ne delajo. Zdaj, ko smo v Kovačnici po kvaliteti na vrhu, ko imamo minimalno neuspelo proizvodnjo in izmeček, si spodrseljav ne smemo privoščiti. Kar se tiče kvalitetnega asortimenta, pa smo v smernicah srednjeročnega plana zapisali, da ga želimo občutno izboljšati. To pa je odvisno od sposobnosti agregatov za predelavo ingotov, od sekundarnih naprav za njihovo čiščenje, od termične obdelave po kovanju

drovski problem. Med letom je pri nas tudi do 27-odstotna fluktuacija, in ta ima zelo negativne posledice. Ker ni časa za ustrezno poučevanje, je več poškodb, je slabše delo itd.

Poleg tega je letos Jeklarno doletelo že mnogo drugih težav: generalno je bilo treba popraviti bofors, aprila je bil strojelom na 25-tonski peči, pregorelo je navitje enosmernega generatorja peči SIEMENS itd.

Ocenjujemo, da v Jeklarni zadnja tri leta kljub vsem kadrovskim težavam in mnogim okvaram tako dobro delamo predvsem zaradi dobre notranje organizacije in izboljšane tehnologije dela. Vse pogoje imamo tudi za takšno nadaljevanje. Zaupamo v to, pilce, kajti to so ljudje, ki hočejo in zmorejo dobro delati.

Vzrok vsem težavam v poletnih mesecih so — kot je znano — dopusti. Dokaj ugodno je, da bodo v Jeklarni II. od 17. avgusta do 5. septembra kolektivni, vendar to ni najboljša za dopuste same, kajti pozno je. Žal remonta peči ne moremo imeti prej, saj bodo vzdrževalci prej angažirani v Valjarni na srednji in lahki progi.

Tako je naš avgustovski plan 15807 ton, medtem ko je julijski 21472 ton.

v termični obdelavi, ki je še vedno naše ozko grlo, sicer pa posebnih zalog profilov letos nimamo.

Remont težke proge je letos daljši, saj je na njej predvidena predelava vlečanja valjev z drsnih na kotalne ležaje in popravilo kleščnega žerjava. Kljub temu upamo, da si bomo z dobrim delom Jeklarni in bluminga zagotovili dovolj gredic za valjanje profilov v času remonta bluminga. Zato zdaj viška gredic ne odprodajamo več, ampak ga skladiščimo, čeprav imamo s tem ogromne težave (zaradi novih zmogljivosti se manjša skladišni prostor).

Zaradi remontov v Valjarni pričakujemo, da julija in avgusta ne bomo dosegli tonažnega plana. To je zaskrbljujoče, kajti Valjarna mora skušati tudi v poletnih mesecih realizirati interne dobave (predvsem v Jeklovlek in Vzmetarno).

Ker se v Valjarni svojih obveznosti zavedamo, se trudimo, da bi čimveč naredili že v mesecih pred poletjem. Zato je takrat zelo malo dopustov, poleti pa so kolektivni. Izpad zaradi njih skušamo tudi v Valjarni delno nadoknaditi z dijaki in učenci na po-

kovnega in vodstvenega kadra pa je pri tem seveda maksimalno.

Tako v poletnih mesecih v Jeklovivarni nimamo znižanega plana. Tudi privoščiti si ga ne smemo, ker smo v začetku leta zaradi nedokončanih investicij imeli razmeroma slabe rezultate. Seveda pa se bojimo, da plana ne bomo uspeli uresničiti, kajti mnogo je soodvisnosti: zmanjšana dobava tekočega jekla iz Jeklarni povzroči zmanjšano proizvodnjo pri nas, to pa ima težke posledice pri naših proizvodnih tozdih in zunanjih kupcih. Vseeno upamo, da bo tudi letos, kot je bilo navadno doslej: kljub vsemu smo dosegli vsaj približno takšne rezultate kot v drugih poletnih mesecih.

Večjega generalnega remonta v Jeklovivarni poleti ne načrtujemo, lahko pa pride do kakšne nepredvidene okvare, kajti naša oprema je, razen avtomatske formarske linije, zelo zastarela, in lahko računamo vsak trenutek na izpade tudi za proizvodnjo zelo pomembnih agregatov.«

Helena Merkač

DELAVSKI SVET ŽELEZARNE

Delavski svet železarne je na 2. seji 30. 5. 1986 sprejel naslednje pomembnejše sklepe in stališča:

- V letu 1986 bomo še naprej sami organizirali počitniško delo brez študentskega servisa.

- Zahteval je, naj tozd Komerciala čimprej pripravi predlog pravilnika o izvoznih premijah, da bo zagotovljena dohodkovna motiviranost vseh tozdvov in repro verigi.

- Določil je predlog samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih OD in skupne porabe in razpisal za sprejem tega sporazuma referendum za 16. 6. 1986.

- Ugotovil je, da so vsi delavski sveti tozdvov in delovnih skupnosti določili predlog pravilnika o osnovah in merilih OD in skupne porabe in predlog pravilnika o inovacijah ter razpisali referendum. Zahteval je, da se po sprejemu in uveljavitvi inovacijska dejavnost organizirano spremlja in kontrolira, po enem letu pa se pripravi analiza.

- Ugotovil je, da so v vseh tozdih in delovnih skupnostih sprejeli načrt naložb v osnovna sredstva v letu 1986.

- Zahteval je, da se za eno od sej ob koncu leta 1986 pripravi poročilo o poteku gradnje nove jeklarne na Jesenicah.

(Vir: sklepi in stališča 2. seje delavskega sveta železarne)

ODBORI DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

REŠEVANJE TEŽKIH STANOVANJSKIH PROBLEMOV

Odbor za družbeni standard se je sestel dvakrat. Zadnji čas se veliko ukvarja z nujnim reševanjem težkih stanovanjskih primerov delavcev, ki so eksistenčno ogroženi in je skoraj nemogoče, da bi čakali po redni prioriteten listi in na ta način dobili stanovanje, ki ustreza dogovorjenim standardom. Odbor jim tako dodeljuje tisto, čemur se reče »stanovanje, ki ne zadovoljuje standarda«; vse bolj pa ugotavlja, da je potrebna sistemska rešitev. Tudi filozofija, da ne smemo sprejeti na delo delavcev, če jim ne moremo dati stanovanja, ni vzdržna, saj morata proizvodnja in življenje teči dalje. Odbor tako daje pobudo za neko sistemske rešitve. Da bi prišli do točnejših podatkov, je odbor imenoval posebno komisijo, ki si je ogledala tako stanovanjske kot socialne razmere na terenu in nato predlagala prednostno listo, ki temelji na samoupravni presoji, saj točnih kriterijev tu ni.

Na zadnji seji je določil tudi predlog prioriteten liste za dodelitev in zamenjavo stanovanj in garsonjer, ki so jo potrdili delavski sveti tozdvov in delovnih skupnosti.

REFERENDUM IN SPROTNE ZADEVE

Odbor za dohodkovna vprašanja je v času pred referendumom v juniju obravnaval in določil predlog samoupravnih splošnih aktov s področja OD, obenem pa je sprejel sklep o spremembi višine prejemkov iz materialnih stroškov, kjer gre za dnevnice, kilometrino, povračilo stroškov za prihod na delo in z dela, terenski dodatek in ločeno življenje. Delavskemu svetu je tudi predlagal sprejem sklepa o spremembi deleža za izjemne temperature na nekaterih delih in nalogah v Kovačnici in Transportu.

KDAJ NAMENSKA NALOŽBA SREDSTEV IZ DAVČNIH OLAJŠAV

Odbor za razvoj je pred sprejemom v tozdih obravnaval načrte naložb v osnovna sredstva skupaj s finančnim odborom. Pri tem se je ponovno soočil z vprašanjem angažiranja sredstev iz davčnih olaj-

Družabništvo

šav, namenjenih za sanacijo delovnih mest in delovnih pogojev za invalide. Ugotovil je, da je bistvo problema v tem, da v železarni še nimamo pravega projekta, v katerega bi najbolj pravilno naložili ta sredstva, zaradi tega, ker strokovne službe Delovne skupnosti za kadre in splošne zadeve ne dajo osnove, na kateri bi razvoj lahko pripravil konkretni projekt.

Poleg drugih zadev se je odbor soočil tudi z vprašanjem nadaljnje razvoja jekel v Železarni Ravne glede na to, da se tudi druge železarne v Jugoslaviji orientirajo na kvalitetnejša jekla in se razvijajo v smeri, ki za našo železarno ni najbolj ugodna. O tem bo še govor.

VEČ POZORNOSTI DELU INTERNE BANKE

Finačni odbor je skupaj z delegacijo za zbor interne banke obravnaval letni načrt interne banke za leto 1986. O združevanju in uporabi sredstev prek interne banke za naložbe v posameznih delovnih organizacijah bomo morali širše poročati, saj gre za pomembne zadeve, ki jim samoupravljalci posvečajo premalo pozornosti.

ZA UREDITEV GLAVNIH CEST V OBČINI

Odbor za poslovanje je imel dve seji. Na prvi je analiziral rezultate poslovanja v 1. kvartalu in spregovoril o potrebi ureditve izvoznih premij. Njegovo stališče je, naj bi bil sistem izvoznih premij tak, da bi zagotovil ustrezno in enakopravno dohodkovno motiviranost vseh tozdvov in repro verigi. Vsak razvojni elaborat bi moral biti pravočasno in ustrezno obdelan tudi z ekonomskega vidika, kar se sedaj opravlja bolj formalno.

Nekateri vodilni delavci, ki se prijavljajo na razpisana delovna mesta, ne dajejo programov dela, temveč na hitro napisana poročila o sedanjem delu. Razpisne komisije naj v prihodnje nepopolne prijave zavrnejo, kadrovska služba pa naj na primeren način obvesti tudi kandidate, ki se prijavljajo na razpis, o metodologiji in pristopu pri pisanju poročil o delu in programu dela, ki je pomembnejši od poročila.

Na zadnji seji je odbor sprejel po hitrem postopku dogovor o povračilu za čezmerno uporabo cest, s čimer se Železarna Ravne zavezuje, da bo Cestnemu podjetju Maribor prispevala 140 milijonov din v letu 1986, in to v treh obrokih, za ureditev glavnih cest v občini. Pri tem je treba reči, da je bil odbor do predloga takšne rešitve sicer kritičen, menil pa je, da je v dani situaciji edina možna rešitev. Podprl pa je imenovanje posebne strokovne komisije in se zavzel za čim bolj učinkovito kvalitetno kontrolo izvajanja del, da bi sanacija cest v občini res pomenila tudi nekoliko trajnejšo rešitev.

Sprejel je tudi sklep o pomoči železarne pri financiranju razvoja računalništva v zdravstvenem varstvu, to je na medicini dela v Koroškem zdravstvenem domu Ravne. Po dogovoru bi dala železarna medicini dela v uporabo en terminal, ki bi sicer ostal njeno osnovno sredstvo, plačala stroške ppt in brezplačno izdelala potrebne programe. Ker gre za skupni interes, zadeva ni sporna, odbor pa je vendarle zahteval, da je za letos treba posredovati informacije, za naslednje leto na konkretni program.

J. D.

OSKRBA Z ENERGIJO

Dobavitelji primarne energije so nas v maju zadovoljivo oskrbovali. Prav tako dobavitelji kisika, čistega dušika in argona. Poraba kisika je namreč že večja, kot je zmogljivost naše kisikarne, čistega dušika in argona pa s to napravo sploh ne moremo proizvajati. Poraba teh plinov narašča, zato že teče postopek za obnovo kisikarne z modernejšo opremo in večjo kapaciteto.

Poraba in stroški

Primarna energija	Poraba	Strošek v 1000 din
Elektroenergija	20.274.352 kWh	228.434
Zemljski plin	4.138.537 Sm ³	278.442
Butan-propan	35.354 kg	3.733
Mazut	852.560 kg	65.352
Koks	8.720 kg	423
Karbid	16.470 kg	2.947
Sekundarna energija	7.256 kg	4.790
Acetilen	1.641.854 m ³	48.697
Hladilna voda	9.500 m ³	5.267
Higienska topla voda	4.654.000 kg	47.680
Para	328 MWh	3.019
Centralno ogrevanje	157 MWh	1.690
— železarna	152 MWh	1.330
— mesto	556.880 kg	5.648
Komprimiran zrak	5.701.656 m ³	2.402
Čisti N ₂	50 m ⁿ	16
Tehnični N ₂	31.456 m ⁿ	1.126
Argon	12.736 m ⁿ	12.787

S prenehanjem ogrevanja poslovnih in stanovanjskih objektov je bila poraba goriv v maju manjša kot v aprilu. Nekaj manjša je bila tudi poraba elektrike, karbida, pare in dušika. Strošek prek 710 milijonov za porabljeno energijo je več kot 10% vrednosti prodanih proizvodov. Pričakujemo, da bo novi pravilnik o inovacijah, ki smo ga sprejeli v vseh sredinah, prispeval k večji in množičnejši angažiranosti tudi na področju varčevanja z energijo.

Tozd Energija

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

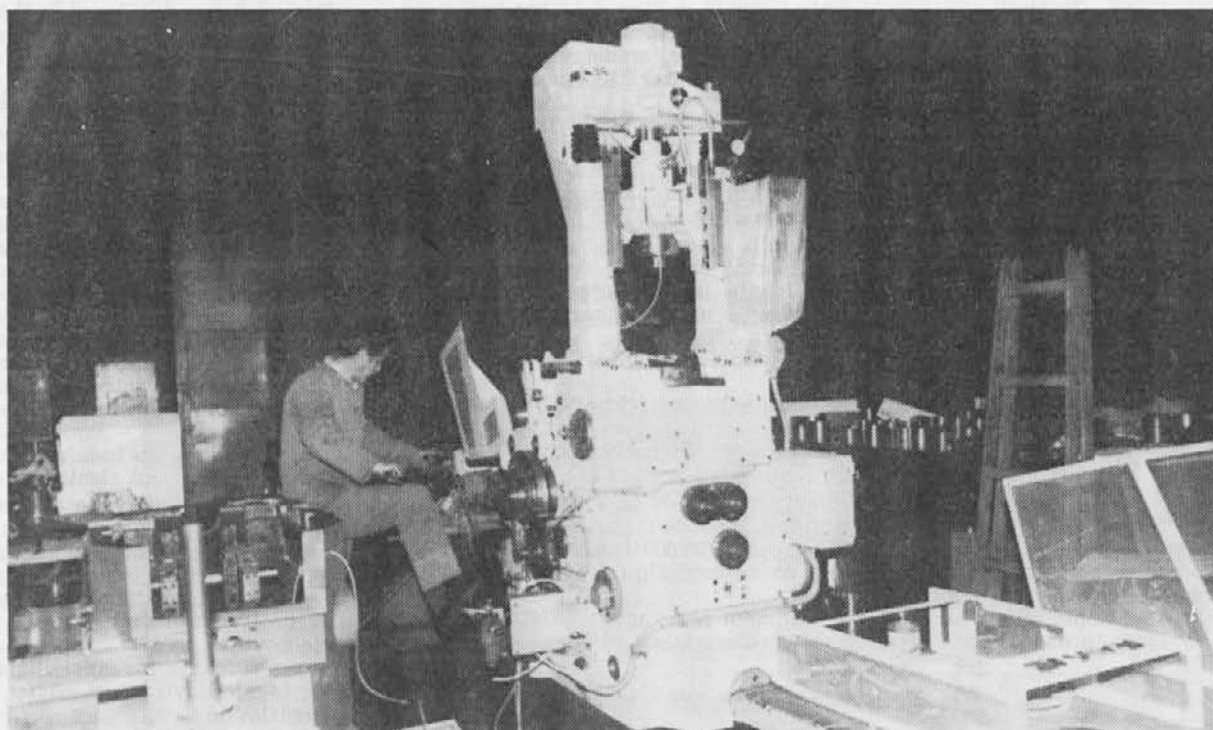
- 7398 Jablonski A. A., Kurs teoreti-
česke mehanike 1984.
- 7399 Malinin N. N., Sbornik zadač
poprikladnoj teoriji plastičnosti
i polzučnosti 1984.
- 7400 Skurihin V. I., Avtomatizaci-
ja proektirovanija kompleksa
ustrojstv avtomatiki 1981.
- 7401 Beleckij V. V., Dvunogaja hod-
ba. Modelnie zadači dinamiki i
upravljenija 1984.
- 7402 Zarubin V. S., Prikladnie zada-
či termopročnosti elementov
konstrukcij 1985.
- 7403 Gnedenko B. V., The Theory
of Probability 1982.
- 7404 Martin Dž. Planirovanie razvi-
tija avtomatizirovannih sistem
1984.
- 7405 Gorinštejn A. M., Praktika re-
šenija inženernih zadač na EVM
1984.
- 7406 Kozačok A. G., Golografičeskie
metodi issledovanija v eksperi-
mentalnoj mehanike 1984.
- 7407 Nejmark A. M., Roboti na služ-
be čeloveka 1982.
- 7408 Krasnov M. L., A Book of prob-
lems in ordinary differential
Equations 1983.
- 7409 Panasjuk V. V., Metod singru-
jarnih integralnih uravnenij v
dvumernih zadačah difrakcii
1984.
- 7410 Sokolkin Ju. V., Mehanika de-
formirovanija i razrušenija
strukturno neodrodnih tel 1984.
- 7411 Obraz R., Inovacija proizvoda
od zamisli do ostvarenja 1984.
- 7412 Slovič D., Klizna skala i obra-
čun investicija 1984.
- 7413 Človek in stroji 1985.
- 3587/679 Turk R., Študij termome-
hanskih parametrov v deforma-
cijski coni pri kovanju na ko-
vaškem stroju 1985.
- 3587/604/II Kmetič D., Raziskave
procesa valjanja compound je-
kel II. del. 1985.
- 3587/571/III Arzenšek B., Vlečenje
orodnih jekel pri povišanih tem-
peraturah III. del. 1985.
- 3587/641/II Torkar M., Vpliv bakra,
niklja in kositra na začetno pla-
stičnost in uporabne lastnosti
jekla Č. 4320 II. 1985.
- 7125/I Horvat B., Jugoslovenska pri-
vreda 1965—1983. Prognoze i
kritike I. 1984.
- 7125/II Horvat B., Jugoslovenska
privreda 1965—1983. Prijedlozi
i rješenja II. 1984.
- 3587/539/VIII Velkovrh A., Kontrola
spektroskopskih standardov
VIII. 1985.
- 3587/645/II Ule B., Interkristalna
krhkost v jeklih za UTOPE in
drugih legiranih jeklih za po-
boljšanje II. 1985.
- 7414 Pasti razvoja. Ekološke študije.
7415 Debeljkovič D., Stohastički li-
nearni sistemi avtomatskog
upravljanja 1985.
- 7416 Klotten K., Technische Schwin-
gungslehre 2. 1981.
- 7417 Šostar A., Tehnika odrezavanja
kovin I. 1975.
- 3096/4 DIN Taschenbuch 4. Stahl
und Eisen. Gütenormen 1. 1985.
- 7418 Mang T., Die Schmierung in der
Metallbearbeitung 1983.
- 3587/680 Kveder A., Oplemenjenje
površin — gospodarnejša izde-
lava in obnova strojnih delov
in delovnih sredstev 1985.
- 3587/681 Bačić N., Možnosti proiz-
vodnje nekaterih ognjevarnih
materialov za jeklarstvo v Slo-
veniji 1985.

- 3587/633/III Osojnik A., Študij in
izpopolnjevanje metodike za
analizo žlinder III. del 1985.
- 3587/556/IV. Debelak M., Livni izo-
lacijski praški IV. 1985.
- 7419 Mandič J., Temeljenje mašina
sa primenom elastičnih izolato-
ra oscilacija 1985.

- 7420 Milinčič D., Problemi iz prosti-
ranja toplote 1984.
- 7421 Nastič D., Engleski jezik za
elektrotehničke i mašinske fak-
ultete 1984.
- 7422 Fischer W. A., Metallurgische
Elektrochemie 1975.
- 7423 Schlacken in der Metallurgie
1984.
- 7424/3 Nührmann D., Optoelektron-
nik Fernsteuerschaltungen.
Steuer und Regelungstechnik 3.
1985.

- 7424/4 Nührman D., Operationsver-
stärker, Motorsteuerungen, HF
und Messgerätetechnik 4. 1985.
- 7425 Balač M., Mere i metode za po-
dizanje efikasnosti poslovanja u
OUR 1985.
- 3587/682 Peklenik J., Razvoj infor-
macijskega sistema za orodno
službo v TSD 1985.
- 3587/683 Vodopivec F., Tvorba sul-
fidnih izločkov pri ohlajanju je-
kla s temperaturo strnjenja
1985.

NA BIAMU Z NOVOSTMI ŽELEZARNE RAVNE

Kot vsako leto se je Železarna Ravne letos predstavila na BIAMU, razstavi novitet v strojogradnji. Sejem je bil od 16. do 21. junija v Zagrebu.

Zelo pomembni novi razstavljeni izdelki železarne so bili: elektronsko krmiljena stiskalnica za podajanje k orodju (na fotografiji montaža te stiskalnice v tozdu Stroji in deli), še ena podobna stiskalnica, PRO 600—naprava za obračanje odlitkov v vseh položajih, krožni rezalci, s katerimi se je na sejmu prvič predstavil tozd Kovinarstvo Ljubno, ter STM 16 — stroj za praškaste materiale, za katerega je Železarna Ravne prejela zlato odličje razstave za kvaliteto.

Sodelovanje na sejmu, kot je BIAM, je za železarno zelo pomembno. Ne le zaradi predstavitve novosti, tudi zato, ker se tam sklepajo posli.

H. M.

TUDI MI POPRAVLJAMO CESTE

Deli cest v železarni so že zelo poškodovani, ker po njih vozijo težka vozila. Zato bodo na teh krajih ceste utrdili in asfaltirali. Na sliki vidimo popravilo ceste med težko livarno in livarno.

(Vir: informacija tozda PII)

N. Ž.

Skupni načrt razvoja jugoslovanskega železarstva

Družbeni plan Jugoslavije za obdobje 1986/1990 predvideva tudi izdelavo razvojnih programov tistih industrijskih vej, ki imajo poseben družbeni pomen za doseganje integralnih razvojnih ciljev države. Splošno združenje črne metalurgije Jugoslavije je pripravilo skupni program razvoja železarstva Jugoslavije za obdobje od 1986 do 1990. leta. Oprt je

— na večje spoštovanje in upoštevanje zahtev domačega tržišča po valjanih, kovanih, vlečnih in luščenih jeklih, in to po količini, asortimentu, kvaliteti in dinamiki potrošnje

— na tehnično, tehnološko in organizacijsko modernizacijo, ki omogoča bistveno izboljšanje asortimenta proizvodnje in ekonomičnosti proizvodnje jeklarskih izdelkov

— na učinkovitejše usklajevanje sedanje delitve dela kot tudi bodoče nove proizvodnje med jugoslovanskimi železarnami

— na skupno angažiranje lastnih sredstev, sredstev potrošnikov in drugih družbenih sredstev pri financiranju usklajenega razvojnega programa

— na podporo tistim organizacijskim oblikam, ki bi povežale jugoslovanske železarne in omogočile dosegati skupno večjo učinkovitost železarstva.

Jugoslovansko železarstvo po predloženem skupnem razvojnem programu zasleduje predvsem naslednje cilje:

— postopno odpiranje novih rudnih rezerv
— uvedba novih tehnologij v pripravi železovih rud
— uvedba procesov za intenziviranje proizvodnje surovega železa z uvedbo visokih temperatur vetra, uporabo naravnega plina, vpihovanjem kisika, dvigom tlaka vetra itd.

— pospešeno uvajanje ponovne tehnologije, zlasti za kvalitetna in plemenita jekla

— povečanje deleža kontinuirano odlitega jekla, da bi s tem predvsem zvišali izplen in povečali produktivnost

— uvedbo kontinuiranih in programiranih procesov v valjarnah
— pospešeno osvajanje novih vrst jekel in novih jeklenih proizvodov.

Skupni program razvoja predvideva povečano potrošnjo jekla na jugoslovanskem trgu od 4,685.000 ton na 5,708.000 ton v letu 1990. Po nekoliko bolj optimistični prognozi pa bi potrošnja jekla v letu 1990 znašala celo 5,822.000 ton.

Na osnovi ciljev razvoja je v skupnem programu predvidena tudi povečana proizvodnja v vseh fazah proizvodnega programa.

	Proizvodnja (v 000 ton)			Indeks povečanja
	1985	1990	Povečanje	
Koks	3.500	3.700	200	106
Železova ruda	4.400	7.022	2.622	160
Surovo železo	3.100	4.482	1.382	145
— belo	2.865	4.204	1.399	147
— sivo	235	278	43	118
Jeklo	4.450	6.296	1.846	142
— SM	1.515	1.433	(-82)	95
— konvert.	1.795	3.160	1.365	176
— elektro	1.140	1.703	563	122
Valjani proizvodi	5.010	7.213	2.203	144
— železarne	4.368	6.106	1.738	140
— ostali	642	1.107	465	172

Dosedanja razvojna pot jugoslovanskega železarstva in potrošnikov jekla ni bila dovolj usklajena, in tako tudi po tem programu do leta 1990 proizvodnja v posameznih asortimanih izkazuje presežke kljub izvozu, na nekaterih področjih pa imamo primanjkljaj, pa čeprav brez minimalnega izvoza. V skupnem seštevku jugoslovansko železarstvo načrtuje izvoz 1,608.000 ton valjanih, kovanih, luščenih in brušenih jekel. Če bi izvoz bil dosežen bistveno nižji, potem bomo v letu 1990 izkazovali še znatno večje presežke proizvodnih zmogljivosti nad potrebami domačega in osvojenega tujega tržišča.

Tako zasnovana proizvodnja bo v letu 1990 potrebovala iz uvoza nujno potrebne surovine:

	ton	mio \$
— premog za koksiranje	3.750.000	320
— železova ruda	3.200.000	112
— jekleni odpadki	1.100.000	113
— polizdelki	860.000	234
— železove zlitine	13.200.000	56
— ognjevzdržni materiali	6.000	42
— grafitne elektrode	9.000	18
— rezervni deli		33
— s k u p a j		928

Relativno visok delež uvoza polizdelkov in velika odvisnost pri proizvodnji koks sta osnovni razlog, da bo v letu 1990 vsaka tona dobavljenega jekla vsebovala skoraj 130 \$ uvoznih substanc. V petih letih bo tako uvozna odvisnost znižana za okrog 30 \$ na tona.

Po cenah iz leta 1985 so ocenjena tudi potrebna finančna sredstva za izvedbo vseh predvidenih investicij in na osnovi tečaja dolarja 212 dinarjev znašajo skupne investicije:

	mio din
— železarne	445.700
— proizvajalci železovih zlitin	50.000
— ostali	26.400

Iz lastnih sredstev predvideva program 34,5% udeležbo, tuji krediti naj bi bili udeleženi za 32%, združena sredstva potrošnikov jekla pa 14,5%. Ostala sredstva so iz bančnih kreditov in sklada za pospešen razvoj manj razvitih republik in pokrajin.

Višina potrebnih sredstev za realizacijo skupnega programa kaže, kako je kapitalno intenzivna proizvodnja domačega jekla, pa je zato treba vsako tono dodatno izkazane potrebe po jeklu še posebej preučiti. Glede na velik presežek planirane proizvodnje v skupnem programu, ki naj bi ga prodali na mednarodnih tržiščih, zahteva torej tudi izredno velika vlaganja, pa je s širšega družbenega vidika vprašljivo, ali je za Jugoslavijo sprejemljivo proizvajati tako velike količine jekla za izvoz. Vsekakor je del proizvodnega programa po kvaliteti ustrezen za mednarodno tržišče in skupni program nakazuje možnosti, ne samo zniževanja deviznih izdatkov zaradi uvoza valjanega jekla, temveč tudi pridobivanje deviz z izvozom jekla samega.

Poslovodni svet Slovenskih železarn je na osnovi pripomb strokovnih služb pozitivno ocenil skupni program razvoja jugoslovanskega železarstva do leta 1990, ga sprejel in priporočal samoupravnim organom v sprejem. Zlasti je podprl osnovne cilje, ki jih skupni program razvoja jugoslovanskega železarstva zasleduje, kot so:

— zniževanje razkoraka med primarnimi in sekundarnimi fazami s pospešeno izgradnjo domačega rudnika in jeklarskih proizvodnih zmogljivosti

— z modernizacijo procesa proizvodnje surovega jekla in povečevanjem deleža kontinuirano odlitega tekočega surovega jekla

— z ukrepi in investicijami za zniževanje specifične porabe energije na enoto proizvoda

— s povečanjem produktivnosti in smotrnejšo delitvijo dela

— z zniževanjem uvozne odvisnosti.

Skupni program razvoja jugoslovanskega železarstva pa podpira tudi zaradi izredno kapitalne intenzivnosti izgradnje proizvodnih zmogljivosti v naših železarnah, saj bi dovolj usklajen skupni program omogočil znatno bolj racionalno usmerjati izredno velika družbena sredstva.

Ugotovljeni pa so tudi večji odstopi od osnovnih ciljev nadaljnje razvoja, med njimi zlasti:

— Večina projektov je usmerjenih in optimiranih na nivoju kombinatov ter tako program povečuje stopnjo prekrivanja z jeklarskimi proizvodi na domačem trgu (jeklo za kovanje, cementiranje, kaljenje)

— veliko neizkoriščenih proizvodnih zmogljivosti na področju varjenih cevi, hladno valjanih trakov in hladno valjane pločevine oziroma veliko proizvodnih zmogljivosti je namenjenih za prevajanje tujih polizdelkov

— načrtovanje investicij na osnovi navidezno zagotovljenih sredstev iz lokalnih virov, ki pa so indirektno vezani na združevanje iz vse Jugoslavije

— pri povezovanju s kupci se kaže tendenca nadaljnega drobljenja jugoslovanskega tržišča

— ni predložen program o zaustavljanju zastarelih proizvodnih zmogljivosti

— ni predložen program za doseganje znižanja specifične porabe energije na enoto proizvoda

— ocena investicijskih vlaganj je izdelana po različnih metodah, zato bo pri realizaciji celotnega programa prišlo do večjih razlik v dejanskih vlaganjih

— ni izdelan program za substitucijo številnih uvoznih asortimentov

— na splošno je program naravnian predvsem na dvig količinske proizvodnje in manj na strukturalno prilagajanje potreb kupcev na domačem in tujem trgu.

Peter Kunc

Vzporedno — do nesreče

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XXIII

Ravne na Koroškem, 15. julija 1986

Št. 7-8

Mladi fužinar izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Marta Vrenčur, Saša Meško, Alojz Lipovnik, Barbara Sušnik in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino.

Poročilo o delu MS ZSMS za Koroško v l. 1985 s smernicami za delo v prihodnje

Za nami sta dva pomembna dogodka, ki smo ju na lanskem programsko-volilni konferenci MS ZSMS za Koroško opredelili za prioritetni nalogi v delu naše organizacije v tem letu: volitve in 12. kongres ZSMS. Za slednjega lahko rečemo, da je uresničil naša pričakovanja in le upamo lahko, da bomo sprejete skepe tudi uresničili. V celoti podpiramo sklepe, stališča in pobude 12. kongresa ZSMS, ki so in bodo vodilo pri našem delu. Nekatere od njih med drugimi še posebej izpostavljamo. Če pogledamo na lanski konferenci sprejet program dela, lahko ugotovimo, da smo nekatere sklepe in cilje v minulem letu dni uresničili. Večina pa je takšnih, ki jih ni mogoče uresničiti v letu dni in ostajajo še naprej naše naloge.

Se naprej bomo vztrajali pri doslednem prestrukturiranju gospodarstva z intenzivnejšim razvojem naše proizvodnje in z izločanjem neperspektivne ekstenzivne (delovno-intenzivne) proizvodnje. V zvezi s tem zahtevamo ponovno objektivno strokovno oceno smotrnosti že začelih investicij na Jesenicah (Jeklarna) in v Kidričevem (MPPAL). Zavzemamo se za načrtno prerazporeditev akumulacije v korist tehničnega in tehnološkega napredka, v inovacijske procese in visoko kvalificirane kadre. Smo za usmeritev k intenziviranju produkcijskega procesa, k specializaciji in kooperaciji, na ekonomskih zakonitostih utemeljeni centralizaciji in koncentraciji kapitala, k odpiranju tehnološko-tehnične revolucije v svetu itd. Pri tem pa zahtevamo izdelavo programa racionalnejše porabe energije.

Možnost hitrejšega prestrukturiranja slovenskega gospodarstva vidimo v ustanavljanju novih ozdov skupin občanov ali novih tozdov znotraj iste DO. Zahtevamo, da se odpravijo ovire formalno-pravnega značaja za funkcioniranje majhnih produkcijskih in storitvenih enot.

Z racionalnejšo porabo energije (boljše izkoriščanje energije, gradnja majhnih objektov itd.) bi dosegli številne ekonomske in ekološke prednosti. V zvezi s tem zahtevamo javno, argumentirano in demokratično razpravo o jedrski energiji. Smo proti gradnji novih jedrskih elektrarn. Nedavna jedrska katastrofa v Černobilu v SZ je popolnoma zaničljiva in cenjejšega pridobivanja električne energije. To torej ni res. Gradnja jedrskih elektrarn z uvoženo tehnologijo je draga, v Jugoslaviji nimamo zadostne količine jedrskih surovin, problemi skladiščenja jedrskih odpadkov in problemi ob prenehanju delovanja jedrske elektrarne še niso rešeni, cena proizvodnje električne energije v JE je mnogo dražja od tiste v hidro- oziroma termoelektrarnah itd. Razen prvega so še vsi ostali argumenti odveč. Jedrske energije nečemo in ne potrebujemo. Najti je treba nove vire energije. SFRJ pa naj čimprej ratificira ženevsko konvencijo o preprečevanju onesnaževanja zraka iz l. 1973.

Možnost, da postane okolica Slovenj Gradca odlagališče jedrskih odpadkov, je predramila

večino prebivalcev našega področja, še posebej mlade. Dosledno se bomo borili proti postavitvi tovrstnih objektov na našem področju. Pri OK ZSMS Slovenj Gradec je že ustanovljena ekološka sekcija. Zaradi velikega pomena, ki ga ima čisto okolje za zdravo življenje, bomo skušali tudi na regijskem nivoju ustanoviti telo, ki bo koordiniralo delo ekoloških sekcij v vsej koroški regiji.

tendenc. Utoplamo se namreč v logiki poprečja. To pa obsoja na vegetiranje, obrobje in zaostajanje. Vemo, da so ljudje z malo znanja najbolj pogodu vodilnim strukturam, saj je z neukimi najlažje manipulirati. Zato zahtevamo dvig kvalitete vzgojno-izobraževalnih programov, pri koncipiranju reforme pa je treba zagotoviti vpliv mladih, sprotno strokovno spremljanje in vključevanje izkušenj naprednih izobraževalnih sistemov v svetu. Ponovno poudarjamo zahtevo in potrebo po ustanovitvi lesarskega oddelka v Slovenj Gradcu.

Stipendijska politika, pri kateri smo v zadnjih letih dosegli bistvene premike, naj postane s svojo dolgoročno razvojno kadrovsko

Del udeležencev letošnjega majskega srečanja mladih iz Slovenskih železarn

Znano je namreč, da je Koroška izredno onesnažena slovenska regija. Čutiti je vplive TE Soštanj, uničen je najvišji delež gozdov itd. Skrb za čisto okolje mora postati ena naših glavnih nalog.

Zavzemamo se za proizvodnjo, ki temelji na znanju in je zato prisiljena vanj tudi vlagati. Toda ne tako, da se v procesih usmerjenega izobraževanja šolstvo in stipendijska politika prilagajata gospodarski strukturi in obstoječi ponudbi delovnih mest, ampak bi reforma srednjega usmerjenega izobraževanja morala računati na proces prestrukturiranja gospodarstva in s tem odpirati možnosti za vedno večjo kvaliteto izobraževanja s širitvijo temeljnih znanj. Z roko v roki bi morala napredovati šolstvo in proizvodnja. Splošna izobrazba in permanentno izobraževanje ob delu sta gotovo edina možna pot k večji prilagoditvi kvalifikacijske strukture zaposlenih vedno novim spremembam v strukturi gospodarstva. Ker reforma izobraževanja kaže svoje rezultate pretežno v ohranjanju obstoječega — slabega, zahtevamo revizijo vseh ciljev usmerjenega izobraževanja in takojšnje celovito odpravljanje neugodnih

usmerjenostjo spodbujevalec razvoja posameznikovih sposobnosti, predvsem na višjih zahtevnostnih stopnjah.

Znano je, da sodobna ekonomija ne temelji več na množični produkciji blaga, temveč na množični produkciji znanja. Resnični strokovnjaki se kalijo in vzgajajo le v raziskovalnih dejavnostih ob aplikativnih raziskavah. Podpiramo akcijo 2000 novih raziskovalcev, obsojamo pa vse oblike ukiniteljnih raziskovalnih institucij, četudi se to dogaja pod parolo racionalizacije raziskovalne mreže. Predlagamo ZSS, da ponovno preuči odločitev o ukinitvi Raziskovalnega centra za samoupravljanje pri RS ZSS.

Koroška ima še eno značilnost. Kar iz treh koroških občin (Dravograd, Radlje in Slovenj Gradec) večje število delavcev dnevno migrira na delo v druge občine (Ravne, Titovo Velenje itd.). V teh se pojavlja vprašanje domicilnega zbiranja sredstev iz osebnih dohodkov teh delavcev. Gre za sredstva nekaterih SIS, ki sedaj ostajajo v občinah, kjer delavci delajo in se ne vračajo po normalni poti v sredine, kjer delavci živijo (sredstva za komunalno in cestno infrastrukturo, zdrav-

stvo, varstvo pred požari, za stanovanjske skupnosti, za delo KS, SLO, kmetijstvo...) Gre za velika sredstva, s katerimi bi te občine, če bi vsaj delno razpolagale z njimi, lahko reševale nekatera pomembna vprašanja svojih delavcev. Zato zahtevamo, da se vsaj delno tista sredstva, ki jih delavci ustvarijo izven svoje občine, vrnejo tja, kjer živijo.

Izredno pereč problem so na Koroškem katastrofalno slabe ceste, ki onemogočajo normalne komunikacije z ostalimi deli Slovenije (tudi zato, ker ni železniške povezave). Sprašujemo se, kam gredo sredstva, ki jih tudi na Koroškem odvajamo za ceste. Zahtevamo povračilo dela sredstev iz republiških cestnih skladov, saj bosta sicer prizadeta naše gospodarstvo in turizem. Pridružujemo se mnenju, da je potrebno del bencinskega dinarja nameniti za ceste.

Zelo pereče je na Koroškem za mladega človeka stanovanjsko vprašanje. Menimo, da je le s povečano družbeno gradnjo, izboljšanjem kreditnih pogojev, zmanjšanjem deleža lastne udeležbe za mlade družine in z zagotovitvijo vpliva delavcev na delitev stanovanj in kreditov, mogoče pričakovati boljše stanje.

Zanimanje za udeležbo na MDA v koroški regiji že vrsto let upada. Menimo, da bi s spremenjenim načinom organiziranja delovnih akcij lahko vrnilo precej atraktivnosti. Predvsem bi moralo biti delovnih akcij manj. Toda ne bi jih smeli kar tako ukinitati (po logiki boljšega financiranja: kdor da več, bo akcijo imel), pač pa bi morali delovne akcije organizirati tam, kjer so najbolj potrebne — torej tam, kjer objektov ni mogoče zgraditi strojno, ampak le z ročnim delom. Zato se nam ne zdi upravičena ukinitve MDA Kobansko, saj bi lahko s prostovoljnimi delom uredili pašnike, meliorirali številna zemljišča, uredili telefonske napeljave itd. Predvidevamo, da bo zaradi znanih razlogov tudi letos na Koroškem primanjkovalo brigadirjev. Zato apeliramo na vse ostale DPO, naj pomagajo pri evidentiranju brigadirjev, vsaj enkrat pa

naj bi se delovne akcije udeležili Titovi študenti.

Tudi v prihodnje je treba krepiti sodelovanje s kluboma koroških študentov v Ljubljani in Mariboru, in to ne samo pri financiranju njihovih dejavnosti, pač pa tudi sicer. Okrepiti je treba sodelovanje z Zvezo slovenske mladine na avstrijskem Koroškem. Teh dveh nalog v preteklem letu nismo uresničili — vzroke gre iskati na obeh straneh.

Podpiramo pobudo mladih na 12. kongresu o nujnosti širokih, demokratičnih in javnih razprav:

— o možnosti neposrednih volitev na višjih ravneh delegatsko-skupščinskega sistema (za predsednika SO, SRS itd.)

— o večjih pristojnostih delavskih svetov pri oblikovanju kadrovske politike, občinske kadrovske koordinacije pri SZDL pa naj bi sprejemale samo smernice

— o spremembah Kazenskega zakonika SFRJ, in sicer o ukinitvi smrtne kazni in krajšanju 133. člena

— o referendumskem odločanju o pomembnih vprašanjih

— o pobudi civilnega služenja vojaškega roka in čimprejšnji ukinitvi ponavljajočih se kazni za tiste, ki so obsojeni zaradi odklonitve služenja vojaškega roka

— o vojaškem usposabljanju deklet. Smo proti obveznemu služenju vojaškega roka za dekleta. Služenje naj bi bilo izključno prostovoljno

— o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu (legaliziranje stavk, vloga sindikatov...)

— o regresiranju skupinskih potovanj otrok in mladine

— o financiranju organizirane prehrane v osnovnih šolah in usmerjenem izobraževanju

In na koncu se še enkrat zavzemamo za dosledno borbo proti logiki poprečja, ki že pošastno hromi naš gospodarski in šolski sistem.

Predsednica MS ZSMS za Koroško
Janja Koren

Ekipo sva spremljala Edi Lužnik in Alojz Kordež. V Titograd smo potovali z avtobusom poleg ekipe Maribora. Tekmovanja so potekala v delovnih organizacijah v Titogradu.

Takšna delovna srečanja mladih so potrebna, saj se mladi iz vse Jugoslavije med tekmovalcem tudi spoznavajo, izmenjajo izkušnje in utrjujejo vezi med bratskimi narodi. Vendar pa bi pri teh srečanjih moralo biti ocenjevanje bolj realno kot do sedaj. Udeleženci so imeli največ pripomb na ta račun. Najboljše ocene so namreč dobivali tekmovalci domačini, ker je v vsaki tričlanski komisiji bil tudi po en domačin.

Naša ekipa je med 130 zasedla 63. mesto. Mislimo, da je to dober rezultat, saj smo sodelovali samo v 8 poklicih. Za uvrstitve posameznikov še nismo prejeli rezultatov. V poklicih, v katerih smo sodelovali, je bilo 80 do 90 tekmovalcev. Po naših izračunih so morali biti naši uvrščeni najmanj med 10. in 15. mestom.

Tekmovalci so se v Titogradu dobro počutili. Pa ne zato, ker se je za to potrdil organizator srečanja, ampak smo se dobro vključili v družbo Mariborčanov. Škoda le, da je to počutje potem pokvarila nesreča, ki smo jo imeli na poti domov.

Edi Lužnik
OK ZSMS Ravne

Od tu in tam

Geslo letošnje sklepne prireditve ob dnevu mladosti v Beogradu je bilo »Zbudi se, nekaj se dogaja, obžaloval boš, če boš to prešpal...« Nepozabna slika se ti je ponudila ob pogledu na nabito poln stadion v Beogradu, kjer je nekaj več kot pet tisoč mladih začelo praznovati sklepni del letošnjega meseca mladosti. Prireditve se je začela s himno ter pesmijo Druže Tito, mi ti se kunemo, potem pa so dekleta iz številnih mest naše domovine oblikovala sliko Jugoslavije. Iz zvočnika je odjeknila pesem, katere moto je bila letošnja prireditve sklepne slovesnosti: »Zbudi se, nekaj se dogaja...« S sliko Jugoslavije, ki utripa ter kaže vse svoje bogastvo življenja v njej, so mladi ustvarili živo reko mladosti. Kdo bi lahko naštel in podrobneje opisal številne točke, ki so se zvrstile skozi celotno prireditve, katera je bila lepša. Morda tista, ki jo vsako leto izvajajo vojaki, ki ponazarja moč naše armade, da sleherni trenutek brani našo domovino, s svojimi telesi pa so izpisali tudi pozdravna sporočila 13. kongresu ZKJ ali pa morda točka ob 40-letnici proge Brčko-Banovići.

Vrhunec vsega pa je bil prihod zvezne štafete mladosti ter tek zadnje nosilke Tatjane Godevske, ki je štafeto palico izročila predsednici jugoslovanske mladine Silviji Zugić-Rijavec. Ta pa je v svojem govoru mladim in mesecu mladosti med drugim dejala: »Ta država se je rojevala iz trpkih mladosti in gradila jo je mladost. Mladost ji danes torej ne more biti breme. Ne privolimo v to, kajti kljub temu, da je v nas precej grenkobe, nismo izgubili idealov. Smo generacija s Titovimi ideali in ne bojimo se. Hočemo samo več dela in več samoupravljanja. Borili se bomo za novo, srečnejše življenje, za bolj človeške odnose. Naša največja moč je v človeku, delavskemu razredu, narodu. Ponosni smo na naš pogum, bodimo vredni sami sebe. Prekosimo svoje učitelje, sedanjost, prekosimo jih v boju za pokončno življenje. Mladi Jugoslavije, želim vam srečen praznik.«

Na svojem tradicionalnem srečanju, tokrat že tretjem zapovrstjo, so se zbrali tudi mladi Slovenskih železarn. KS OO ZSM Železarne Štore in OO ZSMS Žična Celje sta se potrudila, da je srečanje zares dobro uspelo, da so udeleženci v dnevu bivanja v Celju in Storaž odnesli kar največ vtisov in prijetnih doživetij. Najprej so si ogledali celjski grad in se seznanili z njegovo zgodovino, potem pa je sledil ogled Muzeja revolucije v Celju. Udeleženci so se nato odpeljali v Štore, kjer je bilo športno srečanje v različnih panogah. Seveda pa ni manjkalo družabnosti, kajti to

Festival dela mladine Jugoslavije

Od 16. do 18. maja letos je v Titogradu potekal 19. festival mladine Jugoslavije. Na njem je sodelovalo 130 ekip iz vse države. Tekmovale so v 28 poklicih. Vseh udeležencev je bilo okoli 2000. Ekipa OK ZSMS Ravne na Koroškem je štela 8 tekmovalcev iz 8 poklicev. Sestavljena je bila regijsko, saj so v njej sodelovale tri mladinke iz Srednje šole

Edvarda Kardelja v Slovenj Gradcu, ena pa iz tekstilne šole na Muti.

Našo ekipo so sestavljali: Matjaž Ferk, strugar, Andreja Ferk, brusilka, Bojana Kolman, rezkalka, Zdravko Senica, strojni ključavničar, Nataša Pačnik, trgovka, Majda Naroločnik, kuharica, Irena Holdrijan, natakarica, in Daniela Kotnik, konfektionarka.

Naše vodičke na delovnem tekmovalstvu kovinarjev

Začelo se je brigadirsko poletje

Na prvi izmeni zveznih mladinskih delovnih akcij v SR Sloveniji sodeluje trenutno 708 od 720 planiranih brigadirjev. Na akcije zunaj Slovenije so odšle tri skorajda popolne brigade, le ena (Ljubljana-Moste-Polje) je svojo udeležbo odpovedala.

Za mednarodne in posebne oblike mladinskega prostovoljnega dela je precejšnje zanimanje. To so podatki, ki presenečajo. Zlobneži verjetno pripominjajo, da je bil tudi pri brigadirstvu že skrajni čas za kakšno prijetno presenečenje.

Seveda pa brez težav ne gre. Ponekod je prihod brigadirjev bolj presenetil kot razveselil. Priprave naselja, del, programov interesnih dejavnosti in konec koncev tudi uvodne slovesnosti — marsikje odgovornih ni bilo v naselje. S primerno mero potrpežljivosti recimo, da bo jeseni verjetno bolje, saj bodo za brigadirji ostali metri izkopanih kanalov, nekaj nad brigadirskimi vrtci navdušenih otrok, spomini na brigadirske »fešte«, ki so popestrile poletne večere. Tisti, ki ne prisegajo na mladinsko prostovoljno delo, bodo kot orožje za svoj bodoči boj uporabili naštevaje večjih ali manjših težav, ki jih verjetno tudi letos ne bo manjkalo.

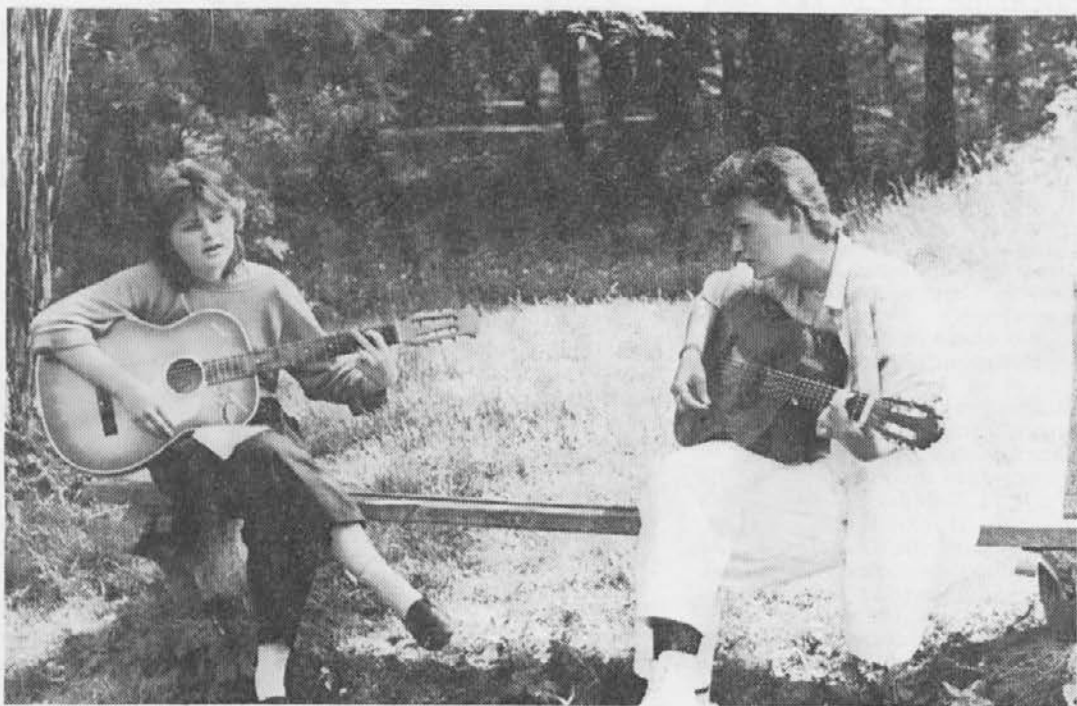
Vse to je naš vsakdan. Upajmo le, da ga bomo delili s čim večjim številom mladih, ki bodo, verjetno ne zaradi Mozarta ali lepe Alexis, prišli na letošnje mladinske delovne akcije.

je resnično srečanje kulture in športa mladih železarjev, hkrati pa tudi srečanje starih in novih generacij. Vsi udeleženci so bili enakega mnenja: »Bilo je lepo, samo škoda, da vse lepo tako hitro mine. Sicer pa na svidenje do prihodnjega leta, ko se bomo spet zbrali na našem srečanju!«

Razgibano in pestro je tudi v svetu ZSMS SOZD Slovenske železarne, kjer kljub polet-

Tudi to je otroštvo

Mladost v duetu

nim dnevem potekajo številne aktivnosti, ki jih opredeljuje program dela sveta. Iz Slovenskih železarn sodelujeta v brigadi mladih železarjev Jugoslavije Norbert Weber dva mladince, tečejo pa tudi pospešene priprave na letošnje srečanje mladih Jugoslovanskih železarn, ki bo izjemoma že od 22. do 24. avgusta v Lukavcu. Mladi tamkajšnjega koksnokemijskega kombinata zatrjujejo, da bo tokratno srečanje precej boljše od ostalih. V program so vnesli precej svežine in domiselnosti, tako da lahko upamo ter pričakujemo, da bodo zares presenetili. Seveda pa bomo o srečanju obširneje pisali tudi na straneh Mladega fužinarja.

Ob 12. kongresu ZSMJ je bilo precej polemik in vročih diskusij, nekatere med njimi bomo predstavili drugič, prav tako pa nekoliko obširnejši pogovor z Alenko Kolmančič-Bombek, ki je bila delegatka ravske OK ZSMS na zveznem kongresu mladih Jugoslavije.

Mladinska organizacija je v preteklem obdobju uporabljala vse preveč orožje preteklosti — deklarativno zaklinjanje na kontinuiteto revolucije. To je bilo vsekakor nojevsko vedenje, ki je veliko več škodilo kot koristilo

mladinski organizaciji, hkrati pa je to organizacijo izrivalo na rob družbenih dogajanj. Z roba v središče dogajanj bo prišla mladinska organizacija le, če se bo ukvarjala z bistvenimi problemi družbe. Tudi priprave na kongres ZSMJ so pokazale, da znajo mladi misliti s svojo glavo. Zanimivost, ki je bila izražena na kongresu, je tudi ta, naj bi sleherni mladi človek Jugoslavije poznal zgodovino vsakega jugoslovanskega naroda. Mladim je treba omogočiti, da se na osnovi svojih interesov povezujejo in vključujejo tam, kjer se odloča o njihovih problemih, to pa hkrati pomeni, da se morajo bolj aktivno vključevati v delegatski sistem. Prav tako pa za podrejenost in samostojnost mladinske organizacije ne smemo kriviti drugih, kajti krivi smo mladi sami. Takšnih in podobnih misli je bilo na kongresu zares veliko in da je bilo delo po komisijah ter samo plenarno zasedanje vroče, je jasen dokaz ta, da kongres zadnji dan zasedanja ni mogel izvoliti novega vodstva, to pa se je hkrati zgodilo prvič v zgodovini jugoslovanske mladine. Šlo je predvsem za neusklajene postopke evidentiranja kandidatov iz posameznih republik z zvezno konferenco ZSMJ. Vodstvo bo torej izvoljeno z nekaj zamude.

S. J.

Učenci osnovnih šol pišejo

NA IZLETU Z NAŠIMI BORCI IN BORKAMI

Ko sva z Iztokom (oba osnovnošolca) vstopila v avtobus, so naju sprejeli začudeni pogledi. Ob pojasnilu tovariša Zabela, da sva dopisnika, pa so se ogreli. Že takoj na začetku vožnje se je oglasila harmonika. Borci in borce so se veselo pozdravljali in pogovarjali, midva pa sva tiho sedela in nisva vedela, kje in kako naj izveva kakšno zgodbo, saj nama je tovarišica naročila, naj to storiva. Najin prvi poskus intervjuja je propadel, saj je najina sopotnica ob prošnji, naj nama pove kakšen dogodek ali zgodbo, odgovorila, da nima daru za pripovedovanje. Obmolknila sva in gledala skozi okno. Naša prva postaja je bila v Slovenskih Konjicah. Tam se nam je pridružilo nekaj borcev iz Bračičeve brigade. Po kratki vožnji se je avtobus ustavil. Nekdo od novodošlih borcev je vstal in prošil za tišino. Ko smo vsi umolknili, je povedal, da je v tem kraju padel komandant brigade Milenko Knežević. Komandant se je v vasi zamudil in na konju pohitel za brigado. Počil je strel in ga težko ranil, tako da je kasneje umrl.

Avtobus se je ustavil v Špitaliču, kjer je ta komandant pokopan. Pionirji so pripravili kratek program. Potem je spregovoril eden od borcev. Po slovesnosti smo nadaljevali pot. Po nekaj kilometrih vožnje smo prispeli do razvalin kartuzijskega samostana in do spomenika. Na njem piše:

V borbi proti fašizmu je 25. 4. 1945 v tem kraju padel komandant brigade Milenko Knežević in 24 borcev njegove brigade. Njihova junaška smrt nam je svetel vzgled ljubezni do domovine.

ZB NOV Špitalič

Naslednji postanek je bil pred hišo, v kateri je Knežević umrl. V njej je spominska soba in tam sem se zatopil v življenjepis.

Milenko Knežević se je rodil v BiH na Kozari leta 1922. Že 10. maja 1941 je vstopil v Kozarski partizanski odred. Tam je doživel veliko bitko, s katero jih je okupator hotel uničiti. To bitko poznamo danes z imenom bitka na Kozari. V tej in drugih bitkah je pokazal izredni pogum. Kasneje se je bojeval

Počitniška brezskrbnost

Republiško priznanje za umivanje zob

Bil je hladen, deževen četrtek, ko smo tovarišica Trafela, tov. Backovičeva in jaz stale na ravenski avtobusni postaji. Bila sem dokaj vznemirjena, saj je bil pred mano zanimiv dan. Med vožnjo do Slovenj Gradca so mi misli pogosto uhajale k sošolcem, vse bolj pa proti Ljubljani, kjer naj bi se zbrali predstavniki najboljših razredov iz tekmovanja v umivanju zob, in to iz stoštiridesetih šol iz vse Slovenije. Tovarišici sta izmenjali mnenja o tekmovanju in tako smo hitro prispeli v Slovenj Gradec. Tu smo se srečali z ostalimi predstavniki Koroške regije ter stopili v mini avtobus, last bolnice Slovenj Gradec. Skoraj bi morali nekaj učencev pustiti doma, saj je bilo vozilo premajhno za nas vse. Vendar smo se stisnili in tako končno odrinili proti beli Ljubljani, mi vsi pa z belimi, snažnimi zobmi.

Ko sem se med vožnjo ogledovala, sem opazila, da je bila večina otrok učencev nižje stopnje. Le redke smo bile učence 8. razredov, toda že na Trojanah smo začeli s prvim pogovorom. Med odmorom in med vožnjo mi nikakor ni bilo dolgčas, saj veste, kjer je tov. Trafela, je vedno zabavno. Tov. Backovičeva kot edina zdravstvena delavka med nami pa nas je opozarjala, kako in kje bo stvar potekala.

Nisem se še dodobra zbrala, kje smo, ko sem že zagledala predmestje, takoj zatem pa center slovenskega glavnega mesta. »Kam zdaj?« je bilo vprašanje. Treba je bilo najti »Dom španskih borcev,« toda kako? Vendar naš dobri šofer nas je pripeljal, čeprav po nekaj težavah, na pravi konec. Izstopili smo, se malo ogledovali, nato pa šli v avlo tega doma.

v drugih odredih in naglo napredoval. Septembra 1943 je odšel v oficirsko šolo v Jajce, oktobra 1943 pa je bil poslan v Slovenijo, kjer je leta 1945 padel. Pomislil sem, kako kruto je pasti na pragu svobode.

Kasneje smo se ustavili pri spomeniku stotim žrtvam na Frankolovem, in pri spomeniku v Vojniku. Tu smo se v klubu borcev okrepcali, nato pa smo se odpeljali proti domu.

Ta izlet mi bo gotovo še dolgo ostal v spominu, saj je bil živa ura zgodovine, kakor je dejala naša tovarišica za slovenščino.

Rok Kotnik
8. b. COŠ Koroški jeklarji
Ravne na Koroškem

Vse več je bilo učencev in učiteljev, pogovori so stekli. Z zanimanjem, kaj me čaka, sem komaj dočakala našo zobozdravnico, ki nas je peljala v dvorano. Skoraj sem zgrešila svoji tovarišici, toda moja skrbna razredničarka mi je že mahala. Tako smo si našle prostor in vse tri pričakale začetek. Trema je rasla, ko sem poslušala prisrčen pozdravni govor, zatem pa čudovito zaigrano igrico »Sapramiška«. Učenke so nam zaplesale še nekaj plesov, skratka, program je bil pester in zanimiv.

Sledila je podelitev nagrad. Pogled mi je zastajal na zobnih pastah, ki naj bi jih nekaj pripadalo tudi nam, razredni skupnosti 8. c razreda osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem. S tovarišico sva se spogledali in bili hkrati ponosni na naš razred.

» 8. c in tovarišica Mira Trafela z osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem«, sva zaslišali. Umirjeno sva odšli do odra in tam sprejeli republiško priznanje v

umivanju zob. Tega lepega trenutka ne bom nikoli pozabila, zagotovo ne.

Klicali in klicali so predstavnike, od prvega pa do stoštiridesetega. Že pred koncem smo že obdarjeni zapustili dvorano in povabili so nas na zakusko. Nisem mogla verjeti očem. Toliko dobrot na mizah in tako okusno pripravljeno, ne, tega nisem pričakovala, čeprav smo že na šoli pripravljali podobne reči. Skrbni tovarišici sta me vzpodbujali, naj jem, pa nisem vedela, kaj naj vzamem. Vsega po malo in bila sem sita. Malo sirčka, pa namazov, kruha, mleka, sokov, sladolegov, vsega je bilo dovolj. Ta prizor mi bo vedno v vzpodbudo k zdravi prehrani. Zadovoljni, z novimi prijetnimi vtisi smo se vrnili, pa čeprav malo mokri od dežja, v avtobus. Tov. Backovičeva je spregovorila nekaj besed ter podala nasvete iz svojih izkušenj drugim učiteljicam, nato pa smo se odpeljali. Pot nas je vodila do Gornjega grada, pa v Mozirje, kjer smo se tudi ustavili in se okrepcali, ter domov, na Ravne.

To srečanje v Ljubljani mi bo ostalo nepozabno v spominu. Ne da se ga opisati, moraš pač enostavno doživeti. Zato, trudite se učenci, umivajte si zobe, morda prav vas čaka drugo leto podobna nagrada, s tem pa tudi nagrada, ki bo morda vidna šele čez čas, trdni, zdravi, beli zobje.

Betina Jamšek, 8. c

Osnovna šola Prežihovega Voranca
Ravne na Koroškem

SLOVO

Zvončki zvonijo,
rožce pojo,
a naši fantje v vojsko gredo.
Dekleta se jočejo,
fantiče hočejo,
saj čakale bodo jih cele noči.

SPOMIN

Oh, oče, kje mama počiva,
kje ljubezen nekdanja je?
Ali izgubil ljubezen si,
povej, povej, kje mama leži!

Lojzka Dobrodel, 6. r.
Osnovna šola Franja Goloba
Prevalje

Hopla, hopla, sem in tja

Železarji o svojem življenju in delu

RAZISKAVA JAVNEGA MNENJA V ŽELEZARNI RAVNE LETA 1985

KAKO DOŽIVLJAMO SAMOUPRAVO

RAJE POSLUŠAMO KOT BEREMO

Obveščena prav gotovo sodi na začetek predstavitev rezultatov tega poglavja javne mnenjske raziskave. Omejili smo se na ugotavljanje najpogostejših virov obveščanja (pisno in ustno) ter na pravočasnost in celovitost informacij.

Ocene kažejo, da nas še vedno največ dobi informacije na sestankih samoupravnih delovnih skupin in zborih delavcev. Drugače povedano, ustna informacija nam je še vedno bližja kot pisna, ki pa ne zaostaja veliko. Okrog polovice sodelavcev je pisna informacija vendarle zelo pogost vir informacij — oglasne deske, gradiva, tovarniška glasila. Precej manj zaposlenim so posamezniki (sodelavci, delegati, vodstveni in vodilni delavci, funkcionarji političnih organizacij) pogost vir obveščanja; med njimi pa prednjačijo sodelavci, znanci.

Kako ocenjujemo kvaliteto informiranja prek Fužinarja, Novice, Vestnika, oglasnih desk in drugih pisnih oblik? Dve tretjini je zadovoljnih z obveščeno, 10% proizvodnji in prodaji ter o oblikovanju višine osebnih dohodkov. Manj je zadovoljnih z obveščeno o samoupravnih in političnih dejavnostih — tretjina. Najbolj pa pogošamo celovito pisanje o tako imenovanih ključnih problemih.

Na kratko lahko rečemo, da v poprečju bolj cenimo »živo besedo«, da nekako polovica zaposlenih redno prebira zapisano, da so naši predstavniki — samouprava, politika, vodstvo — še premalo prisotni med zaposlenimi in da ostaja med zaposlenimi še precej nepojasnjenega.

NA DELOVNIH SKUPINAH POGOSTO O DISCIPLINI

Najprej nas je zanimalo, kako smo zadovoljni z organiziranostjo samoupravnih delovnih skupin (delovna zaokroženost, velikost). Vprašanje je bilo, kot kaže, premalo pojasnjeno, tako da se kar tretjina ni opredelila. Razvidno pa je, da v manjšem številu skupin želijo reorganizacijo. Da bi se približali oceni učinkovitosti skupin, smo postavili vprašanje o uresničenih sklepih z njihovih sestankov. Odgovori kažejo, da bi lahko uporabili vseh pet šolskih ocen, s tem da bi bilo največ vendarle ocen zelo dobro (27%). Med drugim nas je zanimalo, o čem se na samoupravnih delovnih skupinah najpogosteje pogovarjamo. Med ponujenimi možnostmi so anketirani najpogosteje je navajali pogovore o disciplini, osebnih dohodkih, problematiki tozda, planu dela, problematiki delovne organizacije, problemih v skupini, delitvi dela med sodelavci in o določevanju delovnih normativov. Najpogostejše teme so bile tudi pogosto spodbujevane izven skupin samih,

kar kaže na premajhno iniciativnost skupin samih.

Ali si želimo sami opravljati katero od opravil vodje delovnega procesa? V svetu in tudi že pri nas prihaja ponekod do večje samostojnosti proizvodnih enot (prenos nekaterih pristojnosti od delovodje na skupino delavcev in s tem spremenjena vloga organizatorjev delovnega procesa, ob tem tudi sprememba tehnologije). V precej uspešnih preizkusih večje samostojnosti zaposlenih tako na Zahodu kot tudi na Vzhodu gre za prenos nekaterih pristojnosti v zvezi z notranjo delitvijo dela, kontrolo izdelkov, delitvijo gibljivega dela OD, delovnih odmorov, dopustov, sprejemanja in odpuščanja z dela itd. Vse to le na osnovnih nivojih dela in z namenom ustvariti večjo odgovornost, občutek pomembnosti in koristnosti in s tem večje zadovoljstvo industrijskih delavcev.

V naši raziskavi smo ponudili vrsto opravil z vprašanjem, katera bi lahko delavci sami opravljali? Pokazalo se je, da notranjo koordinacijo dela in kontrolo kvalitete zaposleni postavljajo na prvo mesto. To je spodbudna ugotovitev pri morebitnem širjenju samostojnosti zaposlenih. Ne želijo se »mešati« v področje delitve osebnih dohodkov in odpuščanje delavcev. Koordinacijo dela z drugimi enotami povsem logično postavljajo na zadnje mesto.

Seveda to ne gre kar čez noč, zato so zaenkrat skromne želje v tej smeri razumljive.

MNENJE O SAMOUPRAVI

Skoraj tretjina meni, da je samoupravljanje v Železarni Ravne bolj razvito kot v ostalih delovnih organizacijah. Kritičnih ocenjevalcev je le 5%, torej gre za laskavo oceno.

Kako ocenjujemo lastno aktivnost na zborih delavcev? Odgovori razvrščajo zaposlene na iniciativne, sodelujoče in pasivne. Inicijativnih je četrtnina (25,8%), njihova aktivnost pa se kaže v kritičnosti, pobudah in pripombah. V kategorijo sodelujočih se uvršča 29,7% (»podpiral sem stališča«). Največ je pasivnih — 41%, med njimi je največ tistih, ki ne vidijo koristi od tega, in tistih, ki jim predstavlja javni nastop posebno težavo.

Kako pa ocenjujemo aktivnost naših delegatov? Najboljše so ocenjeni delegati delavskih svetov tozdog in komisij, najslabše pa delegati delegatskega sistema. Posebej več pričakujejo zaposleni od delegatov potrošniškega sveta.

Kje menite, da bi morali delavci več kot do sedaj odločiti?

Odgovori	F	%
1. Na zborih delavcev	254	37,97
2. Na delavskem svetu TOZD in DO	116	17,34
3. Na samoupravnih delovnih skupinah	107	15,99
4. Več odločitev prenesti na poslovodne organe	70	10,46
5. Zdaj je kar v redu	42	6,28
6. Več odločitev z referendumom	34	5,08
7. Ne vem	28	4,19
b. o.	18	2,69

KDO NAJ BI VEČ ODLOČAL?

V raziskavi sprašujemo po času za samoupravne aktivnosti, o vnaprejšnjih odločitvah in porazdelitvi odločanja med vodstvom, delegati in vsemi zaposlenimi.

Pokazalo se je, da normirano delo lahko predstavlja nekakšno oviro večji samoupravni angažiranosti, ravno tako skupinsko delo. Praktično polovica ne izraža zadržkov za samoupravno in politično angažiranje med delovnim časom.

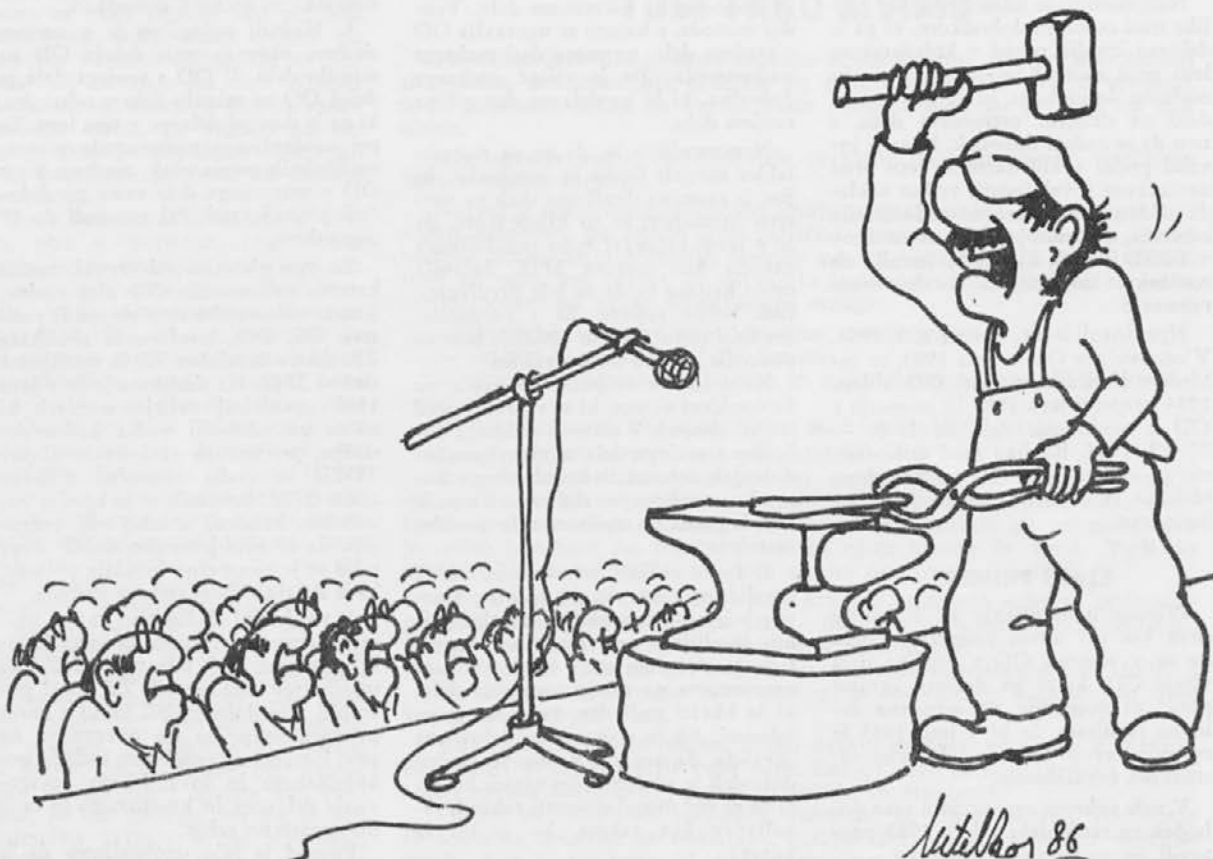
Dokaj kritične so ocene o sprejemanju že sprejetih odločitev, saj kar tretjina meni, da je že o večini odločitev vnaprej odločeno, vsak deseti pa meni obratno.

Kakšne so želje glede porazdelitve moči v delovni organizaciji, si pogledimo v tabeli.

Razberemo lahko tri različne skupine zaposlenih: največ jih želi več direktnega odločanja (zbori, SDS, referendum), sledijo tisti, ki želijo, da bi več odločali na delavskih svetih, in tisti, ki menijo, da bi morali več odločitev prepustiti poslovodnim delavcem.

Eno vprašanje je bilo namenjeno ocenitvi aktivnosti političnih organizacij v Železarni Ravne. Med tremi navedenimi je sindikalna organizacija najbolj prisotna med zaposlenimi.

Samo Savc

Od besed k dejanjem

Nadomestilo OD delovnim invalidom

V juniju in juliju je strokovna služba Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja izdala delovnim invalidom sklepe o ugotovitvi nadomestila osebnega dohodka (v nadaljnjem besedilu nadomestilo) zaradi nižjega osebnega dohodka na drugem ustreznem delu za leto 1985 in akontacije na nadomestilo za leto 1986. Letošnja ugotovitev nadomestil bo že po novih — dopoljenih predpisih. Prva je bila v letu 1985 za končno ugotovitev nadomestil v letu 1984 in akontacije za leto 1985.

Na konferenci aktiva invalidov so bila nadomestila upravičeno izpostavljena ostri kritiki, saj kljub dopoljenim predpisom niso realna. Zanesljivo lahko trdim, da so nadomestila z novimi predpisi znatno slabše urejena, kot so bila s prejšnjimi (leto 1982 in 1983), za katera lahko rečem, da so bila dokaj realna. Ugotavljam pa tudi, da večini niti vodstvu aktiva novi sistem ni poznan, zato bi rad v tem prispevku ta sistem predstavil, opozoril na njegove slabosti in možne poti za odpravo le-teh.

Najprej moram ponovno opozoriti, da se nadomestilo ugotavlja po predpisih strokovne službe SPIZ (republiški zakon PIZ, statut SPIZ, sklepi skupščine SPIZ) in ne, kot nekateri še danes zmotno mislijo, po predpisih delovne organizacije. Organizacije združenega dela dajejo za ugotovitev nadomestila le podatke, ki jih strokovna služba SPIZ zahteva s predpisanimi obrazci.

Nadomestilo se ugotavlja po dveh principih:

— za delavce, ki so uveljavili status delovnega invalida s 1. 1. 1984 in pozneje — **novi primeri** in

— za delavce, ki so uveljavili status delovnega invalida do 1. 1. 1984 — **stari primeri**.

NOVI PRIMERI

Nadomestilo se odmeri v višini razlike med osebnim dohodkom, ki ga je delovni invalid prejel v koledarskem letu pred nastankom invalidnosti, in osebnim dohodkom, ki ga prejema za delo na drugem ustreznem delu, s tem da se osebni dohodek, ki ga je invalid prejel v koledarskem letu pred nastankom invalidnosti, vedno uskladi na leto, za katero se nadomestilo odmerja, po rasti osebnih dohodkov v TOZD — DS, kjer je bil invalid ob nastanku invalidnosti v delovnem razmerju.

Npr. invalidnost, nastala 1. 3. 1984. V osnovo gre OD iz leta 1983, se uskladi s količnikom rasti OD v letu 1984 nasproti letu 1983 in primerja z OD z ustreznega dela od 1. 3. — 31. 12. 1984. Razlika med dohodkoma je nadomestilo OD za navedeno obdobje in ob enem akontacija za tekoče leto.

STARI PRIMERI

Princip ugotavljanja je v bistvu enak kot pri novih primerih, s tem da se v osnovo OD s svojega dela vstete OD, ki bi ga delovni invalid prejel za poprečne 100-odstotne delovne rezultate, če bi v letu 1983 še opravljal svoje delo — delo pred nastankom invalidnosti.

V naši delovni organizaciji smo dohodek za svoje delo v letu 1983 ugotovili po naslednjem principu:

— Strokovne službe v TOZD in DS so najprej uskladile svoje delo delovnega invalida z veljavno organizacijo del in nalog v letu 1983. To je bilo potrebno zaradi tega, ker smo imeli z leti več reorganizacij, nekatera dela so bila ukinjena, stroji iztrošeni itd., med invalidi pa so še delavci, ki imajo uveljavljen status delovnega invalida že od leta 1959.

Z uskladitvijo svojih del z novo organizacijo so bili invalidi seznanjeni osebno, prek oglasnih desk in aktiva invalidov. Tako da so lahko dali pripombe, ki so jih ponovno obravnavale komisije za kadre TOZD oziroma DS.

— Za vsa dela je bil izdelan teoretični izračun OD po osnovah in merilih, ki so veljala v letu 1983. V osnovo so bili zajeti vsi deleži OD — skupina zahtevnosti del, PPD, temperaturni dodatek, deficitarnost, dodatek za izmensko delo, osebni prispevek v celoti, in sicer poprečje vseh zaposlenih na tem delu v letu 1983, minulo delo v odstotku, ki ga je dosegel posamezni delovni invalid v letu 1983.

Šeštevek vseh enot dela je bil pomnožen z vrednostjo enote dela TOZD oziroma DS, kjer je delavec postal invalid, in se preračunal na mesečni po-prečni OD za leto 1983.

Tako ugotovljeni OD za leto 1983 je skupnost uskladila na nivo dohodkov v letu 1984 in 1985, ga primerjala z dejanskim osebnim dohodkom v letu 1984 in 1985, razliko med temi dohodki predstavlja nadomestilo za leto 1984 oziroma 1985 in akontacija za leto 1986.

Pri tem je treba še pripomniti, da se je v osnovi OD upošteval samo OD za redni delovni čas — efektivne ure, brez nadur in nadomestil OD (bolniška).

In kakšne so slabosti novega sistema?

Republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in statut skupnosti SPIZ zagotavlja delovnemu invalidu nadomestilo zaradi nižjega dohodka na ustreznem delu. Vendar metoda, s katero se ugotavlja OD s svojega dela, ne more dati realnega nadomestila. To je višine osebnega dohodka, ki bi ga delavec dosegel na svojem delu.

Nerazumljivo je, da so to metodo lahko sprejeli ljudje in institucije, ki jim je zaupana družbena skrb za varstvo invalidov, in to kljub temu, da je v javni razpravi tako republiškega zakona kot statuta SPIZ doživela ostro kritiko in da so bile predlagane tudi boljše rešitve. Že s prejšnjimi predpisi (leto 1982 in 1983) je bilo to področje znatno bolj urejeno.

Novi sistem se ponovno vrača na že opuščen sistem, ki se v praksi pred leti ni obnesel. V osnovo osebnega dohodka s svojega dela se vsteva osebni dohodek delavca iz koledarskega leta pred nastankom invalidnosti. Ta pa je zaradi različnih vplivov zelo problematičen:

1. Le v redkih primerih je vzrok invalidnosti nesreča. V večini primerov je invalidnost posledica dolgotrajnih škodljivih vplivov in obremenitev, ki dosežejo svoj višek z dnem preemistive na drugo ustrežno delo, ki je hkrati tudi dan nastanka invalidnosti. Ali je pošteno do delovnega invalida, da mu gre v osnovo osebni dohodek iz obdobja, ko zaradi bolezni že ni več mogel dosegati takšnih rezultatov kot takrat, ko je bil še zdrav?

2. V večini primerov je delavec takrat v bolniškem staležu, in to prvi

v drugi polovici ali koncu leta, ko v naši delovni organizaciji dosežemo po novem sistemu delitve OD (mesečne stimulacije, kvartalni obračuni) najvišjo rast osebnih dohodkov. Glede na to, da se v osnovo vsteva samo osebni dohodek za redni delovni čas — efektivne ure, in ta usklaja po letni stopnji rasti, gre v osnovo OD iz svojega dela OD iz prve polovice leta, ko je rast znatno nižja kot letna, v osnovo OD z ustreznega dela pa OD iz druge polovice leta, ko je rast OD znatno višja. Invalidnost ne nastane s 1. 1., da bi lahko šel v osnovo letni OD, ampak je ta datum odvisen od končnega zdravljenja in možnosti razporeditve na ustrežno delo. Ta datum pa je praviloma tudi dan nastanka invalidnosti.

Naj to prikažem s primerom. Za delavca je obratni zdravnik uvedel postopek za oceno po IK, ko je ugotovil, da za svoje delo ni več zdravstveno zmožen. V bolniški stalež je bil sprejet s 1. 4. 1984. Takrat je začel teči postopek za oceno po IK (zbiranje zdravstvene dokumentacije, iskanje ustreznega dela). Na ustrežno delo je bil razporejen s 1. 9. 1985. Ta datum je praviloma tudi dan nastanka invalidnosti.

V osnovo za ugotovitev nadomestila sta mu bila všteta OD za redno delo I.—III. 1984 s svojega dela in IX. do XII. 1985 z ustreznega dela. Letna rast OD v delovni organizaciji leta 1985 nasproti letu 1984 znaša 115 odstotkov. S tem mu je bil usklajen OD s svojega dela, dejansko pa je bila rast IX.—XII. 1985 nasproti I.—III. 1984 znatno večja.

3. Po novem sistemu ni možno usklajevati OD s svojega dela v primeru, ko je na svojem delu prišlo do sprememb o vrednotenju del. Skupnost ugotavlja nadomestilo le na osnovi dejanskega OD v koledarskem letu pred nastankom invalidnosti. Ta pa je ugotovljen po takrat veljavnih osnovah in merilih za pridobivanje dohodka in osebnih dohodkov.

4. Najbolj nelogično je v novem sistemu obravnavanje deleža OD za minulo delo. V OD s svojega dela je delež OD za minulo delo v odstotku, ki ga je dosegel delavec v tem letu. Ta pri ugotavljanju nadomestila v poznejših letih ostaja enak, medtem ko v OD z ustreznega dela raste po določeni stopnji rasti. Pri nas tudi do 17 odstotkov.

To so v glavnem vsi vzroki, zaradi katerih nadomestila OD niso realna. S to problematiko smo seznanili vodstvo DS, DO, konferenco sindikata ŽR, Aktiv invalidov ŽR in strokovno službo SPIZ. IO sindikata je že v letu 1985 organiziral razširjen sestanek, ki so se ga udeležili vodja kadrovske službe, predsednik aktivov invalidov TOZD in vodja območne delovne enote SPIZ. Sestanek se je končal neuspešno. Prisotni se niso niti potrudili, da bi problematiko dojel. Prav tako se je neuspešno končala pobuda, ki je šla prek delegatskega sistema.

V strokovni službi smo za vse opisane primere delavcem, ki so to hoteli, pomagali pri sestavi pritožb na ugotovitev nadomestil. Žal so ti postopki zelo dolgotrajni. Samo v enem primeru je prišlo do obravnave na prvi instanci na posebnem sodišču pokojninskega in invalidskega zavarovanja delavcev in kmetov, pa še ta je bil negativno rešen.

Povsod je bilo ugotovljeno, da je nadomestilo »zakonito«, da so podatki točni, da so bili uporabljeni pravi

predpisi, da pa so ti predpisi nelogični, neživljenjski, pa nobenega ne moti. Na obravnavi je sodnik delavca opozoril, da bo verjetno primer tudi na drugi instanci negativno rešen in mu svetoval, da naj poda zahtevo za prevero ustavnosti 47. člena zakona o PIZ ali pobudo za spremembo zakona. Ponovno predlagam, da ta postopek pokrene aktiv invalidov ŽR, saj je bil podoben primer na ustavnem sodišču pred leti uspešno rešen. To smo aktivno invalidov predlagali že pri ugotovitvi nadomestil za leto 1984. Če bi postopek pokrenili takrat bi bila verjetno že letošnja odmera zadovoljivo rešena.

Da pa mi ne bi bilo očitano, da sistem samo kritiziram, dajem tudi boljše ureditve tega področja.

Verjetno strokovna služba SPIZ ne more poznati vseh sistemov delitve OD in njihove specifikacije v organizacijah združenega dela širom Slovenije tako dobro, da bi lahko z zakonom tako konkretno določila celoten sistem. Z republiškim zakonom in statutom SPIZ naj bi delovnemu invalidu tako kot pravico do zaposlitve na ustreznem delu zagotovili tudi pravico do nadomestila OD zaradi nižjega dohodka na ustreznem delu. Metodo ugotavljanja nadomestila pa bi morali prepustiti delovnim organizacijam, ki svoje sisteme delitve najbolj poznajo.

Odveč je bojazen skupnosti, da bi bila nadomestila nerealna, npr. previsoka. Če je kdo zainteresiran, da so nadomestila realna, je to delovna organizacija, saj se pri njej pojavljajo vsi problemi. Iz prakse imamo primere, ko so bila nadomestila previsoka, je bil v delovni organizaciji takoj revolt zdravih delavcev, za prenikza pa imamo že sedaj bogato prakso.

Nadomestila, ki grede iz sredstev delovnih organizacij delavcem s spremljeno delovno zmožnostjo in neposredno nevarnostjo za nastanek invalidnosti, smo v delovni organizaciji dokaj dobro uredili.

In kako je potekala letošnja odmera nadomestil!

V delovni organizaciji smo od 5. do 20. aprila strokovni službi SPIZ dostavili vse potrebne podatke za ugotovitev nadomestil. Do zaključka obračuna za maj je strokovna služba dostavila okoli 400 sklepov, ostale pa bo verjetno do zaključka obračuna za junij. Tako da bo obračun zaključila s 15. julijem za vse primere.

Delovne invalide moti to, da do izplačila nadomestila 15. 6. 1986 še niso sprejeli sklepov o ugotovitvi nadomestila. Obračun je bil opravljen željo, da bi bila izplačila čim prej na osnovi konceptov, sklepe pa bo skupnost dostavila naknadno, ker pač vsega dela sama ni zmogla, smo na prošnjo invalidov tudi to delo opravili v Zelezarni Ravne.

Milan Praznik

KITAJSKE MODROSTI

Življenje je komedija za tiste, ki mislijo, in tragedija za tiste, ki čutijo.

Polovico življenja sestavljajo želje, drugo polovico nezadovoljstvo.

Premišljevanje je delo, misel je dejanje.

Lepa beseda nikomur ne priseda.

KAKO ŽIVIMO

Ko je treba s kurami spat in s soncem vstati

Če vprašate Abrahamovega Primoža, sedemletnega junaka, ki čaka, da se mu bodo v jeseni odprla vrata prvega razreda, za kateri šport je, reče, da za nogomet, navija pa za Schumacherja. Kajti tudi ne ob času mundiala! Če pa postavite enako vprašanje Urošu, se odreže, da za hokej, navija pa da za Hajduk. Hajduk in hokej!? Nič ne pomaga, posredovati je treba. To stori oče, ne prvič in ne zadnjič, kajti izobraževanje in vzgoja sta dolga in zamotana procesa, dandanes še kako pomembna.

Nada in Marjan se tega zavedata, zato se trudita, da bi bila njuna fanta čimmanj prepuščena cesti in dvorišču pred njihovim blokom ob kiosku na Čečovju. Kamor le moreta, ju vodita s seboj: v trgovino, na vrt k Brančurniku ali na Poleno, v park. Zraven ju ima oče ob reševanju križank, saj rada listata po enciklopedijah, zraven pri televizijski športu, ko je šport.

Nada in Marjan menita, da cesta ni dobro vzgajališče. »Logično je, da ju čisto odtrgati od nje ne moreš, saj so tam peskovniki, gugalnice, je igrišče. Toda dobro ni. Tam jih je veliko, večjih in manjših, in več jih prej kaj uš-

v vrtcu zamudil malico. Če se mu to zgodi, mu je najbolj žal za marmelado in kruhom.

Ne vstajanje, pač pa zgodnje leganje Primožu in Urošu ni všeč. Ko je sonce še skoraj sredi neba, je že risanka in po njej je treba

na prebedele noči ob zibelki, na dneve, ko je ona spravljalna dojenčka, on pa malčka v varstvo v vsakem vremenu, ob luni na nebu ali ob prvih sončnih žarkih, v dobrem ali slabem počutju. Kajti stanovanje je ostalo prazno, služba (Nada je tajnica poslovodnega odbora) pa je čakala. Edina njuna sreča je ob vseh ceremonijah bila, da sta imela dobro varuhinjo. »Tako zelo se je navezala na fanta, da je takrat, ko je tudi Uroš šel v vrtec, od žalosti zbolela,« pravi Nada. »Toda

Družina Abraham

KONČNO SPODOBNE GARDEROBE ZA JEKLARJE

piči,« pravi oče. Tako sta tudi Primož in Uroš enkrat, ko je on spal po nočnem šihu, mama pa je bila v službi, nesla na dvorišče največji kuhinjski nož.

Sploh sta Nada in Marjan, kot je razbrati iz njenega govorjenja, bolj navdušena nad »staro« vzgojno šolo. Marjan pravi: »Beseda mora pri otrocih zaleči. Če ne, mora za vsak primer biti pri hiši namočena tudi šiba,« Nada pa dodaja: »Toliko da je, da se pokaže za strah.« In še: »Danes imajo mnogi starši le čut za vzdrževanje otrok, za vzgojo pa ne. To prepustijo dopoldne vrtcu ali šoli, popoldne pa hote ali nehoti dvorišču.«

Tudi Primož in Uroš sta v vrtcu, oba v Solzicah, oba imata vsak svojo vzgojiteljico Olgo. In prav zaradi vrtca smo se tudi srečali, kajti Abrahamova sta ena izmed staršev, ki svoje otroke že od osmega meseca starosti naprej spravljata v varstvo, nekaj časa v privatno, nato v družbeno. Nekoliko je pri njih to lažje zato, ker ima Marjan v Jeklovleku na končnem brušenju že vseh 17 let zaposlitve triizmensko delo. »Lažje ali pa tudi ne,« pravi, »kajti ko se otrok enkrat navadi vstajati zgodaj, mu ni težko. Če pa en teden vstaja ob petih, drugi pa, ko se zbudi, se težko prilagaja.«

Ampak vstajati zgodaj pri Abrahamovih ni najtežje. Prva je pokonci mama, odpre rolete oken v devetem nadstropju, »da prej kot drugi pri tleh vidi, kakšno bo vreme«, in pokliče. Z Urošem ni težav, takoj odpre oči. »Uroš rabi veliko manj spanja kot Primož, že od malega, ko ga je kot dojenčka zvijalo in so bile noči svetle. Primož pa je bolj zaspane sorte.« Da hitro vstane, pa ima Uroš še en razlog: boji se, da bi

spat. Uh! Tudi če so zdoma, mama in ata gledata, da se ja vrnejo pravi čas. Prvi so otroci.

In če je tako, žrtvovanja staršev niso redka. Predvsem Nada to dobro ve. Še so živi spomini

Uroš je moral v vrtec, da je še leto dni hodil s Primožem, da se je navadil,« pojasni.

In se je, hočeš, nočeš, moraš — kot se morajo otroci večine nas.

Helena Merkač

TUDI TAKO ŽIVIMO

Približno leto dni imamo rubriko Kako živimo. V njej smo skoraj praviloma predstavljali družine in posameznike, ki živijo urejeno, brez posebnih težav in skrbi. Toda samo takšni so pristali na naš obisk.

Ker seveda vemo, da življenje ni samo delo in pesem, pogledjmo tudi v temne strani.

Največje stanovanjske tegobe imajo podnajemniki. Podnajemništva naših delavcev pa imajo dva različna začetka. Prvi je ta, da otroci rastejo, stanovanja njihovih staršev pa ne. Ker ostanejo otroci doma, tudi ko niso več otroci, si ustvarijo lastno družino ali vsaj zamek zanje, potem pa pride do takšnega stanja:

- skupaj biva pet članov družine; nesporazumi
- skupaj biva sedem ljudi; prepiri
- skupaj živijo starši, babica in naš delavec z ženo, ki je noseča; spori
- v enosobnem solidarnostnem stanovanju živi pet ljudi.

Drugi začetek ni nič lepši, prej slabši.

Delavce zaposlujejo, stanovanj zanje nimamo. Tako prihajajo delavci iz drugih republik, se zaposlijo v Jeklarni, Valjarni ali v kakšnem drugem tozdu, naselijo pa se pri sorodnikih ali znancih. Ker je težko biti sam na tujem, pride za njim kmalu še žena. Tudi to sprejme isti sorodnik ali pa dobi streho pri drugem znanecu.

Ni pa samo tako. Nekateri naši krajanji oddajajo sobe za prehodne goste. Te niso prav poceni, pa tudi kuhanje v njih skoraj ni dovoljeno. Stanje je takšno (imena so izmišljena, težave ne):

- Popović stanuje pri Petroviću, v enem stanovanju šest ljudi
- Novaković stanuje pri Kostiću; v enosobnem stanovanju brez kopalnice živi pet ljudi.

Kako kvalitetno in varno lahko delajo delavci, ki živijo v takšnih razmerah, si lahko misli vsak sam. Eni pridejo in odidejo (res, ne vsi samo zaradi stanovanj), drugi vztrajajo in životarijo.

Odbor za družbeni standard, referent za stanovanjska vprašanja in socialne delavke se sestajajo, gasijo, iščejo rešitve, kakor vedo in znajo, ker so razmere 27 družin obupne. Tudi pobude za sistemske rešitve dajejo. Upamo le, da bomo lahko kmalu poročali o dobrih rezultatih.

Uredništvo

Okoli 180 delavcev jeklarne I je do sedaj imelo slačilnico v prostorih tozda Jeklolivarna, slabo in na prepihu, odkar se je vanjo razširila avtomatska formarska linija. Zato se jeklarji veselijo novih garderob, umivalnic in tušev, ki so jih dobili v nekdanjih delavnicah tozda SGV v Jeklarni.

H. M.

PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

HOTULJCI GRADIJO

Končno so Hotuljci dobili novo trgovino. V njej imajo vse, kar gospodinja potrebuje v kuhinji, razen mesa. Kot sta nam povedala predsednik sveta krajevne skupnosti Milan Košeljniki in tajnik sveta Bojan Lesjak, te trgovine brez pomoči širše družbe ne bi mogli urediti, saj KS sama ni zbrala toliko sredstev. Kakor hitro bo mogoče, pa bodo adaptirali prostore stare trgovine, police pa založili s kmetijskimi potrebščinami. V KS Kotlje spada namreč kar okrog 100 kmetij, ki so raztrosene daleč naokoli. Okrog obeh trgovin bo treba urediti okolico, srednjeročni plan pa vsebuje še gradnjo mesnice.

»Zelo velik problem nam predstavljajo lokalne ceste. S temi imajo težave verjetno tudi druge krajevne skupnosti. Trenutno popravljamo oz. širimo cesto do Dularja, ki pa ne bo asfaltirana. Škoda je, da tudi Slovenjgradčani niso zainteresirani za popravilo te ceste. Tako bo sedaj od Dularja proti Slovenj Gradcu ostala takšna, kot je. Dela je prevzela Lesna, izvajajo pa jih vojaki, kar pomeni znatno znižanje stroškov. Za to ima velike zasluge predsednik skupščine tov. Logar. Ponovno pa morava poudariti, da brez sodelovanja z delovnimi organizacijami KS sama ne bi mogla skoraj nič narediti.

Istočasno je že v izdelavi projekt za novo pokopališče. Staro je premajhno, neprimerno današnjemu času, zato ga bomo razširili in zgradili vežice.

Dvorana Kulturnega doma Prežihov Voranc ni bila adaptirana že 10 ali 15 let. Zato bomo skušali doseči, da bi jo uredili in kulturni dom v bližnji prihodnosti priklopili na centralni toplovod ter zgradili prizidek. Do zdaj smo uspeli v njem organizirati redne filmske predstave, zato je tudi obisk večji,« sta povedala naša sogovornika.

Za lepšo urejenost kraja si zelo prizadeva Turistično društvo Kotlje; pustni karneval je postal že kar tradicionalen. Radi pa bi povrnili ugled tudi Rimskega vrelcu. Verjetno sredi Kotelj ne bi bil odveč kiosk, kjer bi med drugim prodajali turistične vodnike in prospekte.

»Kaj pa je z gradnjo novega naselja Kotlje II?«

»Hotuljščica je zaradi vseh odplak, ki jih spuščajo vanjo, že sedaj zelo umazana. Zato je sklep skupščine KS, da morajo najprej rešiti komunalni problem, šele potem lahko začnejo graditi. To je problem širše družbe. Upajmo, da ga bomo s skupnimi močmi uspeli rešiti.«

Da v Krajevni skupnosti Kotlje kar naprej nekaj delajo in popravljajo, je tudi, kot pravita Milan Košeljniki in Bojan Lesjak, velika zasluga Hotuljcev samih. Če ne gre drugače, vsak žrtvuje nekaj prostih ur. Tako so npr. z udarniškim delom zgradili športno igrišče.

N. Ž.

MORJE PO NAŠE

Ura je 3 in 45 minut. Na avtobusni postaji na Ravnah se že zbirajo prvi železarji — turisti z natovorjenimi kovčki in potovalkami, saj se začenja nova izmena v našem prelepem počitniškem domu. Oči so ostro naperjene v prihajajoče, ki se počasi približujejo avtobusni postaji. Točno ob 4. uri smo vsi zbrani, kot 5 minut pred drugo uro pri vratarju v železarni. Nestrpno se pomikamo po postaji in gledamo proti Prevaljam, kjer se naj bi pokazal avtobus. Ura se krepko približuje pol peti, ko se izza vogala le prikaže avtobus. Vsi nestrpni planemo in se z vso močjo prerinemo na avtobus, kjer se nam po napornem vzpenjanju le posreči posesti. In potem še kontrola, kot v šoli, nakar šoferju le uspe in že drvimo proti morju.

Vsi zaspani skupaj z otroki zadremamo in že je tu prva postaja na Trojanah, kjer se temeljito sprehodimo in potolažimo s kavo, tako da potem lažje počakamo drugo postajo, kjer se založimo z dobro pripravljenimi domačimi sendviči. Samo še nekaj poti in že vsi prepoteni od vročega sonca zagledamo morje. Nestrpno se presedamo in komaj čakamo, da se avtobus ustavi na cilju. Ura je pol desetih, ko smo pred domom. In že spet se začne prerivanje, le kdo bo prvi prispel do pisarne, kjer moramo dvigniti ključe. Tudi to je uspelo, sedaj pa najdemo še

mizo in sobo in naš dopust se lahko prične.

Srečni, da smo vse lepo prebrodili, se odpravimo na plažo, kjer se bomo najprej lepo name-

Poletno veselje

stili. Toda žal, že spet problem. Nikjer in nikjer ni naše deske, kjer bi lahko mirno počivali. No, končno se tudi to uredi in soseda mirno opozorimo na našo številko deske.

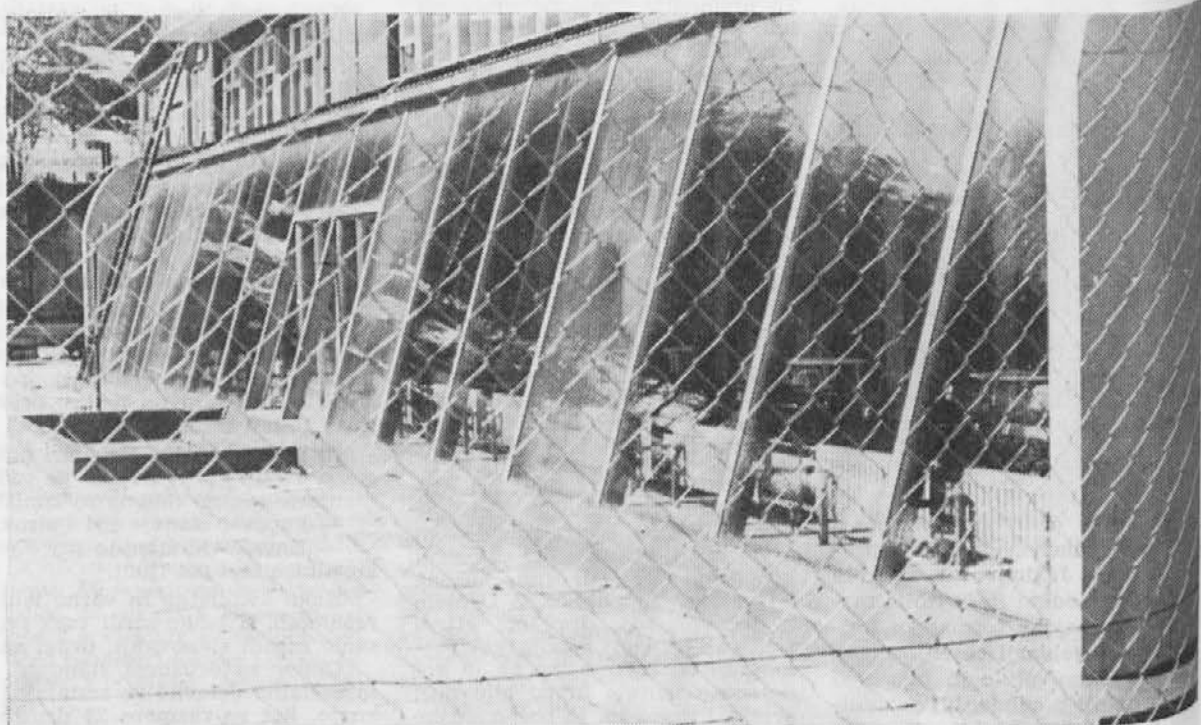
Dnevi hitro minevajo. Sprijaznimo se z vsemi in že tudi s sosedom smo se začeli pogovarjati. Kljub temu, da se skoraj vse let, vidimo v železarni, nas drugi zelo zanimajo. Dnevi dopusta se približujejo kraju in tu je že za ključni večer, kjer se poveselimo, malo kritiziramo, toda kljub temu nam je lepo.

In že je tu konec. Avtobus pripelje točno ob 16. uri na parkirni prostor. Posedemo se tako, kot smo sedeli ob prihodu, vendar jih

kljub temu nekaj ostane brez sedežev. Začenjajo se ugibanja in vprašanja, le kako je to mogoče? Pa se tudi to uredi in odpravimo se proti domu; za nami je deset dni počitka.

Tako smo preživeli dopust in spet se srečujemo na delovnem mestu. Prve dni smo malo utrujeni, kljub temu se utegnemo pogovarjati o slabi postrežbi, o slabi prehrani in še marsikaj drugega o prijateljih in znancih. Nakar se vse lepo umiri, saj se bomo tudi drugo leto prijavili v naš lepi počitniški dom, čeprav je zelo malo možnosti, da bi prišli na vrsto. Toda upanja ne bomo izgubili.

Marta Vrenčur

Terasa na DTK čaka poletne obiskovalce

ZDRAVJE

KAJ NAS POLETI NAJPOGOSTEJE OGROŽA IN KAKO SI POMAGAMO

Vemo, da so zdravstvene službe poletni kadrovsko močno okrnjene, v turističnih krajih pa preobremenjene, zato je prav, da si pri nekaterih stvareh znamo pomagati sami, predvsem pa je pomembna preventiva, kajti staro pravilo — bolje preprečevati kot zdraviti — tu še prav posebej velja.

Toplotni udar — vročinska kap

Kadar telo ne more oddajati zadosti toplote, se ta kopiči v njem. To se zgodi v zaprtih, preveč segretyh prostorih, kjer je zrak prenasiten z vlago ali kadar smo nepravilno in preveč oblečeni (turisti v gorah).

Znaki: zariplost obraza, huđa utrujenost, slabost, žeja, hitro dihanje, slabo polnjen hiter pulz.

Prva pomoč: čimprejšnje hlajenje — polivanje z vodo, hladni obkladki. Bolnik naj pije čim več tekočine, ki ji na 1 liter dodamo 1 čajno žličko soli.

Sončarica

Če je telo, posebno glava in vrat, preveč izpostavljeno soncu, delujejo prodorni rdeči in kratkovalovni infrardeči žarki na možganske opne in na same možgane. To povzroči glavobol, omotico, močno povišano temperaturo, nemir, pospešeno dihanje in bitje srca.

Prva pomoč: Bolnika položimo v hlad ter ga hladimo s hladnimi obkladki. Piti mu damo dosti tekočine.

Utopitev

Utopimo se takrat, kadar nam mesto zraka vdihavamo vodo. Utopi se lahko tudi najboljši plavalec. Posebno previdni morajo biti bolniki z nevrološkimi in srčnimi obolenji. Včasih se zgodi, da vetrovi in valovi povzročijo, da nad gladino morja lebdi gosta plast aerosola, s katero se lahko zadušimo.

Prva pomoč sta umetno dihanje in zunanja masaža srca.

Meduza

Jadranski klobuk ali meduza povzročata lokalne simptome. Lovca vsebuje številne mehurčke, žarnike ali knide, ki imajo velikost eritrocita, vsebujejo pa strupeno tekočino s tkivnimi strupi.

Prva pomoč: Odstranimo lovke, nanesemo alkohol, suh pesek ali moko, puder. Kasneje uporabimo mazilo. Pri težkih splošnih reakcijah je potrebna nujna zdravniška pomoč.

Ribe

Pri ribolovu ali čiščenju rib se lahko poškodujemo na bodicah, ki jih imajo strupene ribe v hrbtici ali repni plavuti. Znamenja teh poškodb so hude bolečine na mestu vboda z oteklino in modrikasto obarvanostjo okolne kože. Včasih se na mestu poškodbe razvijejo lokalizirane gangrene, regionalne bezgavke zatečejo, po-

javijo pa se lahko tudi znamenja splošne zastrupitve s slabostjo, znojenjem, počasnim pulzom, težkim, napornim dihanjem in kolapsom.

Prva pomoč: preveza uda nad mestom vboda v smislu venške staze, da preprečimo širjenje strupa po telesu, ter kopel poškodovanega dela telesa v zelo vroči vodi, ker so strupi termolabilni in se pri visoki vročini inaktivirajo.

Ihtiohematotoksične ribe (morrena, jegulja, ugor, paklara) pa vsebujejo v krvi in serumu toksin, ki povzročajo, če pride v stik s sluznico ali če pride direktno v kri, krče, paralizo in lahko tudi smrt.

V teh primerih je potrebna nujna medicinska pomoč. Vsi ti strupi so termolabilni in jih s kuhanjem in pečenjem rib uničimo.

Školjke

Školjke so posebno nevarne iz dveh razlogov:

— nekatere vsebujejo toksine, beljakovine, ki povzročajo alergične reakcije

— v sebi kopičijo snovi iz vode in tako se lahko pojavijo znaki zastrupitve s svincem, arzenom, z virusom hepatitisa, tifusa, paratifusa, kolere.

Piki strupenih žuželk

Žuželke, ki živijo pri nas (ose, sršeni, čebele, čmrlji) praviloma niso življenjsko nevarne, so pa njihovi piki boleči. Mesto pika oteče, pordeči in močno boli. Čebele pustijo v koži tudi želo, ki ga je treba izvleči in odstraniti s praskanjem, nohtom ali nožem, nikakor pa ne s stiskanjem. Prizadeto mesto očistimo z vodo in z milom ali z antiseptično tekočino ter ga hladimo. Nevarni so piki v usta ali v žrelo, ker sluznica ust in žrela hitro in močno oteče in se bolnik lahko zaduši. Dajati moramo hladne obkladke na vrat, brado in usta ter čimprej poiskati zdravniško pomoč.

Kadar je oseba alergična na pike žuželk, je treba takoj poiskati zdravniško pomoč.

Pri nas živijo tudi gosenice (borov prelec), ki lahko na koži zapuščajo prav tako boleče in srbeče sledove.

Škorpiljoni, ki živijo pri nas na Primorskem in v Istri, niso zelo strupeni. Pičijo le v obrambi, če stopimo nanje ali jih pomotoma zgrabimo.

Prva pomoč je enaka kot pri pikih žuželk.

Piki pajka

Zdravimo jih s hladnimi obkladki in mirovanjem prizadetega dela telesa. Črna vdova, ki živi pri nas, lahko povzroča splošno prizadetost, ker je strup nevrotoksičen. Samega pika človek čisto niti ne opazi. Pojavi se močna bolečina v regionalnih bezgavkah, krči v prsnem košu,

križu in trebuhu. Nastopi otrdelost obraznih mišic. Potrebna je nujna zdravniška pomoč.

Piki kač

V Sloveniji sta strupena gad in modras, v Dalmaciji poskok.

Prva pomoč pri kačjem piku: bolnik se mora takoj uleči in mirovati. Ud nad mestom pika narahlo prevezemo, tako da preprečimo otekanje strupa po površinskih venah in mezgovnicah proti srcu, nikakor pa ne smemo namestiti Esmarhove preveze (elastični stisk arterije). Periferno mora ostati pulz vseskozi ti-

pljiv. Preveza sme ostati največ dve uri. Pičeno mesto sterilno obvežemo in ud imobiliziramo. Potrebna je nujna zdravniška pomoč. Križno zarezovanje, izsesavanje, izžiganje, posipanje s hipermanganom in alkohol smo opustili.

Dajanje antiviperinega seruma smo zaradi relativno pogostih alergičnih pojavov, ki so nevarni, opustili. Dajamo ga le v primeru, kadar se zelo hitro razvija splošna zastrupitev.

Dr. Alenka Florjančič-Košuta, spec. kirurgije

POPRAVEK

Prispevek v rubriki Zdravje v 5. št. Informativnega fužinarja 1986 je bil prikaz knjige Luciena Duvala Otrok, ki se je igral z lunno, knjigo zdravljene alkoholika iz klubov anonimnih alkoholikov. Pomen besede »zdravljen« in »ozdravljen« je pomemben, in dovolite, da na kratko razložim.

Alkoholizem je kronična bolezen in kot vse kronične bolezni se nikoli v celoti pozdraviti ne da. Ostane kot latentna klica, ki se lahko vedno znova in znova razbohoti. V klubih anonimnih alkoholikov imajo programi 12 stopnic in že prvi dve stopnici nazorno govorita o tem.

1. Sprejemamo dejstvo, da smo pred alkoholom nemočni in da nismo mogli več sami usmerjati svojega življenja.

2. Prišli smo do prepričanja, da nam lahko zdravje vrne le sila, ki je močnejša od nas.

Ta močnejša sila je klub in skupina, s katero je treba biti doživljenjsko povezan, saj le na ta način lahko kljubuješ alkoholni kulturi in indoktrinaciji. Zaradi vsega tega je seveda pomembna razlika v besedah »zdravljen« in »ozdravljen«.

Dr. Franc Heber

V pristanišču

KULTURA

MED PECO IN POHORJEM 3

Sredi junija je izšel zbornik Med Peco in Pohorjem 3. Uredil ga je Janez Mrdavšič, izdali pa Koroška osrednja knjižnica dr. Franc Sušnik in Kulturna skupnost Ravne ob 40-letnici srednjega šolstva na Ravnah. Zbornik vsebuje prispevke 14 avtorjev, dodana pa sta seznam maturantov ravenske gimnazije 1976—1984 in Koroška bibliografija za isto desetletje Marije Suhodolčan.

Ivo Štruel je v razpravi o naravnih danostih koroške krajine in njihovi problematiki popisal dileme izkoriščanja domačih rudnih bogastev. Več jih je, kot mislimo, a ekonomika pridobivanja je mnogokje vprašljiva.

Mateja Mešl je v tekstu Prebivalstvo in poselitev v občinah koroške krajine iz številnih podatkov o povojnih pretakanjih povzela, naj bi bil v prihodnje demografski razvoj usmerjen tako, da bomo ohranili živo pokrajino in mejo, kvliten prostor, zdravo vodo, čist zrak in obdelane kmetijske površine.

Vida Potočnik je v besedilu Gospodarstvo v občinah koroške krajine ugotovila, da se je ta krajina približala poprečno razvitim slovenskim krajinam, zaostale pa so predvsem storitvene dejavnosti. Dobre življenjske pogoje naj bi si v prihodnje ustvarili z razumnim uravnoteženjem družbenih, individualnih in naravnih možnosti.

Anton Pratnaker je predstavil zdaj že precej popularni koncept proizvodnih celic na Koroškem, Jože Šegel pa razvoj računalniško podprtih informacijskih sistemov v koroški krajini.

Naslov razprave Janka Sušnika Kako zelena je (bila) moja dolina — ekološki problemi pokrajine med Peco in Pohorjem pove na kratko vse tako o vsebini kot o načinu pisanja, tako značilnem za tega strokovnjaka in humanista. Težišče je postavil v Mežiški dolini, kjer je stanje najslabše.

Tudi Andrej Šertel je že v naslovom Gozdovi umirajo zajel bistvo svojega pisanja. Če bomo pri odpravljanju vzrokov (žveplove in druge toksične sestavine dima) mudili, bodo posledice hude in dolgotrajne.

Alojz Krivograd je uspel zaključiti svoj Oris delavskega gibanja v Mežiški dolini med obema vojnama; skrbno opravljeno delo.

Risto Stojanović je orisal zadnje vojaške akcije v Mislinjski in Mežiški dolini ter v zamejski Koroški l. 1945.

Franc Ivartnik je prikazal razvoj zdravstvenega varstva v koroški krajini od konca prve svetovne vojne do danes.

Miran Kodrin je opisal dogajanja v alpinizmu na Koroškem v letih 1937 do 1985, Miroslav Osojnik pa je poskusil orisati kulturno podobo koroške krajine od ekologije do bralnih značk in Vorančeve poti.

Štiri desetletja srednjega šolstva na Ravnah in v koroški krajini sta podala vsak s svojim prispevkom in s svojimi poudarki Tone Golčer in Tone Sušnik.

Teh besedil je 196 str. ali 58 % obsega knjige, medtem ko seznam maturantov in Koroška bibliografija zneseta 141 strani ali 42 % obsega.

Za presojo knjige je treba upoštevati uvodne besede uredniškega od-

bora: zborniku so bili že na začetku postavljeni tematski, denarni in časovni okviri. Predvsem se je v njem želela videti vsa koroška krajina na čimveč področjih. Rezultat v celoti nikakor ni slab. Marsikatero področje, načeto v prejšnjih dveh zbornikih enakega imena, je zdaj zaokroženo, obilo je demografskih in ekoloških podatkov, ki utegnejo koristiti celo v vsakdanjih delegatskih odločitvah.

Ker pa uredniška beseda očitno meri tudi k prihodnjim podobnim publikacijam, kaže naštetih nekaj pomanjkljivosti, ki bi se jim v prihodnje dalo izogniti.

Ko se bralec sprijazni s konceptom knjige, ga tematska pisanost ne moti prehudo. Morali pa bi naročniki in plačniki zbornika jasno povedati, ali želijo za svoj denar realistične portrete ali slike za družinski album. Tokrat je vsakega nekaj, in zborniku gotovo ni v prid, da sega razpon besedil od znanstvenih prek kroničnih in publicističnih, do retoričnih in bedekerskih. Vsaj slednja v takšni knjigi ne bi smela imeti prostora.

Za konec: bibliografija je zunaj vsakega dvoma imenitna stvar, vendar za strokovnjake, torej za prav ozek krog ljudi. Poleg tega je vsaka tiskana bibliografija obsojena na to, da je že ob izidu nekompletna. Ažurne so lahko zmeraj le ustrezne kartoteke v knjižnicah.

Marjan Kolar

NOVE PESMI

**Naj me z rdečim
zaznamujejo
kakor vse smrti
zapisane smreke!**

**Otrese sneg z vej,
zabriše stopinje
lovcev: odpuščanje
brez dokumentov.**

**Smrt pajkom, ki nam
spletajo mreže!
A kdo me zdaj ujame,
da se umirim?
V večnost
kot muha pribrenčim.**

**Sem lok in puščica,
brneča tetiva in tarča,
skrita za zidom.**

**Ni je zlatarne,
ki bi ji hotel prodati
svoj rabljeni molk!**

**Ciprese,
moj sivček in zvezde
spijo stoji
in v sanjah
migajo z ušesi.**

**Koliko vrvi!
Za prvega človeka,
ki se bo
obesil na luno.**

**Široko odpreš oči,
v hipu popokajo
strune luči
in svet je isti kot v sanjah.**

Franc Pečnik

Stikarjev ex libris

STONE KUNTNER NA LEŠAH

Program kulturnih prireditev, ki ga izdaja Zveza kulturnih organizacij Ravne, je napovedal v maju na Lešah in v Šentanelu srečanje s slovenskim pesnikom in igralcem Tonetom Kuntnerjem. Čeprav pesnika poznam, saj smo se pred mesecem srečali z njim na toplem, doživetem literarnem večeru v Koroški osrednji knjižnici, sem se srečanja v naši vasi kar nekako bala. Čemu preplah? Zgodilo se je namreč prvič, da imamo na Lešah literarni večer, in to srečanje s sodobnim slovenskim pesnikom, ko vendar vemo, da ljudje že v vsakdanjem življenju tako redko preberejo kakšno pesem, posežejo po kakšni pesniški zbirki. Pesmi za otroke, to še, a pesmi za odrasle?

Kakšen bo obisk? Ali bomo vsaj delno napolnili dvorano? Z veliko negotovostjo sem prestopila prag večnamenskega prostora, a odleglo mi je kmalu. — Polna dvorana.

Prve vrste so sicer zasedli otroci, ki tovrstne pozicije gotovo še ne razumejo in jim je ta večer bolj doživetje živega srečanja s priznanim slovenskim pesnikom. Bolj v zadovoljstvo KUD Leše in pesnika samega pa je bilo tudi veliko število odraslih, ki so se, to lahko trdim, sploh prvič srečali s poezijo (če izvzamem tisto, ki so se je učili v osnovni šoli).

Začelo se je. Prepletajoče: citre in lepa domača pesem izpod prstov Ma-

rije Dretnik in Kuntner s predstavijo pesmi iz svoje najnovejše zbirke (osme) Moja hiša. Vznemirljivi verzni o temeljnih vprašanjih našega vsakdanjega življenja: zemlja, kmet — svet med včeraj in danes in jutri. Prisluhnili smo besedi o zemlji iz zemlje, in upam, da nam ne bo več vseeno, kaj se dogaja z njo, kakšna je in bo njena usoda. Izziv tudi mladim, na prireditvi jih je bilo kar veliko, da bodo znali gledati, razčlenjevati, soditi in razsojati v tem našem neusmiljenem in mnogokrat nerazumevalnem svetu.

Ko smo se potem, ko je pesnik prvim štirim razredom osnovne šole podelil še Prežihove in Suhodolčanove bralne značke, razhajali zadovoljni polni domačnosti, sem sama pomislila: torej se v prihodnje ni treba bati prireditvi podobne prireditve. Čeprav majhna kmečko-delavska vasica, a njeni ljudje niso željni več le enostavnih igrin in zabav, tudi kvalitetne predstave potrebujejo.

Upam, da je to srečanje koga tudi vzpodbudilo, da se bo napolnil v knjižnico po kakšno pesniško zbirko ali pa jo bo mogoče celo kupil. Odločitev in pobuda ZKO Ravne je bila torej dobra in želimo si še podobnih prireditev. Če ne prej, pa ob izidu nove pesniške zbirke Toneta Kuntnerja Koprive.

Hedvika Gorenšek

REKREACIJA IN ŠPORT

LETNE ŠPORTNE IGRE SLOVENSkih ŽELEZARJEV

Koroški železarji smo bili 21. junija gostitelji delavcev sozda Slovenske železarne, ki so merili moči na letnih športnih igrah. Na Ravnah se je zbralo prek 300 delavcev iz Plamena Kropa, Žične iz Celja, Verige iz Lesc, Tovila iz Ljubljane in seveda iz treh železarn Jesenice, Store in Ravne, preizkusili pa so se v odbojki, malem nogometu, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju in v šahu.

Srečanje je v sončnem sobotnem dopoldnevu potekalo v prijetnem tovariškem vzdušju, katerega vrhunec je bil ob svečani podelitvi pokalov in kolajn. Kljub temu zagriženih bojov na posameznih tekmovališčih ni manjkalo, ekipna prva mesta pa so bila »bratsko« razdeljena. Tako so bili Jeseničani najboljši v namiznem tenisu, malem nogometu in šahu, Storčani so zabeležili ekipni zmagi v streljanju, gostitelji letošnjih iger — Železarna Ravne — pa so pričakovano slavili zmage v odbojki in kegljanju tako pri moških kot pri ženskah.

Ravenčani so osvojili druga mesta v namiznem tenisu, kjer je domača ekipa v postavi Tone Maklin, Andrej Pandev in Robert Jamšek doživela poraz 1:3 v finalni igri z Jeseničani. Drugo mesto je pripadlo tudi nogometu, potem ko so po dveh zmagah v finalu klonili proti jeseniški ekipi z 2:1, enak uspeh, torej drugo mesto, pa so si prigrabili tudi šahisti iz ravske železarne. Med posamezniki so se izkazale zlasti kegljavke, saj je Medika Prinčič premočno zmagala, Majda Volar je osvojila bronasto odličje, Silva Cigler je bila 5., Ivanka Sabljar pa 7. Pri moških je osvojil srebrno kolajno Silvo Belaj, Rajko Podojsteršek pa je bil 5.

KEGLJANJE

Po štirih nastopih na kegljiščih na Ravnah, v Slovenj Gradcu in na Prevaljah se je v juniju končalo prvenstvo koroške regije za posameznike. Naslova prvaka sta pripadla Ivu Mlakarju (Fužinar) in Majdi Ermenc (Slovenj Gradec). Vrstni red: moški — 1. Mlakar 3504 podrtje keglje, 2. Paradiž (oba Fužinar) 3460, 3. M. Penšek (Slovenj Gradec) 3394, 4. Podojsteršek (Fužinar) 3380, 5. Sonjak (Korotan) 3373 itd. Ženske — 1. Ermenc (Slovenj Gradec) 1630, 2. Harnold 1624, 3. Prinčič 1623, 4. Lečnik (vse Fužinar) 1613, 5. Tovšak (Slovenj Gradec) 1602 itd.

Na republiško prvenstvo, ki bo jeseni, so se uvrstili: Mlakar in Paradiž ter Ermenčeva, Harnoldova, Prinčičeva in Lečnikova.

ROKOMET

Rokometnašema Fužinarja se je vendarle nasmehnila sreča v zadnjem kolu in izpolnila se jim je dolgoletna želja. Po tridesetih letih so končno postali člani prve republiške lige in bodo v sezoni

1986/87 nastopali skupaj z najboljšimi slovenskimi kolektivi. Čestitamo!

Vse do zadnjega kola v II. republiški ligi je kazalo, da Fužinarju ne bo uspelo v mrtvem teku z edinim rivalom Bakovci, saj si nihče ni upal pomisliti, da bo pomurski obračun prinesel uspeh Ravenčanom. Prav zavoljo tega smo se v pretekli številki IF poizkusili v prognoziranju, a se krepko uštel. Pomurski derbi se je namreč v zadnjem kolu končal z zmago Kroga nad Bakovci z enim samim golom razlike, to pa je bilo dovolj, da je Fužinar po točkah prehitel tekmeča. V zadnjih dveh kolih je koroški ligaš v gosteh premagal Radgono 30:20, doma pa še Aero/Celje 24:19 in tako v spomladanskem delu prvenstva zmagal kar sedemkrat, igral enkrat neodločeno in doživel poraz le v Mariboru z Branikom.

Pri Fužinarju se seveda veseli napredovanja v višji rang tekmovalja, saj so na priložnost čakali že desetletja. Velikokrat so bili blizu zelenega cilja, ki pa se jim je zadnji trenutek izmuznil iz rok, tokrat pa je uspelo nadarjeni generaciji igralcev, ki že vrsto let igra skupaj. Za izjemen uspeh, — Korošci imamo sedaj dva ligaša Slovenj Gradec in Fužinar — so zaslužni prav vsi v klubu, od predsednika Milana Paviča, do sedanjega trenerja Petra Metulja. Nedvomno pa si pohvalo najbolj zaslužijo igralci sami: Mrdavšič, Goran in Roman Haber, Grzina, Hrašnik, Logar, Gradišnik, Čegovnik, Šater, Mavrič, Iršič, Nabernik, Magdič, Korbar, Žunec in morda še kdo.

Rokometnašice Fužinarja so prvenstvo v enotni republiški ligi sicer sklenile s presenetljivo zmago doma nad ljubljansko Veto, toda kljub temu osvojile zadnje mesto in izpadle iz lige. REZULTATA: Fužinar — Novo Mesto 10:18, Fužinar — Veta 26:18.

NOGOMET

Končano je tudi prvenstvo v območni slovenski nogometni ligi, kjer je Fužinar osvojil 7. mesto. Naslov prvaka so osvojili nogometnaši Elkraja iz Mozirja, Partizan iz Slovenj Gradca je bil 2., Ojstrica iz Dravograda pa 11. Iz lige je izpadla Ptujška Drava. Ravenčani so v zadnjih dveh kolih v juniju izgubili v Zagorju s Proletarcem z 1:2, na domačem igrišču pa premagali Nafto iz Lendave z 8:7. Po končani sezoni so se pri Fužinarju odločili za spremembo v strokovnem vodstvu kluba. Dolgoletni trener Ivi Kokalj je svoje mesto prepustil drugemu — Gvidu Perušu iz Radelj, ki bo odslej vadil prvo moštvo.

Mladinci Fužinarja so tudi drugo leto, odkar nastopajo v enotni slovenski ligi, z uspehom zaključili sezono in se uvrstili v gornjo polovico lestvice. V zadnjih dveh kolih so doma premagali Usnjar iz Šoštanja s 4:2, z istim rezultatom pa so teden dni kasneje izgubili v Kamniku z UTOK-om. Mladinsko ekipo sta vodila trener Alojz Lasnik in tehnični vodja Karli Krajger.

Končano je tudi nogometno prvenstvo v koroški ligi, zmagal je Korotan pred Peco in Akumulatorjem. Prevaljčani so si tako pridobili pravico nastopa v kvalifikacijah za vstop v območno slovensko ligo. Toda izpadli so že v prvem kolu. Po veliko boljši igri jih je dvakrat premagal Partizan iz Zalca s 3:0 in 4:1.

Na letošnjem turnirju v malem nogometu, ki ga je organizirala mladina Kotelj, je med 25 ekipami zmagala ekipa Polene/Mežice pred Valjarno iz Železarne Ravne ter Pizzerijo Škufca s Prevalj. Najboljši strelec turnirja je bil Trdina, član zmagovalne ekipe, za najboljšega igralca so razglasili Ferlina iz ekipe TNT, za najboljšega vratarja pa Draga Kosa (Pizzerija Škufca). Posebej so podelili tudi pokal najbolj disciplinirani ekipi, dobilo pa ga je SD Vače pri Litiji.

PLAVANJE

V začetku junija je bil v Trbovljah finalni nastop za pokal PZS. Zmagala je mlada ekipa Klime/Neptun iz Celja, ravske Fužinar pa je sodelovala le z nekaj plavalci in plavalkami ter med 13 ekipami osvojil 9. mesto. Dobre uvrstitve so zlasti dosegli: Bernard Pesjak na 100 m prsno, Dijana Simonovič na 200 m delfin ter Darja Kop na 100 m hrbtno — vsi trije so osvojili prva mesta. Andrej Čeru je bil na 200 m delfin 3.

Na »Veliki nagradi Slovaške«, kjer je bil od naših najboljši reprezentant Darjan Petrič iz Kranja, je sodelovala tudi plavalka Fužinarja Dijana Simonovič. Na 100 in 200 m delfin je osvojila 10. in 11. mesto.

V Kranju je bilo 8. junija drugo kolo tekmovalja za pokal PZS za mlajše pionirje A. Med Ravenčani, ki so bili ekipno sedmi, so se najbolj izkazali pri fantih Medvešek in Fink, pri dekletih pa Novkovičeva.

Fužinarjev reprezentant Aleksander Ambrož je sredi junija nastopil na plavalnem mitingu v Gradcu. V izbrani slovenski vrsti je bil med najuspešnejšimi, prva mesta je osvojil v disciplinah 100 m delfin in 200 m mešano, na 100 m hrbtno je bil 2., na 200 m hrbtno pa 3.

Ne republiškem članskem in mladinskem prvenstvu v Kranju, ki je bilo 21. in 22. junija, so plavalci in plavalka Fužinarja osvojili kar 30 medalj. Nasploh je bil ravske klub najuspešnejši na tem prvenstvu, ki pa je bilo sila okrnjeno. Manjkala sta Klima/Neptun iz Celja in mariborski Branik, kluba ki imata obetavne mlade reprezentante, na prvenstvu pa tudi ni bilo tačas najboljšega v Jugoslaviji Darjana Petriča. Čeprav tako sicer zaslužen pripravljenost odličja nimajo pravega leska, je republiško prvenstvo pokazalo, da so plavalci Fužinarja dobro pripravljene za bližnje državno prvenstvo, ki bo od 18.—20. julija v Mariboru.

Med posamezniki so se v Kranju izkazali: Ambrož je osvojil tri zlate medalje, Darja Kop 6 zlatih, od tega tri v mladinski

konkurenci, dvakrat pa je bila še tretja. Jasko Kambur je bil prvi med mladinci na 100 m hrbtno, Bernard med člani 2. in 3. v prsnem slogu, Alenka Pešl dvakrat prva in dvakrat druga, Sejbina Brašnič je osvojil dve prvi mesti, bil 2. in 3., Dezire Simonovič pa je osvojila srebrno in bronasto medaljo. Poleg posamičnih zmag so bile uspešne tudi fužinarjeve štafete; v treh disciplinah je osvojil Fužinar naslov republiškega prvaka, dvakrat pa so bili 3.

NAMIZNI TENIS

Mladinci Fužinarja so postali viceprvaki države, to je nov uspeh varovancev trenerja Roberta Jamška, dosežen na državnem prvenstvu, ki je bilo 7. in 8. junija v Murski Soboti. Na prvenstvu so pričakovano zmagali igralci Sobote, Fužinar, ki je nastopal v postavi Jamšek, Sirovina, Kotnik in Gođec je bil 2., Sloga Doboj 3. in Senta 4. V finalni igri so Ravenčani izgubili proti Soboti z 1:5, predtem pa premagali vse svoje nasprotnike.

Po končanem tekmovalju je zvezni kapetan za mladince Ljubimko Skakič določil reprezentanco za EP v Belgiji, v kateri je znova igralec Fužinarja Darko Jamšek. Za reprezentanco Jugoslavije je nastopil na mednarodnem prvenstvu Madžarske, od 4. julija dalje pa so najboljši namiznoteniški igralci zbrani na skupnih pripravah v Radovljici.

V Celju je bil sredi junija pozivni namiznoteniški turnir za pionirje, na katerem je nastopil tudi igralec Fužinarja Uroš Lesjak in bil v 1. kakovostni skupini peti.

KOLESARJENJE

V nedeljo, 22. junija, je kolesarska sekcija pri TVD Partizan Ravne organizirala drugo kolesarsko akcijo po obmejnih koroških občinah. Tudi tokrat je akcija lepo uspela, saj je v sončnem dopoldnevu progo, dolgo nekaj čez 50 km, prekolesarilo 230 udeležencev. Krenili so z Raven, kjer je bil start, skozi Dravograd, čez mejni prehod Vič — Suho — Pliberk — mejni prehod Holmec in nazaj na Ravne. Letos je bilo na štartu več kolesarjev kot lani, prihodnje leto jih bo zagotovo še več, ne gre pa zanemariti dejstva, da takšne športne manifestacije tudi prispevajo h krepitvi prijateljskih vezi in dobrososedskih odnosov.

Ivo Mlakar

KARATE

7. junija 1986 je Karate klub Idrija organiziral republiško prvenstvo za starejše pionirje in kadete. Vseh nastopajočih je bilo okrog 150. Karate klub Ravne so zastopale: Andreja Lasnik in Slobodanka Gavrič med starejšimi pionirkami in Dominika Kos med kadetkami. Slobodanka Gavrič je zasedla 21., Dominika Kos pa 6. mesto, medtem ko je bila Andreja Lasnik zaradi napake diskvalificirana.

Tekmovalke se s karatejem ukvarjajo šele pol leta, zato je tudi to lep uspeh.

(Vir: poročila z republ. prvenstva za starejše pionirje in kadete)

DELAVSKE ŠPORTNE IGRE 1986

V Dravogradu so bile od 16. do 25. aprila 1986 delavske športne igre '86 v počastitev delavskega praznika 1. maja. Iger se je udeležil tudi tozdr Monter. Nastopili smo z desetimi ženskimi in osemnajstimi moškimi ekipami. Ženske so tekmoval v sedmih panogah: odbojki, streljanju, kegljanju, namiznem tenisu, šahu, plavanju in krosu. Dosegle so naslednje uvrstitve: v streljanju 1. in 7. mesto, v odbojki 5. mesto, v kegljanju 5. in 7. mesto, v namiznem tenisu 4. in 5. mesto, v šahu 2. mesto, v plavanju 2. mesto in v krosu 1. mesto.

Ženske ekipe tozda Monter so v skupni uvrstitvi med devetimi ekipami osvojile 1. mesto s 63 točkami pred Konfekcijo in Barvarno 55 ter Imontom 48 točk.

Tudi moške ekipe so tekmoval v vseh devetih panogah: kegljanju, odbojki, streljanju, namiznem tenisu, malem nogometu, šahu, plavanju, krosu in vlečenju vrvi. V posameznih panogah so dosegli naslednje uvrstitve: v odbojki 8. mesto, v streljanju 9. in 10., v kegljanju 9., 14. in 17., v namiznem tenisu 3. in 6., v malem nogometu 7. in 12., v šahu 3. in 6., v plavanju 3. in 4., v krosu 1. in 2., v vlečenju vrvi 1. in 4. mesto.

Moške ekipe tozda Monter si v skupni uvrstitvi med sedemnajstimi ekipami delijo 1. mesto s Kogradom in DPO. Vse tri ekipe so zbrale po 69 točk.

Tudi v skupni uvrstitvi je med 19 ekipami zmagal tozdr Monter, in sicer s 132 točkami, pred drugouvrščenim Kogradom 115 in

tretjevrščenim Imontom, ki je zbral 97 točk.

Za doseženo prvo mesto v ženski, moški in skupni uvrstitvi smo prejeli pokale, za dosežena prva, druga in tretja mesta v posameznih disciplinah pa priznanja.

Tudi letos smo uspešno zaključili že tradicionalne delavske športne igre v počastitev praznika 1. maja. Lahko smo zadovoljni, da je za to vrsto športne rekreacije še vedno veliko zanimanja, saj smo letos nastopili z največjim številom ekip.

Delavci v našem tozdu spoznajo, da ne gre za nobeno vrhunsko tekmovalno, temveč za sodelovanje, množičnost, spoznanje med seboj in razvijanje prijateljskih odnosov. Dosegli smo nekaj več, dosegli smo dobre rezultate, kar nam bo za vzpodbudo za še boljše organizirano športno rekreacijo.

Janko Lorber

ROKOMET

Tozdr Družbeni standard je priredil prvenstvo železarjev v rokometu po enokrožnem ligaškem sistemu. Sodelovalo je 13 ekip. V predtekmovanju so bile ekipe razdeljene v tri skupine. Zmagovalci skupin so se nato uvrstili v finale, kjer so se pomerili med seboj. Zmagala je ekipa tozda Industrijski noži, ki je premagala oba nasprotnika. Drugo mesto je osvojila ekipa tozda SGV, tretje pa ekipa tozda Jeklolivarna.

Franc Golob,
organizator rekreacije

KSZ — Praznik Jožica, NK delavca — iz druge DO.

MONTER — Čevnik Jože, ključavničar — iz JLA; Planinšec Jože, Pažek Edvard, ključavničarja — iz druge DO.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Turk Ivan, žerjavovodja — invalidsko upokojen; Ketiš Dušan, pomočnik zidarja, Manojlovič Miladin, pripravljalec za litje, Trbovšek Branko, ponovčar VF peči — v JLA; Pranjič Žarko, pripravljalec za litje — neuspešno poskusno delo; Vardič Pero, skladiščni delavec, Zunko Igor, pomočnik topilca VF — sporazumno; Čurin Franc, rezalec — premeščen v TOZD Jeklolivarna.

JEKLOLIVARNA — Nanič Muharem, brusilec na SBS — izključen; Gostenčnik Jakob, brusilec — invalidsko upokojen; Korošec Borut, Režonja Jožef, ročni oblikovalec, Krasniqi Fatmir, Muš Boris, Asani Behmet, brusilec, Cepec Miran, žarilec, Ramšak Jože, nabijalec, Tutič Mato, delavec na torni žagi, Pečolar Janez, izdelovalec mask — v JLA; Navodnik Anton, monter najzahtevnejših modelov, Rogina Silva, ročni brusilec — sporazumno; Kašnik Marko, brusilec na rafami — izključen; Mavrel Stanislav, čistilec — mirovanje pravic; Haber Jože, varilec — premeščen v TOZD SGV.

VALJARNA — Medić Milovan, žerjavovodja — mirovanje pravic; Vidovšek Boštjan, transportni delavec, Srebre Igor, kontrolor — v JLA.

KOVACNICA — Prinčič Stanko, skladiščnik — starostno upokojen; Vrhovnik Zdenko, pomočnik krčilca, Jakop Bernard, kladivovodja — v JLA; Plazovnik Drago, čistilec polizdelkov neuspešno poskusno delo.

ORODJARNA — Znidar Janko, rezkalec — v JLA.

TEŽKI STROJNI DELI — Poderžan Anton, Vogel Ivan, strugarja, Jelen Drago, ključavničar — v JLA; Erat Bogomir, ključavničar, Lužnik Marijan, monter — sporazumno; Kalíšnik Janko, ključavničar — izključen.

STROJI IN DELI — Ogris Anton, pehalec, Barl Dominik, kontrolor — starostno upokojen; Mlinar Iztok, Božank Dušan, Orešnik Bogdan, strugarji, Kranjc Igor, rezkalec, Rotovnik Ivan, ključavničar — vsi v JLA.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Leitgeb Franc, brusilec — starostno upokojen.

PNEVMATIČNI STROJI — Lepen Darko, ključavničar, Tomaž Janko, Camlek Ivan, Katalinič Igor, strugarji — v JLA.

VZMETARNA — Pogorevc Rok, odlagalec pri napustni peči — samovoljno; Grobelnik Kamilo, rezalec — premeščen v TOZD KK; Ridl Zdravko, žerjavovodja — premeščen v TOZD Jeklolivarna.

ENERGIJA — Smonkar Danilo, strojnik — sporazumno.

ETS — Mager Verner, obratni elektrinar — v JLA; Vušnik Ivan, pomočnik ravnatelja — sporazumno.

SGV — Lindenbaum Marko, ključavničar, Mravlak Bojan, strugar, Pori Franjo, mizar — v JLA.

TRANSPORT — Pešl Milan, pomožni delavec — v JLA.

TRO — Samec Amalija, vrtalka — dana odpoved.

KOVINARSTVO — Gostenčnik Božidar, Rihter Janez — v JLA; Poličnik Peter — dana odpoved.

RPT — Razgoršek Gregor, strugar — invalidsko upokojen.

KONTROLA KAKOVOSTI — Letonja Anton, dipl. inž., vodja KK — starostno upokojen; Špegel Marko, referent za atest — v JLA.

KOMERCIALA — Pongrac Anton, pomožni delavec — samovoljno; Božank Franc, skladiščni delavec — premeščen v TOZD Jeklolivarna.

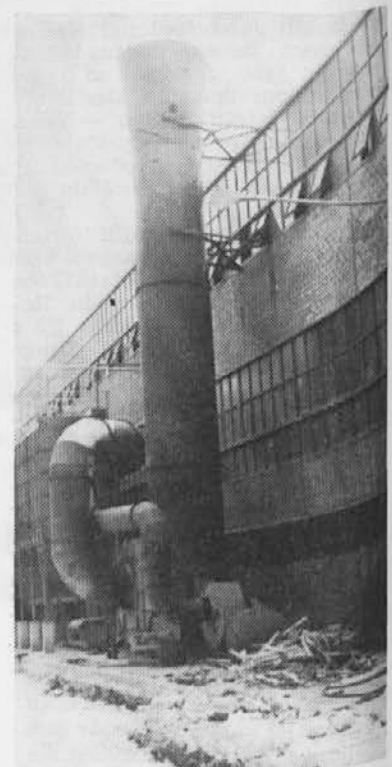
DRUŽBENI STANDARD — Greiner Danica, čistilka — potek delovnega razmerja za določen čas.

KSZ — Vnučec Otilija, čistilka — invalidsko upokojena; Gostenčnik Ana, čistilka — starostno upokojena; Brinar Branka, dipl. pravica — sporazumno.

MONTER — Kancijan Branko — invalidsko upokojen; Knez Igor, ključavničar — v JLA.

Kadrovska služba

NOVA ČISTILNA NAPRAVA

Polži in cevi na JV steni težke livarne predstavljajo od konca junija naprej odpravevalno napravo za iztresno rešetko in regeneracijo peska v težki livarni. Naprava je usposobljena z enoletno zamudo. Zataknilo se je pri dobavi elektromotorja. Čakali so na 250 kW, enakega, kot ga ima čistilna naprava Fläckert v Jeklarni, da so enaki nadomestni deli in bo zato manj težav.

Pomen naprave je nesporen: za boljše delovno okolje in za ekonomiko tozda Jeklolivarna (regeneracija peska).

H. M.

KITAJSKE MODROSTI

Nihče ne ugrizne v lastno roko.

...

Poševnemu očesu se zdi tudi ravno krivo.

...

Ljudje se bojijo človeka, ki molči, in prezirajo človeka, ki veliko govori.

Kadrovska gibanja

od 21. 5. do 20. 6. 1986

20. 6. 1986 je bilo v železarni zaposlenih 6633 delavcev ali 24 manj kot mesec poprej, in sicer predvsem zaradi odhodov delavcev v JLA.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Krupić Mehmed, gasilec, Adam Maks, ključavničar — iz JLA; Pranjič Nedeljko, strojni tehnik — prva zaposlitev; Simić Boro, NK delavec — iz druge DO; Palko Andrej, NK delavec — ponovna zaposlitev v ŽR.

JEKLOLIVARNA — Rosc Tomaž, Gregelj Robert, Zdovec Janez, vsi modelni mizarji, Pranjčević Ivica, ključavničar, Boženek Branko, talilec — iz JLA; Krasniqi Bashkim, NK delavec — prva zaposlitev; Gorenšek Franc, talilec, Čurin Drago, NK delavec — iz druge DO; Čurin Franc, rezalec — iz TOZD Jeklarna; Božank Franc, NK delavec — iz TOZD Komerciala; Ridl Zdravko, žerjavovodja — iz TOZD Vzmetarna.

VALJARNA — Pogorevc Božo, valjavec — iz JLA; Vrhnjak Dušan, avtomehanic, Barić Anton, zidar, Stanimirović Miodrag, strugar, Osojnik Rado, valjavec, Golubović Milan, NK delavec — iz druge DO.

KOVACNICA — Kos Danilo, Jeromel Roman, kovača — iz JLA; Cvek Matjaž, Kurunič Dražen, NK delavca — iz druge DO.

TEŽKI STROJNI DELI — Blatnik Tomo, strojni tehnik — iz JLA; Boriko Boris, ključavničar, Tertinek Jožef, strugar — iz druge DO.

STROJI IN DELI — Cigler Ivan, rezkalec, Grubelnik Matjaž, strugar — iz druge DO.

ENERGIJA — Gorenšek Zoran, mehanik obd. strojev — iz JLA.

ETS — Jezernik Janez, elektromehanic, Pšeničnik Karli, Tjukajev Rajko, obratni elektrinar, Hudrap Stojan, elektrinar — iz JLA.

SGV — Jert Iztok, Sekavčnik Peter, Tomaž Franc, mehaniki obd. strojev — iz JLA; Haber Jože, varilec — iz TOZD Jeklolivarna.

ARMATURE — Gratej Jožef, rezkalec, Korat Rajko, oblikovalec kovin, Mori Branko, NK delavec — iz JLA.

RPT — Čegovnik Srečko, strojni tehnik — iz JLA; Bevc Drago, dipl. inž. strojništva — pripravnik.

KONTROLA KAKOVOSTI — Grobelnik Kamilo, pripravnik — iz TOZD Vzmetarna.

KOMERCIALA — Boženek Miran, NK delavec — iz JLA; Senica Kristijan, dipl. ekonomist — pripravnik.

DRUŽBENI STANDARD — Bertoncelj Dragica, administratorica, Borštner Marijan, gimnazijski maturant — ponovna zaposlitev v ŽR; Lesnik Neža, kuharica — iz druge DO.

RAČUNOVODSTVO — Svetina Srečko, ekonomist — iz JLA.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedija

Alojza Večka

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so ga pospremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev in pevskega zboru za žalostinke.

Zena Štefka ter otroci Majda, Lidija, Stefan in Adi z družinami

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta in dedija

Gustava Vebra

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se poklonili njegovemu spominu, sočustvovali z nami in darovali cvetje, posebno se zahvaljujemo zdravnikom, ki so mu lajšali trpljenje, ZB za organizacijo pogreba, govornikoma, Dekliškemu oktetu glasbene šole in Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev.

Žalujoči: žena Mira, hči Milena, sinova Dušan in Brane z družinami

Ob boleči in nenadni smrti moža in očeta

Ivana Kotnika

se iskreno zahvaljujemo za cvetje in izraženo sožalje vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala govorniku za besede slovesa, godbenikom za odigrane žalostinke in g. župniku za opravljeni obred.

Vsi njegovi

Sodelavcem Komerciale se iskreno zahvaljujem za darovano cvetje in izrečeno sožalje ob smrti moje mame.

Zinka Pandev z družino

Ob boleči in prerani izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, brata, strica in svaka

Petra Kolarja

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in denarno pomagali. Hvala vsem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala gasilcem, pevskega zboru s Prevalj, Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev, g. kaplanu za opravljeni obred ter cerkvenim pevcem, dr. Janetu in patronažnim sestram za pomoč med boleznijo. Hvala vsem prijateljem in znancem za tolažilne besede in sožalje.

Žalujoči vsi njegovi

Ob boleči izgubi naše dobre in skrbne mame, babice in prababice

Magdalene Tomaž — Povhove mame

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, dobrim sosedom, vsem, ki so ji darovali vence in cvetje in jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Hvala dr. Vodnjovovi za pomoč med boleznijo, gospodu župniku za opravljeni obred, predstavniku krajevine skupnosti Šentanel tov. Plevniku pa za izrečene poslovilne besede.

Hvala vsem, ki ste jo imeli radi in jo spoštovali.

Otroci z družinami

Ob boleči izgubi naše dobre in skrbne mame, babice in prababice

Pavle Ferk

z Raven na Koroškem se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, sosedom, ki so ji darovali vence in cvetje in jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti. Hvala prevaljskemu oktetu za žalostinke in prevaljski godbi. Prav tako se zahvaljujemo g. župniku za pogrebni obred in poslovilne besede. Posebej se zahvaljujemo patronažni sestri Marjetki za njeno nesebično pomoč in osebju oz. zdravnikom Koroškega zdravstvenega doma.

Zahvaljujemo se tudi sodelavcem za denarno pomoč in darovane vence. Hvala vsem, ki ste našo mamo, babico in prababico imeli radi in jo spoštovali.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi našega dobrega moža, očeta, brata, svaka in dedka

Ivana Lipovnika

s Tolstega vrha se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, mu darovali vence in

»Roža«

cvetje ter ga v tako lepem številu pospremili na zadnji poti.

Hvala Pihalnemu orkestru železarjev za posebej izkazano pozornost in pevskega zboru glasbene šole.

Zahvaljujemo se tudi sosedu Petru Času in Ajnziku ter g. župniku za poslovilne besede in opravljeni obred.

Žalujoči: žena Katica, sin Lojzi in hčerka Ivanka z družinami ter hčerki Majda in Anica, sestra Urška, brata Lojzi in Poldi z družinami

Ob boleči izgubi dragega očeta, brata in dedija

Antona Ferka

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem ter sodelavcem in sodelavkam ilvarne težkih ulitkov in Delovne skupnosti za računovodstvo za darovano cvetje.

Hvala pevskega zboru in Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev za žalostinke ter g. župniku za opravljeni obred.

Vsi njegovi

Vesele pesmi, ki so ob slovesu donele iz naših grl, me bodo vedno spominjale na leta, ki smo jih skupaj preživeli v slabih in dobrih časih na »šihu« in zunaj njega.

Za lepo darilo ob upokojitvi se najiskrenejše zahvaljujem sodelavcem tozda Kalinica. Pristrčna hvala tudi govorniku za lepe besede in delavcem gostišča pri Upokojencu za napore pri pogostitvi.

Marija Jeseničnik

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem tozda Kovačnica za lepo darilo in izkazano pozornost.

V nadaljnjem delu vam želim veliko uspehov, zdravja in medsebojnega razumevanja.

Polde Petan

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem tozda Stroji in deli za lepo darilo.

Vsem želim še veliko zdravja in obilo delovnih uspehov naprej.

Dominik Barl

Izdaja delavski svet Zvezarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Uredniški odbor: Jože Gruden, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklavc, Vladimir Novinšek.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Telefon: 861 131, int. 304.

Tiska: ČGP Večer, Maribor.

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72 in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, H. Merkač, N. Zupc in kadrovska služba.

KOROŠKI

KINEMATOGRAFI

V JULIJU IN AVGUSTU

Koroški kinematografi Crna, Zerjav, Mežica, Prevalje, Ravne, Kotlje in Dravograd bodo v juliju in avgustu predvajali predvidoma naslednje filme:

ROBIN HOOD, ameriški — 15. do 21. 7.

POROČNA ZVEZA, ameriška komedija — 17. do 28. 7.

ROPARJI ATLANTIDE, italijanski avanturistični — 17. do 27. 7.

AVANTURE GWENDOLINE, francoski avanturistični — 17. do 28. 7.

LOV NA ZELENI DIAMANT, ameriški avanturistični — 24. 7. do 4. 8.

POSLEDNJA ŠANSA, ameriška komedija — 24. 7. do 4. 8.

MORILSKI AVTO CHRISTINA, 24. 7. do 4. 8.

NOVI BARBARI, italijanski znanstveno-fantastični — 24. 7. do 4. 8.

CONAN II, ameriški spektakel — 1. do 12. 8.

RAZBOJNIK IZ SANTUNGA, ameriški akcijski — 1. do 11. 8.

SMRKCJI PRIHAJAJO, ameriška risanka — 1. do 17. 8.

SUPER DEKLETA, ameriški znanstveno-fantastični — 6. do 20. 8.

KRVAVI PROSTO, ameriški — 8. do 18. 8.

PREBUJANJE POMLADI, ameriška komedija — 7. do 18. 8.

BELI GOSPODAR, hongkonški akcijski — 7. do 18. 8.

SVENOVA LJUBEZEN, francosko-ameriški — 7. do 17. 8.

BILO JE NEKOČ V AMERIKI, italijansko-ameriški avanturistični — 7. do 19. 8.

Koroški kinematografi
Prevalje

OBISK DELEGACIJE OZN

Maja nas je obiskala delegacija Organizacije združenih narodov iz Zeneve. Na njenem čelu je bil vodja za jeklarsko področje gospod B. Roux-Fouillet. Ogleдали so si železarno in se zanimali za naše poglede na možnost razvoja v tej težki gospodarski situaciji. Očitno so bili z obiskom zelo zadovoljni, saj se je vodja delegacije za obisk posebej zahvalil in med drugim zapisal:

»Posebej sem se zanimal in bil impresioniran nad instalirano opremo, kvaliteto proizvodov in integralnostjo vodenja vaše delovne organizacije. Zelo zanimiva je bila diskusija o tehničnih vprašanjih z vašimi sodelavci iz vrst dinamičnega vodstva.«

In še: »Impresioniran sem bil tudi nad doseženim nivojem integralnosti računalniško podprtega informacijskega sistema in uporabe informacij na proizvodnem in poslovnem področju.«

Jože Šegel

PET MINUT ZA LEPOSLOVJE

NOVE NESLOVESNE SLOVENSKE PESMI

Vračanja

Med staroveške podobe potujem
v pokrajino minulih dni.
S predniki v razpadlih domovih drugujem
in jim gledam v votline oči.

Nekam mirno zro, ne milo in ne očitajoče,
čeprav so z nami do bolečine povsod:
v nas nadaljujejo sen v nemogoče
in hodijo z nami naš križev pot.

Pripovedujejo neke svoje legende,
ki se ponavljajo iste v nas,
da se stoletja spreminjajo v tedne,
a dnevi v večnost — v naš skupni čas.

Črna léščerba v bogkovem kotu
za žive in ranjke zažiga temò
in kaže, kakor na usodnem križpotju,
kje smo in kam gremo ...

Med staroveške podobe potujem
iz enega mrtvega časa v drug,
ki nas v koreninah opredeljuje
za vernost vernih, za večni ničev up.

Vračam se. In ko me silijo stare podobe
v pravo mero — k tlom, k tlom! —
poslušam, kakor bitje neke usode,
bobne groze v daljavi in grom na grom.

Pismo

Mirna luč sije v preteklost kakor na mizo,
pognjeno s starim. Na pozabljeno pismo,
orumenelo od let, a čisto in v vsem dorečeno.
Ta, ki je pisal, je že odhajal v tišino
po mir ali se vračal k sebi
v kraje pesmi, med trave in žito:
»Rad bi videl, kako je kaj letos v gòri
in kaj je Na Ioparju s pšenico.«
Tako je Špančkov Lojz v zaporih Capodistrie
opravil s sanjami, s sabo, s fašizmom.
Gori na koru so orgle pele, dolí bučalo morje,
on pa je stopil v smrt, kot bi šel žet svojo njivo.

Mirna luč sije na ravnodušno pustinja
današnjega dne. Davni spomin razpada, zgubi obliko
v morju živih in mrtvih.
Mi pa odidemo v Koper.

Tone Pavček

Različnost namesto uniformnosti

(Odlomek iz diskusije Miloša Mikelná na javni tribuni Društva slovenskih pisateljev Slovenski narod in slovenska kultura, v Ljubljani 9.—10. januarja 1985)

Minili so časi, ko je ob šestih zjutraj zatulila sirena in je šlo dva tisoč ali pet tisoč ali še več ljudi na delo v tovarno, na približno enako delo, da bi se ob dveh vrnili v približno enake domove k približno enaki hrani in enakim popoldanskim in večernim opravkom v enak način življenja, in tako iz dneva v dan.

Naj nadaljujem z drugo primerom, pravzaprav s primerom. Pri italijanskem Fiatu so se odločili, da zamenjajo motor, ki poganja tudi avtomobile iz naše Rdeče zastave, z novim, sodobnejšim. Po dvajset in več letih. Pet let so novi motor pripravljali konstruktorji, zadnji dve leti so obenem s tem gradili novo tovarno in prav te dni prihajajo iz nje prvi motorji nove generacije. Izdelali bodo 2500 motorjev na dan. V tovarni je 75 delavcev.

Seveda tudi ta motor, čeprav njegov blok tehta samo še 18 kilogramov, potrebuje vlit blok. To se pravi, še vedno bo potrebno jeklo. Tudi tako imenovana postindustrijska ali, kakor jo nekateri (po mojem napačno) imenujejo, informacijska družba, bo potrebovala rudo, premog, jeklo, se pravi, rudnike, premogovnike, jeklarne in tako dalje. Ampak tudi tam, tudi v teh obratih, se bo način proizvodnje spremenil v gornjem smislu; se že spreminja, pa še kako naglo.

Kakšni ljudje so to, ki jih 75 naredi 2500 motorjev vsak dan, avtomobilskih motorjev, ki ima vsak stotine delov? Kakšne šole imajo, kaj znajo? In kako živijo, najprej v tovarni, potem doma, in nazadnje v svojem družbenem okolju, kakšno je njihovo družbeno, politično življenje? Kakšnih nazorov so? Kaj si mislijo o klasični večstrankarski ali klasični enostrankarski državi in politiki?

iz proizvodnje izginja uniformnost, v tem je stvar. Uniformnih del ne opravljajo več ali ne bodo več opravljali ljudje. Se so in bodo tekoči trakovi, ampak za njimi ni več ljudi, temveč so namesto ljudi stroji. Te stroje po novem upravljajo ljudje.

Seveda popolnoma drugačni ljudje. Včeraj je bila vrlina industrijskega delavca sposobnost vključiti se enako kot tisoč drugih v proizvodni proces, enak za tisoče rok. Kdor tega ni bil sposoben, uniformnosti, je bil slab delavec. Danes je ali jutri bo vrlina delavca sposobnost za različnost, menjavo, prilagajanje. Kdor bo sposoben samo uniformnosti, ne pa tudi različnosti in menjave, bo slab delavec.

In vrlina podjetja bo sposobnost za različnost, za menjavo, prilagodljivost. In vrlina družbe tudi.

Vrtna stran